

วารสารวิทยาการจัดการปริทรรศน์

Management Science Review คณะวิทยาการจัดการ

กลไกตลาด ทางเลือกใหม่ในการจัดการ ทรัพยากร

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

การวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ วิชาสัมมนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราณี ต้นประยูร

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่ง มรดกโลกบ้านเชียง

ชลธิ์ เจริญรัฐ

Creative Management : ทางเลือกใหม่ ของชาววิทยาการจัดการ

รองศาสตราจารย์ลำยอง ปลั่งกลาง

ประสบการณ์การเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน เยาวชนระหว่างประเทศญี่ปุ่นและกลุ่มประเทศ เอเซียตะวันออกเฉียงใต้ในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และการพัฒนาการท่องเที่ยว

สามารถ แสงสุริยา

เต้า ตามที่ได้อ่านมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเสริม บุญเจริญผล

ISSN 1513-1145

ปีที่ 12 ฉบับที่ 12 เดือนตุลาคม 2553

Vol.12 No.12 October 2010

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วารสารวิทยาการจัดการปริทรรศน์

ISSN 1513-1145

ปีที่ 12 ฉบับที่ 12 เดือนตุลาคม 2553

เจ้าของ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
เลขที่ 96 ถนนปรีดีพนมยงค์ ตำบลประตูลำ
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทรศัพท์ 0 3532 2085 โทรสาร 0 3532 2085

วัตถุประสงค์

1. เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการพัฒนาผลงานทางวิชาการและการวิจัย
2. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและวิจัยของอาจารย์ นักศึกษา บุคคลทั่วไป สาขาบริหารธุรกิจ การจัดการและสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความก้าวหน้าแก่ชุมชนและท้องถิ่น ทั้งวิชาการและศิลปวัฒนธรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวิจัย (Peer Review)

ดร.นาวัน มีนะกรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา เลาหันันท์
รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรธิดา ผลงาม
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันตะนี
รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงดา สราญรมย์
ดร.ศิริมณี จรรยา
รองศาสตราจารย์ ลำยอง ปลั่งกลาง

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ วีระปรีชากร
รองศาสตราจารย์ ดร.นพวรรณ ชีระพันธ์เจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชชุกร นาคชน

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ลำยอง ปลั่งกลาง

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ลำยอง ปลั่งกลาง
รองศาสตราจารย์จิตติมา อัครธิตินัง
นางนันท์นิษฐ์ ลีอินทร์
นางสาวสิริพร อินทสนธิ์
นายชุมพล พิชพันธ์ไพศาล
นายนิคม คำบุญทา
นางสาวพรชวรณ สุขสมวัฒน์
นางสาวดารากรณ์ เดชพลมัตย์
นายสุวิทย์ มาลา

บทบรรณาธิการ

กราบสวัสดีผู้อ่านทุกท่าน วารสารวิทยาการจัดการปริทรรศน์ของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ฉบับนี้เป็นฉบับครบรอบปีการเปิดสอนของคณะปีที่ 25 จึงได้มีการปรับปรุงและพัฒนาขึ้น โดยการปรับเปลี่ยนคณะกรรมการกองบรรณาธิการทั้งหมด ปรับมาตรฐาน โดยการจัดให้มีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประจำวารสาร ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกและภายในปรับตัวอุปประสงค์โดยเพิ่มเรื่องของศิลปวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการร่วมฉลองวาระครบรอบ 25 ปี ดังกล่าว

สำหรับบทความที่น่าสนใจฉบับนี้จึงอัดแน่นไปด้วยผลงานวิจัยทั้งของอาจารย์และนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาทั้งภายนอกและภายใน รวมทั้งบทความปริทรรศน์ที่น่าสนใจ และยังคงมาด้วยบทความพิเศษอีกด้วย จึงหวังว่าวารสารฉบับนี้จะมีคุณค่ากับทุกท่านเหมือนเช่นเคย ตามที่ห้องสมุดหลายแห่งได้ทวงถามมา

ในนามกองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้เขียนทุกบทความที่ส่งบทความตีพิมพ์วารสารฉบับพิเศษนี้

รองศาสตราจารย์ลำยอง ปลั่งกลาง
บรรณาธิการ

บทความวิจัย	หน้า
ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอ่างทอง	1
อรรถพร อรรถวิชัย	
การใช้เวลาว่างเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการใน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	8
รินฤติ ชัยอำมาตย์	
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรจำกัดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการและ ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	16
พรธนาสิทธิ กิจเจริญถาวรชัย	
การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจร้านบริการอินเทอร์เน็ตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	22
นัตริลดา ศรีมงคล	
ความต้องการ และปัญหาในการศึกษาต่อปริญญาตรีภาคพิเศษ (กศ.บป.) ของบุคลากร ภาคอุตสาหกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	28
เสาวลักษณ์ ชาดิศรีสัมพันธ์	
รองศาสตราจารย์ลำยอง ปลั่งกลาง	
ณัฐภรณ์ ศิริวรรณ	
การวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสัมมนา การบริหารทรัพยากรมนุษย์	35
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราณี ดันประยูร	
การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาสาขาบัญชีและ เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ ด้วยชุดข่าวเศรษฐกิจ	39
รองศาสตราจารย์ลำยอง ปลั่งกลาง	
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง	43
ชลธิ์ เจริญรัฐ	
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงรถยนต์ในร้านประดับยนต์ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	52
ศศิกาญจน์ บินขุนทด	
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์	
แนวทางการฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว : กรณีศึกษา ชุมชนอำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	61
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พันทิพา มาลา	
รองศาสตราจารย์ลำยอง ปลั่งกลาง	

บทความวิชาการ	หน้า
กลไกตลาด ทางเลือกใหม่ในการจัดการทรัพยากร ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	67
ผู้บริหารกับภาวะผู้นำ ดร.สุภาวี่ อวสกุลสุทธิ	70
Creative Management : ทางเลือกใหม่ของชาววิทยาการจัดการ รองศาสตราจารย์ลำยอง ปลั่งกลาง	73
 บทความพิเศษ	
ประสบการณ์การเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนระหว่างประเทศญี่ปุ่นและ กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถ แสงสุริยา	76
แต่! ตามที่ได้อ่านมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเสริม บุญเจริญผล	82

ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
และเยาวชนจังหวัดอ่างทอง

GUARDIANS' SATISFACTION TOWARD SERVICES OF
THE OBSERVATION AND PROTECTION CENTER, ANG THONG PROVINCE

อรรถพร อรรถวิชัย *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองที่มารับบริการของสถานพินิจฯ 2) ศึกษาพฤติกรรมการขอรับบริการของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการของสถานพินิจฯ 3) ศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการให้บริการของสถานพินิจฯ และ 4) เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการให้บริการของสถานพินิจฯ จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานและพฤติกรรมการขอรับบริการ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองที่มาติดต่อขอรับบริการที่สถานพินิจฯ จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที และค่าเอฟ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31 – 40 ปี ระดับการศึกษา คือ มัธยมศึกษา อาชีพ พนักงานบริษัท/รับจ้างทั่วไป มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท สถานภาพสมรส และมีความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนโดยเป็นบิดา มารดา/ผู้ปกครอง เรื่องที่ผู้ปกครองมาขอรับบริการมากที่สุด คือ เรื่องการขอลดตัวชั่วคราว (ประกัน) เด็กและเยาวชนในเวลาราชการ ช่วงเวลาที่ผู้ปกครองขอรับบริการส่วนใหญ่ คือ เวลา 08.31 – 12.00 น. และเวลา 12.01 – 16.30 น. โดยมาขอรับบริการ 1 – 2 ครั้งต่อเดือน ประเภทหลักทรัพย์ที่ใช้ในการประกันตัว คือ เงินสด วัตถุประสงต์ในการเบิกถอนเงินผู้เยาว์ คือ เป็นค่าการศึกษา และเหตุผลที่ขอถอนประกันตัวเด็กและเยาวชน คือ อัยการฯ ตั้งฟ้อง และผู้ปกครองมีระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถานพินิจฯ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก ตามลำดับ ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการแตกต่างกัน และผู้ปกครองที่มีเรื่องที่มาขอรับบริการต่างกัน มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการ ด้านคุณภาพการให้บริการแตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study fundamental factors of guardians using services at the Observation and Protection Center; 2) study the guardians' behaviors asking for the services at the center; 3) study the guardians' satisfaction levels toward the services of the center; 4) compare the guardians' satisfaction levels toward the services categorized by their fundamental factors and behaviors. The sample group consisted of 100 guardians using services at the Observation and Protection Center. The research instrument was a questionnaire. The statistical analysis was performed in terms of percentage, mean, standard deviation, t – test and F-test. The statistical significant level was set at .05.

* นักศึกษาด้านบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

The findings showed that most guardians were female during the ages of 31-40 years old. Their educational background was high school. They work as employees/ wage earners with monthly incomes of 10,000 – 20,000 baht, were married, and involved with the children and youths as parents/guardians. Most services that the guardians requested were granting the children and youths bail (temporary). The favorite office hours that the guardians used were during 8.31–12 am. And 12.01 am.-4.30 pm. with once or twice a month. The bail was mostly set in cash. The purpose of withdrawing the youths' bail was to use it for education tuition and the reason for withdrawing the bail was to be sued by public prosecutors. The highest levels of the guardians' satisfaction toward the services were found as a whole on the service procedure, the officers in services, the service qualities, the building, and facilities. Differences in the guardians' gender affected differences in their satisfaction levels toward the services on the service procedure, and differences in the guardians' purposes of asking for the services affected differences in their satisfaction levels toward the services on the service qualities.

Keywords : Satisfaction , Observation and Protection Center

บทนำ

ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในประเทศไทยเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนของสังคมจะต้องร่วมกันพิจารณาหาทางแก้ไขกันอย่างจริงจังและจะต้องให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหานี้อย่างเร่งด่วน หลักการที่จะค้นหาสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเพื่อหาทางแก้ไขเหตุนั้นยังไม่อาจปฏิบัติได้ในศาลธรรมดาหรือศาลผู้ใหญ่เพราะขาดหน่วยงานพิเศษสำหรับประสานงานกับศาลในการที่จะสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนเพื่อทราบสาเหตุที่กระทำความผิด ตลอดจนดำเนินการฝึกและอบรมให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นคนดีได้ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. 2550 : 21) ต่อมาในปี พ.ศ. 2494 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 กระทรวงยุติธรรมจึงได้จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง พร้อมทั้งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495 ซึ่งเป็นการเริ่มต้นแห่งระบบการแก้ไขเยาวชนเด็กและเยาวชนที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยให้แยกการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากการกระทำผิดของผู้ใหญ่โดยสิ้นเชิง

การให้บริการประชาชนเป็นนโยบายที่ทุกรัฐบาลให้ความสำคัญและพยายามผลักดันให้มีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนให้ดีขึ้นมาโดยตลอด กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในบริบทใหม่ได้ตระหนักต่อสถานการณ์สังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงได้กำหนดกลยุทธ์การทำงานซึ่งมีทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน รวมทั้งพัฒนารูปแบบวิธีการทำงานให้หลากหลายและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยความพึงพอใจของผู้รับบริการประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ เช่น ความพึงพอใจด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่อคุณภาพการให้บริการและความเชื่อมั่นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ โดยเน้นวาระแห่งชาติด้านจริยธรรม ธรรมภิบาล การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ เป็นการดำเนินงานที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากการให้บริการประชาชนเป็นนโยบายที่ทุกรัฐบาลให้ความสำคัญและพยายามผลักดันให้มีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนให้ดีขึ้นมาโดยตลอด และการตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นพันธกิจสำคัญอันดับแรกของรัฐพึงกระทำ ทำให้ผู้วิจัย

สนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอ่างทองว่า ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนนั้นมีความพึงพอใจเพียงใดและเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบในการดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนอ่างทองให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครอง พฤติกรรมการขอรับบริการของผู้ปกครองและระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองและพฤติกรรมการขอรับบริการ

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองที่มาติดต่อขอรับบริการที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากผู้ปกครองที่มาติดต่อขอรับบริการที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอ่างทอง โดยใช้หลักการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (อภิสิทธิ์ จันตะนี, 2550: 81) ได้จำนวน 99.28 ราย โดยได้ปรับค่าเป็นจำนวนเต็ม คือ 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอ่างทอง สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31 – 40 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษา อาชีพพนักงานบริษัท/รับจ้างทั่วไป มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท สถานภาพสมรส และความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน โดยเป็นบิดา มารดา/ผู้ปกครอง

2. พฤติกรรมการขอรับบริการของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า เรื่องที่ผู้ปกครองมาขอรับบริการมากที่สุด คือเรื่องการขอล่อตัวชั่วคราว (ประกัน) เด็กและเยาวชนในเวลาราชการ ช่วงเวลาที่ผู้ปกครองขอรับบริการส่วนใหญ่ คือเวลา 08.31 – 12.00 น. และเวลา 12.01 – 16.30 น. โดยมาขอรับบริการ 1 – 2 ครั้งต่อเดือน ประเภทหลักทรัพย์ที่ใช้ในการประกันตัว คือ เงินสด วัตถุประสงค์ในการเบิกถอนเงินผู้เยาว์ คือ เป็นค่าการศึกษา และเหตุผลที่ขอถอนประกันตัวเด็กและเยาวชน คือ อัยการฯ สั่งฟ้อง

3. ผู้ปกครองมีระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอ่างทอง โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ และด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

4. ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครอง พบว่า เพศต่างกัน มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ นอกนั้น มีระดับความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

5. ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามพฤติกรรมการขอรับบริการของผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองที่มีเรื่องที่มาขอรับบริการต่างกัน มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการ ด้านคุณภาพการให้บริการแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ นอกนั้น มีระดับความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่มีต่อการให้บริการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอ่างทอง อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. พฤติกรรมการขอรับบริการของผู้ปกครอง พบว่า ส่วนใหญ่เรื่องที่ผู้ปกครองมาขอรับบริการ คือเรื่องการขอลดปล่อยตัวชั่วคราว (ประกัน) เด็กและเยาวชนในเวลาราชการ ซึ่งอาจเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเดินทางติดต่อขอรับบริการคือเวลา 08.31 – 12.00 น. และเวลา 12.01 – 16.30 น. เนื่องจากสถานพินิจเป็นหน่วยงานราชการที่มีเวลาให้บริการเช่นเดียวกับหน่วยงานอื่นๆ และมีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการอย่างเพียงพอ ผู้ปกครองจึงเห็นว่าการบริการช่วงเวลานี้จะมีความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อ ความถี่ในการขอรับบริการ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ทั้งนี้เพราะเด็กที่มาอยู่กับสถานพินิจเป็นเพียงชั่วคราว ไม่เกิน 3 เดือน ดังนั้นผู้ปกครองมาติดต่อ 1 - 2 ครั้งก็เป็นการเพียงพอแล้ว หลักทรัพย์ที่ใช้ในการประกันตัว คือเงินสด อาจเป็นเพราะวงเงินไม่สูงมาก ผู้ปกครองสามารถจัดหาได้ในเวลาสั้นๆ และน่าเชื่อถือ ไม่มีการตรวจสอบหลักฐานมากนัก เงินสดจึงสะดวกกว่าหลักทรัพย์อื่นๆ วัตถุประสงค์ในการเบิกถอนเงินผู้เยาว์ คือ เป็นค่าการศึกษา เพราะส่วนใหญ่ผู้เยาว์จะอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน และเหตุผลที่ขอถอนประกันตัวเด็กและเยาวชน คือ อัยการฯ สั่งฟ้องเป็นจำเลยต่อศาล เพราะเห็นว่าเด็ก/เยาวชนกระทำความผิดจริงตามข้อกล่าวหา

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่มีต่อการให้บริการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอ่างทอง

2.1 ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ จากการศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่มีต่อการให้บริการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอ่างทอง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่ามีประกาศขั้นตอนการให้บริการให้ผู้ปกครองได้ตรวจสอบไว้อย่างชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ เช่น ในด้านการประกันตัว การถอนประกัน จึงทำให้ผู้ปกครองได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็วและตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ ตลอดจนเอกสารเข้าใจง่าย การกรอกข้อมูลไม่ยุ่งยาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2550 : บทคัดย่อ) พบว่าการให้บริการในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับพอใจมาก แต่พอใจมากที่สุดต่อคุณภาพการให้บริการในด้านการกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ

2.2 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้น สุภาพ รวมถึงมีการให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้มาติดต่อ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2550: บทคัดย่อ) พบว่า การให้บริการด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเช่นกัน

2.3 ด้านคุณภาพการให้บริการ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านคุณภาพการให้บริการ ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้มาติดต่อได้รับการบริการที่ตรงตามความต้องการ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ไม่ทุจริต รวมถึงมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลภายนอก ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การให้บริการในภาพรวมส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก แต่มีความพึงพอใจในด้านคุณภาพการให้บริการในระดับมากที่สุด

2.4 ด้านอาคารสถานที่ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านอาคารสถานที่ ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบริเวณที่ตั้งอาคารสำนักงานมีรถผ่านไปตามสะดวกต่อการมาติดต่อราชการ มีการจัดสัดส่วนพื้นที่ในสำนักงานระหว่างพื้นที่สำหรับผู้ปกครองมาติดต่อนั่งพักกับพื้นที่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ รวมถึงมีที่จอดรถสะดวกและเพียงพอ และสถานที่สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย ผู้ปกครองจึงมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

2.5 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหน่วยงานมีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มาติดต่ออย่างเพียงพอ เช่น มีการจัดเตรียมเอกสาร ปากกาไว้คอยบริการ มีน้ำดื่มพร้อมแก้วน้ำที่สะอาดไว้บริการ มีที่พักนั่งคอยระหว่างรอรับบริการ และมีเอกสารประชาสัมพันธ์/หนังสือพิมพ์ไว้บริการผู้ที่มาติดต่อซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า การให้บริการในภาพรวมส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับพอใจมาก แต่มีความพึงพอใจมากที่สุดต่อคุณภาพการให้บริการในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการ จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศชายมีความต้องการเกี่ยวกับขั้นตอนการให้บริการที่มีความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งรวมถึงแบบฟอร์ม และเอกสารที่อ่านแล้วต้องเข้าใจง่าย และชัดเจน มากกว่าเพศหญิง จึง

ทำให้เพศหญิงและเพศชายมีความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของกัลลเพชร บัญชาพัฒนศักดิ์ (2548 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ที่เพศต่างกัน สถานภาพสมรสต่างกัน จะมีระดับความพึงพอใจต่อการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ที่แตกต่างกันด้านอายุ บทบาท การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน จะมีระดับความพึงพอใจต่อการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนแตกต่างกัน

3.2 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการ จำแนกตามพฤติกรรมการขอรับบริการของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองที่มีเรื่องที่มาขอรับบริการต่างกัน มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการ ด้านคุณภาพการให้บริการแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองต้องการคำแนะนำรวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่มาขอรับบริการในเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้นจากเจ้าหน้าที่ ซึ่งต้องมีความโปร่งใส และผู้ปกครองสามารถเข้าใจถึงข้อมูลในการให้บริการของสถานพินิจฯ ในเรื่องต่างๆที่มาขอรับบริการได้อย่างชัดเจน และตรงกับความต้องการที่มาขอรับบริการ จึงทำให้เรื่องที่มีผู้ปกครองมาขอรับบริการนั้น มีความพึงพอใจ ด้านคุณภาพการให้บริการแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเกษมสันต์ อัมพันธ์ (2547 : บทคัดย่อ) เนื่องจากจะให้ความสำคัญกับการให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขพฤติกรรมเด็กหรือเยาวชน ได้ผลดีกว่าการนำเด็กหรือเยาวชนเข้าสถานพินิจ เพราะถึงแม้ผู้ปกครองจะมีการเข้าเยี่ยมผู้เยาว์บ่อยครั้งเพียงใดก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เยาว์ให้ดีขึ้นได้โดยทันที

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1.1 ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ หน่วยงานควรให้มีการจัดทำกระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติราชการในการให้บริการที่มีมาตรฐาน ตัวอักษรชัดเจน ซึ่งจะทำให้อ่านง่ายและไม่ซ้ำรูดง่าย สำหรับ

แบบฟอร์มเอกสารต่าง ๆ ควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และอ่านเข้าใจง่าย สะดวกในการกรอกมากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ หน่วยงานควรมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการกับเจ้าหน้าที่ทุกคนให้มีจิตบริการ

1.3 ด้านคุณภาพการให้บริการ หน่วยงานควรมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการเพื่อจะได้เป็นการพัฒนาคุณภาพการให้บริการกับผู้ปกครองยิ่งขึ้น

1.4 ด้านอาคารสถานที่ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ควรจัดหาสถานที่และงบประมาณในการก่อสร้างอาคารที่ทำการถาวรเพื่อที่หน่วยงานจะได้มีบริเวณอาคาร เพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ การจัดบริเวณไว้คอยบริการประชาชนให้เพียงพอ

1.5 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก หน่วยงานควรมีการจัดสรรเงินงบประมาณในการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก ในด้านอื่น ๆ เช่น กระดาษชำระ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในแต่ละด้านของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ให้ครอบคลุมทุกด้านและได้ข้อมูลเชิงลึก ซึ่งจะทำให้มีประโยชน์ต่อหน่วยงานมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพประสิทธิผลการปฏิบัติงานแต่ละด้านในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพื่อจะได้ทราบถึงคุณภาพของหน่วยงาน และเพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติงานในแต่ละด้านให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรซวัล หอมไกรลาศ. (2546). รูปแบบการสื่อสารกับความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจ

ในสังกัดกระทรวงคมนาคม. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต(ประชาสัมพันธ์). กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2550). รวมกฎและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.

กรุงเทพฯ : กรมฯ.

กัลลัดเพชร บัญชาพัฒนศักดิ์. (2548). ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน :

ศึกษารณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

(การบริหารงานยุติธรรม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2543). จิตวิทยาการบริการ เอกสารการสอนวิชาชุดการบริหาร. นนทบุรี :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

นิตยาพร เสมอใจ. (2545). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

ชนะ กล้าชิงชัย. (2544). ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการบริการของธนาคารไทยพาณิชย์สาขาบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ.

กรุงเทพฯ : ธนาคารไทยพาณิชย์.

ดลยา วุฒิวิวัฒน์กุล. (2544). ความพึงพอใจในการทำงานและพฤติกรรมกรให้บริการของพนักงานฝ่ายปฏิบัติการ

ธนาคารออมสินสำนักพหลโยธิน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาอุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ธีรกิติ นวรัตน์ ณ อยุธยา. (2549). การตลาดบริการแนวคิดและกลยุทธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นพพล สุขะ. (2547). **ทัศนะของญาติและผู้เกี่ยวข้องต่อการให้บริการเยี่ยมเยียนผู้ต้องขังในเรือนจำกลางเชียงใหม่.**
การค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- พรทิพย์ สัจจาลักษณ์. (2550). **ผลการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่.**
การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงใหม่ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). **สถิติวิทยาทางการวิจัย.** กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สมชาย กิจบรรจง. (2543). **ยุทธวิธีบริการครองใจลูกค้า.** กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดเคชั่น.
- สุนันท์ บุญวโรดม. (2543). **การเปลี่ยนแปลงของธนาคารพาณิชย์ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจศึกษากรณีธนาคารไทยพาณิชย์**
ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารพัฒนา). ขอนแก่น :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สุนันสา คนตรีไทย. (2548). **ปัจจัยด้านการตลาดบริการที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ**
ศูนย์บริการซ่อมรถยนต์โตโยต้า เขตถนนพหลโยธิน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การตลาด).
พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถ่ายเอกสาร.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2543). **การบริการการตลาด กลยุทธ์และยุทธวิธี.** (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิรักษ์ จันตะนี. (2550). **การใช้สถิติสำหรับวิจัยธุรกิจ.** พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- Millett, John D. (1954). **Management in the Public Service : The Quest for Effective Performance.**
New York: McGraw-Hill.
-

**การใช้เวลาว่างเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ
ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**

**LEISURE SPENDING FOR QUALITY OF LIFE DEVELOPMENT OF THAMMASAT
UNIVERSITY'S ACADEMIC SUPPORTIVE AND ADMINISTRATIVE STAFF**

รื่นฤดี ชัยอำมาตย์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะการใช้เวลาว่างของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทางด้านกิจกรรมนันทนาการ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสภาพร่างกายและจิตใจ และด้านการศึกษาหาความรู้ 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้เวลาว่างของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการสาย ข , ค กับบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยสาย ข , ค ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะต่างกันที่มีต่อการใช้เวลาว่างเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 534 คน โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test การทดสอบค่าสถิติ Chi-square และ One-Way ANOVA กำหนดระดับนัยสำคัญของการทดสอบ คือ 0.05 ได้ผลการวิจัยดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการศึกษาหาความรู้ ด้านกิจกรรมนันทนาการ และด้านสภาพร่างกายและจิตใจ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ระหว่างบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการสาย ข , ค กับ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย สาย ข , ค พบว่า กิจกรรมนันทนาการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสภาพร่างกายและจิตใจ และด้านการศึกษาหาความรู้ ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การใช้เวลาว่าง, การพัฒนาคุณภาพชีวิต

ABSTRACT

The objective of this research is to study of leisure spending for quality of life development of Thammasat University's academic supportive and administrative staff in four aspects: recreational activities, economy and society, physical and psychological and educational. The samples are selected randomly from academic supportive and administrative staff in the total of 534. The data were analyzed by using the SPSS computer software. The statistical methods used for analyzing the data are percentage, arithmetic means, standard deviations, t-test, chi-square, one-way ANOVA. The level of significance for hypothesis testing in this research is 0.05

* พนักงานสายสนับสนุน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

The results of this study can be concluded as follows; the rank of spending leisure of academic supportive and administrative from the most to the least important is the economy and society, education, recreational activities and physical and psychological. When comparing the opinions of academic supportive and administrative to University employee academic supportive and administrative, we found that the recreational activities affects the opinions but economy and society, physical and psychological, Educational are not significantly different. When comparing the opinion of different characterizes groups, I found that does not affect the opinions. The level of significance for hypothesis testing in this research is 0.05

The recommendation from this research is that the Thammasat University ought to welfare asset academic supportive and administrative staff all types stadium free of charge, special event to increase revenue brought back to do at home, cost of living adjustment a consistent with the current cost of living and academic supportive and Administrative receive capital assistance to pursue higher level in other institutions.

Keywords: Leisure Spending, Quality of Life

ความสำคัญของปัญหา

ในสังคมปัจจุบัน ความเป็นอยู่ของมนุษย์เริ่มมีเวลามากขึ้น เนื่องจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การใช้เวลามีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่บุคคลใช้เวลาว่างเพื่อตนเองหลังจากเสร็จจากการทำงานประจำ ซึ่งการใช้เวลว่างเป็นความต้องการอย่างหนึ่งของร่างกาย เช่น การพักผ่อน การบันเทิง และการพัฒนาตนเอง

จากปัญหาในประเทศที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบกับวิกฤติทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ทำให้ประชาชนทุกคนต้องดิ้นรนขวนขวายที่จะหารายได้เข้ามาเสริมในช่วงเวลาว่างที่เลิกจากงานประจำ ซึ่งบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็มีความต้องการหาวิธีการที่จะมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน เพื่อที่จะได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี คือ มีโภชนาการที่ดี มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง มีความปลอดภัย และมีการศึกษาดี เพราะรายได้เป็นที่ยึดของความสามารถในการซื้อหาสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการได้ ทั้งทางร่างกายและจิตใจของตนเองและครอบครัว ซึ่งปัจจุบันบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลับมีรายได้ที่ไม่สมดุลกับภาวะค่าใช้จ่ายที่เห็นได้อย่างชัดเจน

คือ ปัญหาการผ่อนส่งที่อยู่อาศัย ผ่อนสินค้าและบริการต่าง ๆ ตลอดจนเงินกู้ยืมระบบเหล่านี้ เป็นผลกระทบทางด้านร่างกายและจิตใจ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา การใช้เวลว่างของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านกิจกรรมนันทนาการ เศรษฐกิจและสังคม สภาพร่างกายและจิตใจ และการศึกษาหาความรู้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้เวลว่างของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทางด้านกิจกรรมนันทนาการ เศรษฐกิจและสังคม สภาพร่างกายและจิตใจ การศึกษาหาความรู้
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้เวลว่างของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการ สาย ข , ค กับบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยสาย ข , ค ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะต่างกัน ที่มีต่อการใช้เวลาว่างเพื่อ

พัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ
ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและความคิดเห็น
ในการใช้เวลาว่างของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการใน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ทำการวิจัย คือ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการสาย ข,ค และบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยสาย ข,ค ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำพระจันทร์ และศูนย์รังสิต จากคณะและหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนทั้งสิ้น 534 คน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และวัดระดับความถี่ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านกิจกรรมนันทนาการ กำหนดช่วงระดับความถี่เป็น 4 ระดับ คือ ประจำ ก่อนข้างบ่อย นาน ๆ ครั้ง ไม่เคยเลย และข้อคำถามลักษณะของมาตราส่วนแบบไลเคิร์ต (Likert Scale) เป็นมาตรวัดพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัย ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสภาพร่างกายและจิตใจ ด้านการศึกษาหาความรู้ กำหนดช่วงพฤติกรรมของบุคคลออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเนื้อหาและนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 ชุด แล้วนำแบบสอบถามนั้นมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha

Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่า Alpha = 0.7952

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด 570 ราย โดยนำส่งให้กับธุรการแต่ละคณะหน่วยงานต่างๆ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้นจำนวน 534 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.68 ของประชากรทั้งหมด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 534 ชุด มาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เป็นเกณฑ์ในการยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐานในการวิจัย สถิติที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นสถิติที่นำมาใช้บรรยายคุณสมบัติเบื้องต้นของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาค้นคว้าได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบสมมติฐานแบบทางเดียวโดยใช้ One-Sample-t-test วิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้เวลาว่าง โดยใช้การทดสอบค่าสถิติ Chi-square ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การใช้เวลาว่างเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์” เป็นการวิจัยแบบพรรณนา (Descriptive) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการใช้เวลาว่างของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทางด้านกิจกรรมนันทนาการ

ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสภาพร่างกายและจิตใจ และด้านการศึกษาหาความรู้ เปรียบเทียบการใช้เวลาว่างของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการสาย ข,ค กับ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย สาย ข,ค ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เปรียบเทียบพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะต่างกันที่มีต่อการใช้เวลาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลการวิจัยจึงมีดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาลักษณะของการใช้เวลาว่างเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทางด้านกิจกรรม นันทนาการ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสภาพร่างกาย และจิตใจ ด้านการศึกษาหาความรู้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการสาย ข,ค กับ กลุ่มบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย สาย ข,ค ซึ่งส่วนใหญ่ทั้ง 2 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 81.2 เป็นเพศหญิง มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1 – 2 คน อยู่ในสายการปฏิบัติงานซึ่งเป็นข้าราชการสาย ค มีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง มีเงินเดือนอยู่ในระหว่าง 20,001 – 25,000 บาท มีรายได้พิเศษน้อยกว่า 3,000 บาท และมีรายจ่ายต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท

2. การใช้เวลาว่างเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ทางด้านกิจกรรมนันทนาการ

จากการศึกษาทางด้านกิจกรรมนันทนาการ แบ่งได้เป็น 6 กิจกรรม ได้แก่ กีฬาเล่นเป็นทีม กีฬาเดี่ยว กิจกรรมบันเทิง กิจกรรมท่องเที่ยว กิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมกับสมาชิกในครอบครัว ผลการศึกษาทั้ง 6 ด้าน ตามลำดับพบว่า การใช้เวลาว่างในการเล่นกีฬาเป็นทีมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.57 คือ กีฬาในร่ม กีฬากลางแจ้งและกีฬาทางน้ำ รองลงมา เล่นกีฬาเดี่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.47 คือ กีฬาในร่ม กีฬากลางแจ้ง และกีฬาทางน้ำ กิจกรรมท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย

2.96 คือ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กิจกรรมบันเทิง มีค่าเฉลี่ย 2.95 คือ ดูหนัง ฟังเพลงนอกบ้าน ลิลาศ เดินรำ และอ่านหนังสือ กิจกรรมทางศาสนา มีค่าเฉลี่ย 2.75 คือ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ สวดมนต์ วิปัสสนากรรมฐาน และทำบุญ กิจกรรมกับสมาชิกในครอบครัว คือ ทานอาหารร่วมกัน ช่วยกันทำงานบ้าน และพาครอบครัวไปนอกบ้าน

3. การใช้เวลาว่างเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม แบ่งได้เป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ผลการศึกษาทั้ง 2 ด้าน ตามลำดับพบว่า การใช้เวลาว่างทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.10 คือ มีความพอใจกับสถานภาพทางเศรษฐกิจ ใช้เวลาว่างในการหารายได้และประกอบอาชีพเสริม ทำให้มีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว มีสมาชิกในครอบครัว ช่วยเหลือกันทางด้านการเงิน และมีเงินออมที่พอเพียงสำหรับอนาคต การใช้เวลาว่างทางด้านสังคม คือ ให้ความร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และสมาชิกในครอบครัวชุมชนและสังคม สามารถนำความรู้ในการทำงานไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติเข้าร่วมกิจกรรมด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและติดตามข่าวสารสังคม วัฒนธรรม การบันเทิง

4. การใช้เวลาว่างเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ทางด้านสภาพร่างกายและจิตใจ

จากการศึกษาทางด้านสภาพร่างกายและจิตใจ แบ่งได้เป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพร่างกาย และด้านสภาพจิตใจ ผลการศึกษาทั้ง 2 ด้านตามลำดับพบว่าด้านสภาพร่างกายและด้านสภาพจิตใจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.88 คือ ด้านสภาพร่างกาย รู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เมื่อเจ็บป่วยได้รับการรักษาพยาบาลอย่างเหมาะสม มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์มากขึ้น มีเวลาที่จะไปออกกำลังกาย

อย่างสม่ำเสมอ บริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่ดีต่อสุขภาพ ด้านสภาพจิตใจ มักเบื่ออาหารหรือทานข้าวไม่ลงเมื่อมีปัญหา มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ มีความรู้สึกว่าตนเองมีจิตใจ/อารมณ์เข้มแข็งมากขึ้น เชื่อมั่นว่าจะสามารถแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิตได้ด้วยตนเอง และมีความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่นมากขึ้น

5. การใช้เวลาว่างเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านการศึกษาค้นคว้าความรู้

จากการศึกษาทางด้านการศึกษาค้นคว้าความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.06 คือใช้เวลาว่างในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ค้นคว้าข้อมูลข่าวสารที่ต้องการทางอินเทอร์เน็ต เข้าคอร์สฝึกทำงานฝีมือหัตถกรรม ทำอาหารไทย อ่านหนังสือพิมพ์ วารสารเป็นประจำ สนทนากับคนรอบข้างเรื่องเหตุการณ์เมือง ชอบติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆ หน่วยงานมีการประชาสัมพันธ์ ได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้างาน/เพื่อนร่วมงานให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่เสมอ สามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองทุกขั้นตอนและมีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน สามารถค้นคว้าข้อมูลข่าวสารได้สะดวก สรุปภาพรวมค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการสาย ข, ค และพนักงานมหาวิทยาลัย สาย ข, ค ที่มีต่อลักษณะการใช้เวลาว่างเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปภาพรวมค่าเฉลี่ยของการใช้เวลาว่างของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการ สาย ข, ค กับ พนักงานมหาวิทยาลัย สาย ข, ค จำแนกรายด้าน

การใช้เวลาว่าง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. กิจกรรมนันทนาการ	3.01	0.42	ปานกลาง
2. เศรษฐกิจและสังคม	3.10	0.48	ปานกลาง
3. สภาพร่างกายและจิตใจ	2.88	0.39	ปานกลาง
4. การศึกษาค้นคว้าความรู้	3.06	0.53	ปานกลาง
รวม	3.01	0.35	ปานกลาง

จากผลการศึกษาพบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการ สาย ข, ค และ

พนักงาน มหาวิทยาลัย สาย ข, ค มีพฤติกรรมการใช้เวลาว่างทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมใด ๆ ในภาพรวม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01) หรือเมื่อแยกพิจารณาทางด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและสังคม (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.10) ด้านการศึกษาค้นคว้าความรู้ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.06) ด้านกิจกรรมนันทนาการ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.01) ด้านสภาพร่างกายและจิตใจ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.90) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การทดสอบ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่เป็นข้าราชการสาย ข, ค และ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย สาย ข, ค มีการใช้เวลาว่างที่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปภาพรวมแสดงผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยการใช้เวลาว่างทางด้านกิจกรรมนันทนาการ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสภาพร่างกายและจิตใจ และด้านการศึกษาค้นคว้าความรู้ ของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการ สาย ข, ค และพนักงานมหาวิทยาลัย สาย ข, ค ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ระหว่างกลุ่ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t-value	p-value
ข้าราชการสาย ข, ค	362	3.037	0.35	2.28	0.02
พนักงานมหาวิทยาลัยสาย ข, ค	172	2.964	0.34		

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการสาย ข, ค และบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย สาย ข, ค มีการใช้เวลาว่างเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ($p\text{-value}>0.05$)

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้เวลาว่าง ระหว่างบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการ สาย ข, ค กับบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็น พนักงานมหาวิทยาลัย สาย ข, ค ที่มีต่อ

การใช้เวลาว่างในด้านกิจกรรมนันทนาการ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสภาพร่างกายและจิตใจ และ การศึกษาหาความรู้ ซึ่งการศึกษาได้ผลปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการสาย ข, ค และ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย สาย ข, ค ที่มีต่อการใช้เวลาว่างทางด้านกิจกรรมนันทนาการ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสภาพร่างกายและจิตใจและการศึกษาหาความรู้

การใช้เวลาว่าง	ข้าราชการสาย ข, ค		พนักงาน มธ.สาย ข, ค		สถิติทดสอบ	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ภาพรวม	3.03	0.35	2.96	0.34	2.26	0.02
1. กิจกรรมนันทนาการ	3.06	0.41	2.92	0.43	3.57	0.00
2. เศรษฐกิจและสังคม	3.11	0.49	3.07	0.46	1.05	0.29
3. สภาพร่างกายและจิตใจ	2.90	0.38	2.86	0.42	1.11	0.27
4. การศึกษาหาความรู้	3.08	0.55	3.02	0.49	1.31	0.19

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการสาย ข, ค และ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย สาย ข, ค มีคะแนนเฉลี่ยต่อการใช้เวลาว่างในภาพรวม เท่ากับ 3.03 และ 2.96 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบการใช้เวลาว่างในแต่ละด้าน พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นข้าราชการสาย ข, ค มีการใช้เวลาว่างในทุก ๆ ด้านมากกว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย สาย ข, ค

ส่วนที่ 4 การเปรียบเทียบพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะต่างกัน มีพฤติกรรมต่อการใช้เวลาว่างในภาพรวมแตกต่างกันหรือไม่ โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การทดสอบที (t-test) และ One way ANOVA ดังตารางที่ 4 และ 5

ตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ เพศ กับ การใช้เวลาว่างในด้านกิจกรรมนันทนาการด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสภาพร่างกายและจิตใจ และด้านการศึกษาหาความรู้

ข้อมูลส่วนบุคคล		t-test for Equality of Means				
		N	$\bar{X}$	S.D.	t	sig.
เพศ	ชาย	103	2.993	0.34	-0.68 [*]	0.50
	หญิง	431	3.019	0.35		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบพบว่า เพศมีการใช้เวลาว่างในทุก ๆ ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่มีลักษณะ ต่างกันกับการใช้เวลาว่างในด้านกิจกรรมนันทนาการด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสภาพร่างกายและจิตใจ และด้านการศึกษาหา ในภาพรวม โดยใช้สถิติ One Way ANOVA

ข้อมูลส่วน บุคคล	แหล่งความแปรปรวน (Source of Variation)	องศาของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)	ผลรวมกำลังสอง (Sum Square)	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean Square)	ค่าเอฟ (F-Value)	(P-Value)
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	5	3.518	0.70	6.09	0.00 [*]
	ภายในกลุ่ม	528	60.854	0.12		
	รวม	533	64.372			
สถานภาพ สมรส	ระหว่างกลุ่ม	5	0.197	0.05	0.41	0.80
	ภายในกลุ่ม	528	64.164	0.12		
	รวม	533	64.361			
สายการ ปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	5	0.786	0.26	2.19	0.09
	ภายในกลุ่ม	528	63.575	0.12		
	รวม	533	64.361			
ระดับ การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	5	2.460	0.62	5.26	0.00 [*]
	ภายในกลุ่ม	528	61.902	0.12		
	รวม	533	64.362			
รายได้พิเศษ	ระหว่างกลุ่ม	5	2.703	0.68	5.80	0.00 [*]
	ภายในกลุ่ม	528	61.659	0.68		
	รวม	533	64.362			
รายจ่าย	ระหว่างกลุ่ม	5	1.699	0.34	2.86	0.02 [*]
	ภายในกลุ่ม	528	62.663	0.12		
	รวม	533	64.362			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่มีลักษณะต่างกันกับการใช้เวลาว่างในด้านกิจกรรมนันทนาการ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสภาพร่างกายและจิตใจ และด้านการศึกษาหาความรู้พบว่า อายุ ระดับการศึกษา รายได้พิเศษ และรายจ่ายของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่มีลักษณะต่างกันมีการใช้เวลาว่างที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่สถานภาพสมรส และสายการปฏิบัติงานมีการใช้เวลาว่างที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ควรจัดสวัสดิการที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของข้าราชการและพนักงานมหาวิทยาลัย เช่น ให้อาคารในมหาวิทยาลัยได้เข้าไปใช้สนามกีฬาของมหาวิทยาลัยได้ทุกประเภท โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ หากงานพิเศษที่สามารถรับมาทำที่บ้านได้ เพื่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรในทุก ๆ ด้าน
- ควรทบทวนเรื่องค่าตอบแทนใหม่ให้มีความเท่าเทียมกันโดยให้สอดคล้องกับค่าครองชีพปัจจุบัน
- ควรสนับสนุนให้อาคารได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เข้ารับการอบรม และศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณ

เอกสารอ้างอิง

- นิสรัตน์ ศิลปะเดช.(2539). ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพมหานคร: พิษณุการพิมพ์.
- ประพันธ์ศิริ ไชยชนะใหญ่. (2527). สันทนาการ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรเพ็ญ วรสิทธา. (2544). คุณภาพชีวิตของผู้อาศัยในเขตเมืองของไทย. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 38(4).
- พา ไม้งั้นตรีดี. (2541). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ฟอง เกิดแก้ว. (2527). การจัดการกีฬาเพื่อสันทนาการสำหรับนิสิตและนักเรียนส่วนใหญ่ในสถาบันการศึกษา . สารสาธิตสุขศึกษา พลศึกษาและสันทนาการ.
- ศักดิ์นา บุญเปี่ยม. (2542). การศึกษาความสัมพันธ์ของความคาดหวังคุณภาพชีวิตในงานหลังจากเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐบาล กับความพอใจในงาน และคุณภาพชีวิตในงานในปัจจุบันของบุคลากรมหาวิทยาลัยบูรพา . วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรพล นิติไกรพจน์.(2550). เอกสารประกอบการเสนอตัวเข้าดำรงตำแหน่งอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวาระที่สอง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล ; ปริทรรศน์ ศิลปกิจ และ วนิดา พุ่มไพศาลชัย. (2541). รายงานการวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของคนไทยในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ.ทุนสนับสนุนจากกรมสุขภาพจิต โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี.(2545). **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

**ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรจำกัดที่มีผลต่อการตัดสินใจ
เลือกใช้บริการและความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
AN EFFICIENCY OF AGRICULTURAL COOPERATIVE LIMITED MANAGEMENT
WHICH AFFECTED THE SERVICES USES AND SATISFACTION OF
THE AGRICULTURAL COOPERATIVE MEMBERS
IN PHRANAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE**

พรณาสีทิ กิจเจริญถาวรชัย*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการ พฤติกรรมการใช้บริการและระดับความพึงพอใจของสมาชิก 2) เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของสมาชิกจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการและพฤติกรรมการใช้บริการ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้บริการ และ 4) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน และผู้บริหารสหกรณ์การเกษตร จำนวน 15 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที ค่าเอฟ และค่าไคสแควร์ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกเป็นชาย อายุ 51 ปีขึ้นไป สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษาตอนต้น มีอาชีพเกษตรกร รายได้ต่อเดือน 10,000-15,000 บาท สมาชิกตัดสินใจใช้บริการเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินเชื่อ เงินกู้ต่ำ เงินฝากสูง ตัดสินใจด้วยตนเอง อยู่ใกล้บ้าน ราคาสินค้าถูกกว่าท้องตลาด สินค้าเหมาะสมกับความต้องการ มีระยะเวลาการให้เครดิตปานกลาง ให้บริการรับฝาก-ถอนเงินสะดวกรวดเร็ว และมาใช้บริการ 5-6 ครั้งต่อปี ช่วงเวลาที่ใช้บริการเวลา 10.00-12.00 น. มีการใช้บริการด้านจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ประเภทสินค้าคือ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ลักษณะการซื้อเป็นเงินผ่อนและมาใช้บริการโดยรถมอเตอร์ไซด์/รถยนต์ส่วนตัว สมาชิกสหกรณ์มีความพึงพอใจด้านการดำเนินงานด้านบุคลากรและด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับมากที่สุด สมาชิกที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการ และพฤติกรรมการใช้บริการต่างกัน มีระดับความพึงพอใจด้านบุคลากรและด้านอาคารสถานที่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์มีความสัมพันธ์ กับปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการของสมาชิกและพฤติกรรมการใช้บริการของสมาชิก ผู้บริหารสหกรณ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการจูงใจ และด้านการควบคุม ควรปรับปรุงเพื่อพัฒนาสหกรณ์ให้ดียิ่งขึ้น ปัญหาและอุปสรรค คือทุนในการดำเนินงานมีไม่เพียงพอและสมาชิกยังไม่เข้าใจในรูปแบบการดำเนินงาน การบริหารจัดการสหกรณ์ภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติที่กำหนดไว้

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ , สหกรณ์การเกษตร , ความน่าพอใจ

* นักศึกษารัฐกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผู้ช่วยเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี องค์การบริหารส่วนตำบลโพนแพง อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

The purposes of the research were to : 1) study the members' personal factors, factors for choosing the services, behavior of using the services, and their satisfaction level; 2) compare the members' satisfaction level categorized by their personal factors, factors for choosing the services, and behavior of using the services; 3) investigate the relationship between personal factors and factors for choosing the services, and relationship between personal factors and behavior of using the services; and 4) explore the administrators' opinions toward the agricultural cooperative limited management. The sample group included 400 Phranakhon Si Ayutthaya agricultural cooperative members and 15 administrators. Statistical analysis was performed in terms of frequency, percentage, standard deviation, t-test, F-test and the Chi-square test. Statistical significant level was set at .05.

The results showed that the agricultural cooperative members were male, aged over 51 years, and married. Their educational background was below grade 9. They worked as farmers with a monthly income between 10,000 to 15,000 baht. The members used the service on low interest loan and high interest deposit. The factors for choosing the services included being near their houses, cheaper price, need fulfilling, length of credit allowance, and quick service. They usually came to use the services at 10.00-12.00 am and came about 5-6 times a year by motorcycle or car. The product most needed was and insecticide bought on an installment plan. They were most satisfied with operation, staff, and location & facilities. Differences in factors for choosing the services and behavior of using the services yielded the difference in the satisfaction level with staff and location & facilities. The members' personal factors related to their factors for choosing the services and their behavior of using the services. The administrators of agricultural cooperative limited suggested an improvement on planning, organization management, motivation, and controlling. However, the problem that the organization had faced was an inadequate budget. Moreover, the members still did not understand how it was operated in accordance with the rules and regulations required in the Cooperative Act.

Keywords : Efficiency of Agricultural , Cooperative Satisfaction

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสหกรณ์ในประเทศไทยได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปัจจุบันสหกรณ์มีอยู่ 7 ประเภท ดังนี้ คือ 1) สหกรณ์การเกษตร 2) สหกรณ์ประมง 3) สหกรณ์บริการ 4) สหกรณ์นิคม 5) สหกรณ์ร้านค้า 6) สหกรณ์ออมทรัพย์ 7) สหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งสหกรณ์แต่ละประเภทได้เอื้ออำนวยประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์ในด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2548 : ออนไลน์) โดยมีสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยคอยดูแลให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำด้านการดำเนินกิจการ อีกทั้งกรมส่งเสริม

สหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานจากรัฐที่เข้ามาส่งเสริมความก้าวหน้าแก่สหกรณ์และตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์ทุกประเภท ใน พ.ศ. 2549 - 2551 สหกรณ์การเกษตรมีจำนวนสหกรณ์ 3,958 3,993 และ 3,885 แห่งตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 58.97 58.16 และ 56.57 ของจำนวนสหกรณ์ทั้งหมดในประเทศไทย และมีจำนวนสมาชิกสหกรณ์ 5,697,773 5,865,178 และ 5,995,263 คน คิดเป็นร้อยละ 59.52 59.23 และ 59.23 ของจำนวนสมาชิกสหกรณ์ทั้งหมดในประเทศไทย (กรมส่งเสริมสหกรณ์, สถิติสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์. 2551 : ออนไลน์) จะเห็นได้ว่าสหกรณ์การเกษตรมีจำนวนสหกรณ์และสมาชิกมากกว่าสหกรณ์ประเภทอื่น

ฉะนั้นการส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรจึงเป็นที่น่าสนใจ และเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

สหกรณ์การเกษตรนับเป็นสหกรณ์หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชนบทของประเทศไทย จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตรโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนของตนและปัญหาของกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ ดังนั้น การบริหารจัดการจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้สหกรณ์การเกษตรสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กร หลักทางการบริหารที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางมี 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์การ การนำหรือการจูงใจ และการควบคุม (วิโรจน์ สารัตถะ, 2545: 3 - 5) ซึ่งน่าจะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการของสหกรณ์การเกษตรให้ประสบความสำเร็จได้ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2544 : 4)

ในการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรจำกัดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการและความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาครั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม อีกทั้งสหกรณ์การเกษตรยังมีจำนวนสหกรณ์มากที่สุด สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรยังเป็นตัวแทนเกษตรกรที่มีฐานะยากจน จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตร ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางการดำเนินงานและการบริหารจัดการให้สหกรณ์ต่าง ๆ และนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการดำเนินกิจการของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจะเป็นผลให้สถาบันสหกรณ์เจริญเติบโตแบบยั่งยืนในองค์กรธุรกิจต่อไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการ พฤติกรรม การใช้บริการและระดับความพึงพอใจของสมาชิก

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของสมาชิกจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการและพฤติกรรมการใช้บริการ

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้บริการ

4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตร

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน และผู้บริหารสหกรณ์การเกษตร จำนวน 15 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที ค่าเอฟ และค่าไคสแควร์ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัด จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.7 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 57.5 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 81.5 มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 69.0 มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 60.8 และมีรายได้ต่อเดือน 10,000-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.5

2. ปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัด จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัด ส่วนใหญ่มีเหตุผลที่ตัดสินใจใช้บริการจากเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินเชื่อ/เงินกู้ต่ำ/เงินฝากสูง คิดเป็นร้อยละ 49.2 มีบุคคลที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจคือ ตนเอง คิดเป็นร้อยละ 71.0 มีที่ตั้งของสหกรณ์ใกล้บ้าน คิดเป็นร้อยละ 40.0 ราคาของสินค้าที่จำหน่ายถูกกว่าท้องตลาด

คิดเป็น ร้อยละ 60.5 ประเภทสินค้าที่จำหน่ายเหมาะสมกับความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 61.7 ระยะเวลาการให้เครดิตปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 38.7 มีอัตราดอกเบี้ยการให้เครดิตที่ถูกกว่าที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 68.5 มีอัตราดอกเบี้ยการฝากเงินที่ถูกกว่าที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 88.5 และการให้บริการรับฝาก-ถอนเงินสะดวกรวดเร็ว ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 67.7

3. พฤติกรรมการใช้บริการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัด จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัดส่วนใหญ่ มีความถี่ของการมาใช้บริการ 5-6 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 40.0 ช่วงเวลาที่มาใช้บริการเวลา 10.00-12.00 น. คิดเป็นร้อยละ 45.2 มีการใช้บริการสหกรณ์ด้านจัดหาสินค้ามาจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 46.2 มีประเภทสินค้า ที่ซื้อคือ ทุเรียน, ขาปราบศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 56.2 มีลักษณะการซื้อสินค้าซื้อเงินผ่อน/เครดิตเงินเชื่อคิดเป็นร้อยละ 57.5 และมีวิธีการมาใช้บริการโดยรถยนต์/รถจักรยานยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 67.5

4. ระดับความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัด พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัด ภาพรวม 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินงาน ด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

5. การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก พบว่า

5.1 สมาชิกที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจด้านการดำเนินงานและด้านบุคลากรแตกต่างกัน

5.2 สมาชิกที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความพึงพอใจด้านการดำเนินงาน ด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่แตกต่างกัน

5.3 สมาชิกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัด

ด้านการดำเนินงาน ด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่แตกต่างกัน

5.4 สมาชิกที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจด้านการดำเนินงาน และด้านบุคลากรแตกต่างกัน

6. การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัด จำแนกตามปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการ พบว่า

6.1 สมาชิกที่มีเหตุผลที่ตัดสินใจเลือกใช้บริการต่างกัน และเลือกอัตราดอกเบี้ยเงินฝากต่างกัน มีความพึงพอใจด้านการดำเนินงาน และด้านบุคลากรแตกต่างกัน

6.2 สมาชิกที่บุคคลมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่างกัน และระยะเวลาการให้เครดิตต่างกัน มีความพึงพอใจด้านบุคลากรแตกต่างกัน

6.3 สมาชิกที่มีการตัดสินใจเลือกที่ตั้งของสหกรณ์แตกต่างกัน มีความพึงพอใจด้านอาคารสถานที่แตกต่างกัน

6.4 สมาชิกที่มีการตัดสินใจเลือกราคาสินค้าที่จำหน่ายต่างกัน และเลือกอัตราดอกเบี้ยเครดิตต่างกัน มีความพึงพอใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่แตกต่างกัน

6.5 สมาชิกที่มีการตัดสินใจเลือกใช้บริการตามประเภทสินค้าที่จำหน่ายแตกต่างกัน มีความพึงพอใจด้านการดำเนินงาน และด้านอาคารสถานที่แตกต่างกัน

7. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้บริการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรกับระดับความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

7.1 สมาชิกที่มีความถี่ของการมาใช้บริการแตกต่างกัน และเวลาที่มาใช้บริการต่างกัน มีความพึงพอใจด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่แตกต่างกัน

7.2 สมาชิกที่มีการใช้บริการสหกรณ์แตกต่างกัน มีความพึงพอใจด้านบุคลากรแตกต่างกัน

7.3 สมาชิกที่มีประเภทสินค้าที่ซื้อแตกต่างกัน และการมาใช้บริการต่างกัน มีความพึงพอใจด้านการดำเนินงาน ด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่แตกต่างกัน

7.4 สมาชิกที่มีลักษณะการซื้อสินค้าแตกต่างกัน มีความพึงพอใจด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่แตกต่างกัน

8. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกกับปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัด พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลสัมพันธ์กับปัจจัยเลือกใช้บริการระดับค่อนข้างมาก

9. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกกับพฤติกรรมการใช้บริการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัด พบว่าสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง

อภิปรายผล

ผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของสมาชิกสหกรณ์และความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัด ที่พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีเหตุผลในการมาใช้บริการเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินเชื่อเงินกู้ต่ำ ส่วนอัตราเงินฝากสูง ซึ่งเป็นไปตามปกติของบุคคลที่มีมุมมองผลได้มากกว่าผลเสีย ราคาสินค้าที่นำมาจำหน่ายถูกกว่าท้องตลาดซึ่งเป็นนโยบายทั่วไปของสหกรณ์เพื่อดึงดูดใจสมาชิกให้มาใช้บริการ มีการให้บริการรับฝากเงิน ถอนเงินที่สะดวก รวดเร็วและถูกต้อง เพราะสหกรณ์เป็นสถาบันทางการเงินจึงต้องระมัดระวังการบริการให้ปลอดภัย โดยมีพฤติกรรมการใช้บริการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัด คือ มาซื้อสินค้า คือ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เพราะเป็นสหกรณ์การเกษตรที่จำหน่ายสินค้าดังกล่าว มีลักษณะการซื้อสินค้าเป็นเงินผ่อน เพราะสหกรณ์มีสมาชิกที่มั่นคง สมาชิกสหกรณ์มาใช้บริการสหกรณ์การเกษตรจำกัดโดยรถส่วนตัว ทำให้เดินทางสะดวก สมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำกัดมีความพึงพอใจโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ

มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความพึงพอใจ ภาพรวม 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมมากที่สุด คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่ อาจเป็นเพราะสหกรณ์ต้องดำเนินการภายใต้ระเบียบทางราชการที่บริการอย่างเพียงพอ ส่วนผลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสมาชิกสหกรณ์และผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสหกรณ์นั้น สามารถบ่งบอกได้ว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรจำกัดจำนวน 15 แห่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการบริหารจัดการสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากต้องดำเนินงานตามกฎระเบียบทางราชการ

อย่างไรก็ตามยังคงมีอุปสรรคในการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรจำกัดที่ทำให้ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรจำกัดลดลง เนื่องจากการดำเนินงานและดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ในบางช่วงเวลา เพราะรัฐบาลให้การสนับสนุนไม่ครบถ้วนและควบคุมมากเกินไป อีกทั้งการบริหารงานสหกรณ์ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและวิธีการสหกรณ์ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ อีกสาเหตุหนึ่งก็คือ สหกรณ์มีคู่แข่งทางธุรกิจมากมาย ประกอบกับสมาชิกยังไม่เข้าใจถึงผลประโยชน์ของสมาชิกเอง และที่สำคัญสมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจรูปแบบการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรไม่มากนัก

แนวทางแก้ไขปัญหาลักษณะและอุปสรรคของสหกรณ์การเกษตรจำกัดนั้น ควรมีการดำเนินการอบรมเรื่องสหกรณ์ เพื่อให้สมาชิกสหกรณ์มีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรจำกัด ทั้งนี้เพื่อให้ 2 ฝ่ายมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อเกิดความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการของสหกรณ์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ในการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรจำกัด
สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ในประเด็น จำนวนเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนที่ได้รับ จำนวนเงินปันผล การสำรวจความต้องการของสมาชิกประเภทของสินค้าที่มีหลายประเภทและเพียงพอต่อความต้องการ การช่วยพุงราคาผลผลิตเมื่อมีราคาคตกต่ำ และการให้บริการจัดส่งสินค้าถึงบ้านอย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ จึงควรปรับปรุงด้านการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น คือปรับปรุงจำนวนเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนที่ได้รับ ควรเพิ่มจำนวนเงินปันผล และควรสำรวจความต้องการสินค้า ควรปรับปรุงประเภทของสินค้าให้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก สหกรณ์ควรช่วยพุงราคาผลผลิตเมื่อราคาคตกต่ำ และควรมีบริการจัดส่งสินค้าถึงบ้านเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิก

2. ด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ในประเด็น กิริยามารยาทที่สุภาพของพนักงาน การเอาใจใส่ในการบริการของพนักงาน และการต้อนรับแบบเป็นกันเองของพนักงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ จึงควรมีการอบรมเรื่องกิริยามารยาทของพนักงาน ปรับปรุงการเอาใจใส่ในการให้บริการของพนักงาน รวมทั้งปรับปรุงการต้อนรับแบบเป็นกันเองของพนักงาน เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับสมาชิก

3. ด้านอาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ในประเด็นการบริการเครื่องดื่ม เช่น ชา กาแฟ ห้องน้ำที่สะอาด และการบริการโทรทัศน์หรือหนังสืออ่านระหว่างที่รอ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ จึงควรปรับปรุงด้านอาคารสถานที่ในเรื่องการให้บริการเครื่องดื่ม ปรับปรุงห้องน้ำให้สะอาด และปรับปรุงการบริการโทรทัศน์ให้ชมหรือมีหนังสือให้อ่านระหว่างรอรับบริการด้วย

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2544). โครงสร้างการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร. กรุงเทพฯ :

ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.

กานตรัตน์ เนียมเกิด. (2547). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเพชรบุรี.

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชลอ ทรัพย์วิจิตร. (2548). ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตร : กรณีศึกษาสหกรณ์

การเกษตรบ้านนา จำกัด จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ).

มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสารคาม.

จิตรัตน์ มีมาก. (2548). การจัดการที่มีประสิทธิผลของสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย.

วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต (บริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). การบริหารหลักการทฤษฎีและประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.

การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจร้านบริการอินเทอร์เน็ต ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

A STUDY ON FEASIBILITY OF INTERNET SHOP BUSINESS INVESTMENT IN PHRANAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

ฉัตรลดา ศรีมงคล *

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจร้านบริการอินเทอร์เน็ตด้านการเงิน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ศึกษาพฤติกรรมในการใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ต 3) ศึกษาปัจจัยการตัดสินใจใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ต 4) เปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจตามปัจจัยส่วนบุคคล 5) เปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจจำแนกตามพฤติกรรมการใช้ และ 6) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้งหมด 384 ราย ที่ร้านเพลินเน็ต แอนด์เกมส์ จีโอเน็ต ฮันเตอร์ เอกคอมพิวเตอร์ และน้องเพชรเกมส์อินเทอร์เน็ต เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ความเป็นไปได้ด้วยระยะเวลาคืนทุน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อค่าใช้จ่าย และอัตราผลตอบแทนภายในโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ t-test F-test และค่าไค-สแควร์ โดยกำหนดนัยสำคัญที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า การลงทุนธุรกิจร้านอินเทอร์เน็ตมีความเป็นไปได้ในการลงทุนทางการเงิน คือ ระยะเวลาคืนทุนมีค่าเท่ากับ 1 ปี 10 เดือน 18 วัน เมื่อเทียบกับธุรกิจเดียวกันมีระยะเวลาที่ลงทุนสั้นกว่า ระยะเวลาคืนทุนที่คำนึงถึงมูลค่าปัจจุบันเท่ากับ 2 ปี 4 เดือน 5 วัน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มีค่าเท่ากับ 956,904 บาท อัตราผลตอบแทนต่อค่าใช้จ่ายเท่ากับ 1.71 อัตราผลตอบแทนจากโครงการมีค่าเท่ากับร้อยละ 41.88 ซึ่งมีค่ามากกว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ที่ร้อยละ 15 จากการศึกษาพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ต พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้ 1-3 ปี ใช้บริการครั้งละ 1-2 ชั่วโมง 2-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ใช้บริการในวันหยุด ช่วงเวลาที่ใช้บริการคือ 16.01-20.00 น. ใช้เพื่อความบันเทิง ผู้ใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ตมีระดับการตัดสินใจโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาด ผู้ใช้บริการที่มีอายุสถานภาพสมรส และอาชีพ แตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจในการใช้บริการ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน ผู้ใช้บริการที่มีจำนวนครั้งและช่วงเวลาที่ใช้บริการแตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจใช้บริการ ในด้านราคา และด้านส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ใช้บริการ สัมพันธ์กับพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : ความเป็นไปได้ในการลงทุน , ร้านบริการอินเทอร์เน็ต

* นักศึกษาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the feasibility on investment in internet service businesses on finance in Phranakhon Si Ayutthaya; 2) investigate customers' behaviors in using services at internet service shops; 3) seek the decision factors in using services at the shops; 4) compare the decision factors in relation to the customers' personal factors; 5) compare the decision factors in relation to the customers' service selection behaviors; and 6) study the relationship between the personal factors and the service selection behaviors. The samples were 384 customers using internet services at the following shops: Plern Net, And Games, Geo Net, Hunter, Ek Computer, and Nong Petch Games Internet. The instruments were a questionnaire and structured interviews. The analysis of possibility was performed via duration of refunding of the investment realizing the present value, the net present value, repayment rates per expenses, and repayment rates within the project. The statistical analysis was employed in terms of frequency, percentage, t-test, F-test and Chi-square at the statistically significant level of .05.

The findings revealed that the investment in internet service businesses on finance was feasible according to the aspects naming as follows. The duration of refunding of the investment was only 1 year 10 months and 18 days with shorter duration of refunding comparing to the same businesses. The duration of refunding of the investment realizing the present value equaled 2 years 4 months and 5 days. The net present value (NPV) equaled 956,904 baht. The repayment rates per expenses equaled 1.71. The repayment rates within the project equaled 41.88% with the value higher than commercial banks' interest of 15%. Regarding the customers' behaviors in using the services, most of them had used the services for 1–3 years with the duration of 1–2 hours a day and 2–4 times a week. They used the services on days off during 04.01 – 08.00 pm. The objectives were for entertainment. The customers' decision levels were high when the factors were studied as a whole and also in each aspect naming respectively: products, prices, demonstration channels, and marketing promotion. Differences in the customers' ages, marital status, and occupation affected differences in their decision levels on products (services), prices, demonstration channels, and marketing promotion. Differences in the customers' frequency and duration of time in using the services affected differences in their decision in using the services on prices and marketing promotion. The customers' ages, marital status, education levels and occupation related to their service selection behaviors at the moderate levels.

Keywords : Feasibility of Investment , Internet Shop

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจให้บริการอินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น จากเมื่อ 3-4 ปีก่อน คอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตเป็นเพียงเครื่องมือสำหรับบางอาชีพเท่านั้น เช่น นักวิชาการ นักวิจัย เป็นต้น แต่ปัจจุบันเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นวิธีที่ใช้สำหรับติดต่อสื่อสารระหว่างกันของคนทุกระดับอายุ อาชีพ การศึกษา แต่ผู้ใช้ส่วน

หนึ่งอาจไม่ลงทุนซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ เนื่องจากการบำรุงรักษาเครื่องมีค่าใช้จ่ายสูง เหตุนี้ สถาน “บริการอินเทอร์เน็ต” จึงเกิดขึ้นเพื่อตอบรับกับกระแสของชาวต่างชาติ ที่ใช้บริการรับ-ส่งอีเมลเพื่อติดต่อกลับไปยังประเทศของตน กลุ่มผู้ประกอบการทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) และกลุ่มนักเรียน

นักศึกษาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลและความบันเทิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการลงทุนประกอบธุรกิจร้านบริการอินเทอร์เน็ต เนื่องจากธุรกิจนี้มีลักษณะเด่นคือมีการลงทุนไม่สูงมากนัก ระยะเวลาในการเตรียมการน้อย ระยะเวลาในการคืนทุนเร็ว และเป็นธุรกิจที่อยู่ในความนิยมของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนทั่วไป และในปัจจุบันสถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น แต่เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีให้บริการในสถานศึกษานั้นไม่เพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนี้ยังมีช่วงเวลาการใช้บริการที่จำกัด จึงเป็นโอกาสของธุรกิจให้บริการอินเทอร์เน็ตด้วย อย่างไรก็ตามธุรกิจนี้ก็มีความเสี่ยงขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกหลายปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้เช่น ปัญหาทางด้านการแข่งขัน เนื่องจากการเข้ามาของผู้ประกอบการรายใหม่ทำได้ง่าย และบางร้านเปิดบริเวณใกล้เคียงกัน ทำให้เกิดการแข่งขันที่ค่อนข้างสูง จะเห็นได้จากปี พ.ศ.2549 มีผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตจำนวน 91 ราย และในปี พ.ศ. 2550 มีผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอีก 11 ราย (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. 2550: ออนไลน์) ปัญหาด้านลิขสิทธิ์ เนื่องจากเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการต้องมีโปรแกรมการทำงานต่าง ๆ เช่น วินโดวส์ (Windows) เป็นต้น ดังนั้นจึงต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับค่าลิขสิทธิ์ และปัจจุบันค่าลิขสิทธิ์โปรแกรมยังมีราคาสูง ปัญหาทางด้านทัศนคติของผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองบางส่วนยังคงมีทัศนคติว่าร้านอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งมอมเมาเยาวชน ก็จะมีการห้ามเยาวชนไม่ให้มาใช้บริการ ดังนั้นร้านอินเทอร์เน็ตต้องทำการปรับกลยุทธ์ เพื่อให้ธุรกิจมีการบริการที่ดี และได้รับความพึงพอใจจากลูกค้า เช่น การลดราคา มีวิธีการที่ดึงดูดลูกค้า เช่น มีการแจกบัตรสะสมเวลา มีลำโพงหรือมีหูฟังให้บริการ หรือมีการจัดให้มีบริการเสริมอื่นๆ เช่น รับพิมพ์งานทั้งขาวดำและสี รับสแกนภาพ เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้มาใช้บริการโดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนนักศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไป

(สมชาย นำประเสริฐชัย. 2545 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) และจากการขยายขอบเขตและบทบาทของอินเทอร์เน็ตสำหรับสังคมไทยนั้น เริ่มมีสูงมากขึ้นหลังจากที่มีการเปิดให้เอกชนสามารถประกอบธุรกิจเป็นผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต จำนวนผู้ใช้งานก็ได้ขยายออกไปจากกลุ่มนักวิชาการไปสู่บัณฑิต นักศึกษา พนักงาน ลูกจ้างตามหน่วยงาน และบริษัทต่างๆ ตลอดจนนักเรียนในโรงเรียน อัตราการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวก็เนื่องจากประโยชน์และคุณค่าของอินเทอร์เน็ต จากประโยชน์และคุณค่าของอินเทอร์เน็ตดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจร้านบริการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ดังที่ ศิริพงษ์ เส้าหัด (2544 : 23 – 24) กล่าวไว้ว่า ช่วงระยะเวลาไม่กี่ปี ของการเติบโตอย่างมากของอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยได้ สร้างความแปลกใหม่และสร้างกระแสความนิยมอินเทอร์เน็ตให้เกิดขึ้นตามๆ กัน ยุคเริ่มแรกของอินเทอร์เน็ตเมืองไทยยังอยู่ในวงแคบที่หลายคนไม่เคยรู้จัก ไม่เคยสัมผัสและหลายคนอาจไม่รู้เลยว่าคืออะไร แต่หากมอง ณ เวลาปัจจุบันกลับเป็นไปในทางตรงข้ามกันอินเทอร์เน็ตเป็นที่กล่าวถึงกันมากขึ้น และร้านบริการอินเทอร์เน็ตก็กลายเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการเป็นอย่างมาก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจร้านบริการอินเทอร์เน็ตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อหาความเป็นไปได้ของการลงทุน ว่ามีโอกาสมากนักน้อยเพียงใดหากต้องการลงทุนในธุรกิจนี้และเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้ที่สนใจเข้ามาลงทุนธุรกิจร้านบริการอินเทอร์เน็ต เพื่อปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์การบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า และส่งผลให้เกิดความได้เปรียบในสถานะการแข่งขันของธุรกิจด้านนี้ เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจด้านการเงินของร้านบริการอินเทอร์เน็ตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการใช้บริการร้านบริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจใช้บริการร้านบริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการ
4. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจใช้บริการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
5. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจจำแนกตามพฤติกรรมการใช้
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยาทั้งหมด 384 ราย เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ความเป็นไปได้ คือ ระยะเวลาคืนทุน (Payback period หรือ PB) มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net present value หรือ NPV) และอัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (Internal rate of return หรือ IRR) และใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ t-test F-test LSD และไค-สแควร์

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจร้านบริการอินเทอร์เน็ต พบว่า มีความเป็นไปได้ในการลงทุนทางการเงิน คือ ระยะเวลาคืนทุนมีค่าเท่ากับ 1 ปี 10 เดือน 18 วัน เมื่อเทียบกับธุรกิจเดียวกันมีระยะเวลาที่ลงทุนสั้นกว่า ระยะเวลาคืนทุนที่คำนึงถึงมูลค่าปัจจุบันเท่ากับ 2 ปี 4 เดือน 5 วัน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มีค่าเท่ากับ 956,904 บาท อัตราผลตอบแทนต่อค่าใช้จ่ายเท่ากับ 1.71 อัตราผลตอบแทนจากโครงการมีค่าเท่ากับร้อยละ 41.88 ซึ่งมีค่ามากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ที่ร้อยละ 15 จึงมีความเป็นไปได้ในการลงทุน

พฤติกรรมในการเลือกใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ต พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้ 1-3 ปี ใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่ร้านอินเทอร์เน็ต

ใช้บริการครั้งละ 1 - 2 ชั่วโมง ใช้บริการ 2 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์ ใช้บริการในวันหยุด ช่วงเวลาที่ใช้บริการ 16.01 - 20.00 น. วัดอุปสงค์เพื่อความบันเทิง ระดับการตัดสินใจของผู้ใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ตพบว่า ปัจจัยโดยรวมและรายด้านมีผลต่อการตัดสินใจในระดับมาก เรียงลำดับได้ ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ผู้ใช้บริการที่มีอายุ สถานภาพสมรส และอาชีพ แตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ต ด้านผลิตภัณฑ์ (บริการ) ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน ผู้ใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ตที่มีจำนวนครั้งการใช้บริการ และช่วงเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตแตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ต ในด้านราคา และด้านการส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน ผู้ใช้บริการมีอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ สัมพันธ์กับพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ต ระดับปานกลาง

อภิปรายผล

การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจร้านบริการอินเทอร์เน็ต ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

การลงทุนธุรกิจร้านอินเทอร์เน็ตมีความเป็นไปได้ในการลงทุนทางการเงิน คือ ระยะเวลาคืนทุนมีค่าตอบแทนจากโครงการมีค่าเท่ากับร้อยละ 41.88 ซึ่งมีค่ามากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ที่ร้อยละ 15 ซึ่งอาจเป็นเพราะธุรกิจร้านบริการอินเทอร์เน็ตที่กำลังอยู่ในช่วงกระแสความสนใจของประชาชนทุกระดับ มีผู้มาใช้บริการจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง ในช่วงเวลาเก็บข้อมูล ประกอบกับต้นทุน ไม่สูงมากนักในจังหวัดขนาดเล็ก จึงมีกระแสเงินสดรับเข้าได้ต่อเนื่องและรวดเร็ว รวมทั้งอัตราดอกเบี้ยไม่สูงมาก จึงมีความเป็นไปได้ในการลงทุน เมื่อวิเคราะห์เครื่องมือด้วยการเงินทุกประการเท่ากับ 1 ปี 10 เดือน 18 วัน เมื่อเทียบกับธุรกิจเดียวกันมีระยะเวลาที่ลงทุนสั้นกว่า

ระยะเวลาคืนทุนที่คำนึงถึงมูลค่าปัจจุบันเท่ากับ 2 ปี 4 เดือน 5 วัน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มีค่าเท่ากับ 956,904 บาท อัตราผลตอบแทนต่อค่าใช้จ่ายเท่ากับ 7.1

ส่วนพฤติกรรมกรรมการเลือกใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ต พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้ 1-3 ปี ใช้บริการครั้งละ 1-2 ชั่วโมง 2-4 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ใช้บริการในวันหยุด ช่วงเวลาที่ใช้บริการคือ 16.01–20.00 น. เพื่อความบันเทิง ผู้ใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ตมีระดับการตัดสินใจโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาด ซึ่งอาจเป็นเพราะธุรกิจร้านอินเทอร์เน็ตมีมากขึ้น ผู้ใช้บริการมีทางเลือกมากขึ้นจึงให้ความสำคัญกับรูปแบบการให้บริการและราคามาก ผู้ใช้บริการที่มีอายุสถานภาพสมรส และอาชีพ แตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจในการใช้บริการ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาด แตกต่างกัน ผู้ใช้บริการที่มีจำนวนครั้งและช่วงเวลาที่ใช้บริการแตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจใช้บริการ ในด้านราคา และด้านส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพของ ผู้ใช้บริการ สัมพันธ์กับพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (บริการ) พนักงานควรจะบริการควรเอาใจใส่และดูแลลูกค้าอย่างทั่วถึง เป็นกันเอง พนักงานคอยแนะนำรายละเอียดให้ผู้มาใช้บริการเรื่อง

การใช้บริการพนักงาน คอยให้คำปรึกษา เมื่อเครื่องมีปัญหา บริการอินเทอร์เน็ตควรมีความรวดเร็ว พนักงานมีความสุภาพ พุดจาไพเราะ อ่อนน้อม มีเก๋อึ้งสบายๆ และทำความสะอาดอุปกรณ์ เช่น หูฟังบริการควรมีความหลากหลาย ไม่ใช่มีแต่เกมส้อย่างเดียว มีโปรแกรมคอมพิวเตอร์ครบครันและทันสมัย

2. ด้านราคา ควรมีการลดราคากับลูกค้าขาประจำ ราคาไม่ควรแพงเกินไป และควรมีการปรับปรุงราคาให้เหมาะสมกับภาวะปัจจุบัน ราคาไม่น่าจะเกิน 15 บาท/ชั่วโมง หรือถูกกว่านั้น ควรกำหนดราคาตามเวลา ควรมีการปรับปรุงราคาให้เหมาะสมกับภาวะปัจจุบัน

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ควรมีความสะดวกต่อการไปใช้บริการ ใกล้บ้านใกล้หอพัก หรืออยู่ในย่านชุมชน เดินทางสะดวกตั้งให้ห่างจากสถานศึกษา ควรตั้งให้ห่างจากสถานศึกษา เพื่อป้องกันเด็กโดดเรียนมาเล่น ตกแต่งร้านให้ทันสมัย มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ควรตั้งอยู่นอกเมืองบ้าง มีการจัดเป็นสัดส่วนเฉพาะบุคคล เพื่อความเป็นส่วนตัว และปราศจากเสียงรบกวน ควรจำกัดเวลาในการเล่นของเด็กด้วย ควรเปิดตลอด 24 ชั่วโมง ควรมีที่จอดรถเพียงพอ

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรมีการจัดโปรโมชั่นพิเศษเป็นช่วง ๆ ควรมีการส่งเสริมการตลาด เช่น ให้คนที่เล่นนานได้เล่นฟรี ควรมีสวนลดให้หรือมีการแจกหรือแลกหรือมีการแถมชั่วโมง มีบริการเครื่องดื่ม เช่น มีน้ำมาเสิร์ฟ ควรมีบริการอื่นๆ เสริม เช่น บริการอาหาร เครื่องดื่ม ร้านทำผม ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และจัดโปรโมชั่น

เอกสารอ้างอิง

กฎหมายคอมพิวเตอร์. **ควบคุมกิจการ网吧และวัสดุโทรทัศน์.** (ออนไลน์).

แหล่งที่มา : <http://www.kodmhai.com/m4/m4-2/H11/H-11.html>. (9 ธันวาคม 2549).

ชนินทร์ ชวนพันธ์รักษ์. (2544). **การจัดการธุรกิจขนาดย่อม.** กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

ณัฐนันท์ จำเริญวงศ์. (2544). **เปิดร้านอินเทอร์เน็ตและเกมสดีไหม.** Pantip –TCC Guide, 25(2),

มิถุนายน-สิงหาคม : 40-41.

ศิริพงษ์ เส้าหัด. (2544). **Gams Online** ความมันส์รูปแบบใหม่ บนความอยู่รอดของ Internet Café.

Internet Today. 4 มีนาคม : 23-24.

สมชาย นำประเสริฐชัย. (2545). **อินโฟเอนิจ** ศูนย์วัฒนธรรมโลก. อินเทอร์เน็ตแมกะซีน,

5(44), มิถุนายน 2545 : 74-76.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2550). **การใช้สื่อสร้างความเป็นรูปธรรมงานวัฒนธรรม**.

(ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.culture.go.th/knowledge/study.php?&YY=2550&MM=8&DD=4>.

(4 ธันวาคม 2550)

**ความต้องการ และปัญหาในการศึกษาต่อปริญญาตรีภาคพิเศษ (กศ.บป.)
ของบุคลากรภาคอุตสาหกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
REQUIREMENT AND PROBLEMS IN UNDERGRADUATE EDUCATION FOR
INDUSTRIAL PERSONNEL AT PHRANAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE.**

เสาวลักษณ์ ขาติศรีสัมพันธ์ *

ลำยอง ปลั่งกลาง **

ณัฐภรณ์ ศิริวรรณ ***

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์หลักของการศึกษาคือ ศึกษาสภาพการทำงานและปัญหาในการทำงานของบุคลากรภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาความต้องการและปัญหาในการศึกษาต่อสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) หรือภาคพิเศษ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการทำงานกับความต้องการศึกษาต่อ กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 255 คน ใช้สถิติพื้นฐาน และหาความสัมพันธ์ด้วยไค-สแควร์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 26-30 ปี สถานภาพสมรส จบการศึกษาจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แผนกงานที่ทำส่วนใหญ่คือ ฝ่ายผลิต ทำงานวันละ 7-8 ชั่วโมง เวลาเข้าทำงาน 2 กะคือ 07.00-09.00 น. และ 16.00-18.00 น. วันหยุดงานคือ วันอาทิตย์ ปัญหาในการทำงานด้านลักษณะของงานเป็นปัญหามากที่สุดคือ เป็นงานหนักและต้องทำล่วงเวลา ด้านช่วงเวลาทำงาน ปัญหาคือ ช่วงเวลาทำงานยาวนานเกินไป ด้านค่าตอบแทนคือ ค่าตอบแทนค่อนข้างต่ำ และปัญหาอื่นๆคือ ปัญหาขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงาน ส่วนความต้องการศึกษาต่อ พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในคณะวิทยาการจัดการ เวลาที่ต้องการในการศึกษาคือ วันอาทิตย์วันเดียว สาขาที่ต้องการศึกษาต่อ 3 ลำดับแรกคือ คอมพิวเตอร์ ธุรกิจ การจัดการ และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยความต้องการศึกษาต่ออยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาในการศึกษาต่อคือ ช่วงเวลาที่ต้องการศึกษาต่อไม่ตรงกับวันเวลาที่คณะวิทยาการจัดการกำหนดไว้ ผลการหาความสัมพันธ์พบว่า ชั่วโมงการทำงาน และวันทำงานของบุคลากรภาคอุตสาหกรรมสัมพันธ์กับความต้องการศึกษาต่ออย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ความต้องการศึกษาต่อบุคลากรภาคอุตสาหกรรม การศึกษาภาค กศ.บป.

* อาจารย์สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

*** พนักงานมหาวิทยาลัย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the working condition, and problems from work of the industrial personnel; 2) requirement and problems in continuation for under graduation degrees (weekend classes) at Faculties of Management Science; and 3) the relation between working conditions and requirement on continuation for under graduation. The samples were 255 industrial workers. The statistical analysis was percentage, mean, standard deviation and Qui-square test. The findings are follows: Most subjects studied were females, ages respectively 23-30 years old, marriage. They were also finished their education in Phranakhon Si Ayutthaya and in the Northeast. Most of them worked in the Production Department, 7-8 working hours a day, started worked at 07.00-09.00 am. And 04.00-06.00 pm. (in turns), day off were on Sundays. Their problems in work comprised four aspects. For characteristics of work, they mostly faced heaviness and over time jobs. For durations of work, they mostly faced long time shifts. For remuneration, they mostly faced very little compensation. And the other problems were from their colleagues. Regarding their requirement most of them wanted is continue their studies in Faculties of management science. The better time required was on Sundays. The third field priorities were Business computer, Management and Tourism Industry. The main problem for continuing, the studies depended on disagreement between learning schedules at the faculties and work conditioners, it revealed that the industrial personnel's work-hours and work-days related their requirement on continuation for their studies with statistical significances.

Keyword: requirement continuation, under graduation, Industrial personnel

 คำนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในท้องถิ่นที่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ เป้าหมายและมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพของคนตามนโยบายของรัฐบาลได้ โดยได้ผลิตบัณฑิตและมหาบัณฑิตมาเป็นเวลากว่า 105 ปี คณะวิทยาการจัดการ ซึ่งเป็นขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้เป็นคณะใหม่ก่อตั้งมาเพียง 25 ปี เมื่อนับถึงปีปัจจุบัน (2553) ได้ร่วมผลิตบัณฑิตมาจำนวนไม่น้อยกว่า 13,000 คนแล้ว แต่ปัจจุบันจำนวนนักศึกษาลดลงค่อนข้างมาก โดยอาจมีสาเหตุหลายด้าน เช่น จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) สรุปว่าผู้เข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาจะลดลงตามภาวะการเกิดที่มีแนวโน้มลดลง ประกอบกับข้อมูลจากสภาอุตสาหกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สรุปไว้ว่า โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดอ่างทอง มักจะรับแรงงานที่จบเพียงมัธยมปีที่ 3 และ

มัธยมปีที่ 6 เป็นผลให้นักเรียนที่เรียนจบมัธยมต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานและละเลยความสนใจที่จะศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา แต่ก็มีบางส่วนที่สนใจเข้าศึกษาพร้อม ๆ กับการทำงานไปด้วย แต่ก็มีจำนวนลดลงเช่นกัน ดังข้อมูลการรับนักศึกษาภาคปกติของคณะวิทยาการจัดการปีการศึกษา 2551 นักศึกษาเข้าเรียนจำนวน 622 คน แต่ปีการศึกษา 2552 มีจำนวน 348 คนและสำหรับภาคพิเศษปี 2551 มีผู้สมัครเรียนจำนวน 488 คน ปี 2552 มีเพียง 187 คน (คณะวิทยาการจัดการ, 2552, แหล่งที่มา: <http://management.aru.ac.th/>)

จากแนวโน้มการใช้แรงงานที่ต้องการแรงงานระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่าในจำนวนที่มากขึ้น อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีผู้สนใจเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาลดลง แม้ว่าจะมีอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูงต้องการผู้จบระดับอุดมศึกษาอยู่ก็ตาม ก็ยังคงประสบกับปัญหาภาวะเศรษฐกิจที่หด

ตัวอย่างปัจจุบัน จำนวนผู้สนใจเข้าศึกษาที่มาจากผู้มีงานทำอยู่แล้ว หรือที่เรียกว่าการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ(กศ.บป.) มีแนวโน้มลดลงด้วย คณะวิทยาการจัดการจึงเห็นควรศึกษาถึงสภาพการทำงาน ปัญหา และความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี (กศ.บป.) คณะวิทยาการจัดการของบุคลากรภาคอุตสาหกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยาขึ้น เพื่อนำผลวิจัยประกอบการพิจารณาจัดการเรียนการสอน ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้สนใจศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคลากรภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ศึกษาสภาพการทำงานและปัญหาจากการทำงานของบุคลากรภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ศึกษาความต้องการและปัญหาในการเข้าศึกษาต่อของบุคลากรภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพการทำงานกับความต้องการในการศึกษาต่อของบุคลากร

อุปกรณ์และวิธีการ

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นบุคลากรภาคอุตสาหกรรมที่ปฏิบัติงานในบริษัทหรือโรงงานอุตสาหกรรมในเขตสวนอุตสาหกรรมโรจนะ 1 และ 2 อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งไม่ใช่ผู้กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ในช่วงเก็บข้อมูล มกราคม – มีนาคม 2553 โดยกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากร จึงใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรของ ทาโร ยามาเน่ โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 283 คน เก็บข้อมูลได้สมบูรณ์ 255 คน คิดเป็นร้อยละ 90.11 ส่วนเครื่องมือในการวิจัย คือแบบสอบถาม ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับสถานภาพ

ทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพการทำงานของบุคลากรภาคอุตสาหกรรม ปัญหาในการทำงานของบุคลากร ความต้องการและปัญหาในการศึกษาต่อ และแบบสอบถามปลายเปิด ถามปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน ด้วยไคสแควร์

ผลการวิจัย

1. สภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมบุคลากรภาคอุตสาหกรรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 26 – 30 ปี สถานภาพสมรสแล้ว จังหวัดที่จบการศึกษาคือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา บ้านพักเป็นบ้านของตนเอง

2. สภาพการทำงานและปัญหาจากการทำงานพบว่า บุคลากรภาคอุตสาหกรรม ทำงานในฝ่ายผลิตเป็นส่วนใหญ่ บริษัทที่บุคลากรทำงานมากที่สุดคือ บริษัททาวงูมิลาบอราทอรี จำกัด ทำงานวันละ 7 – 8 ชั่วโมง ช่วงเวลาของการเข้าทำงานมากที่สุดคือ ช่วง 07.00 – 09.00 น. และ 16.00 – 18.00 น. (สลับกัน) หยุดทำงานในวันอาทิตย์วันเดียว มากที่สุด ส่วนปัญหาจากการทำงาน พบว่า ปัญหาจากการทำงานคือ 1) ปัญหาด้านลักษณะของงาน ได้แก่ มีปัญหาที่มีเงื่อนไขให้ทำงานล่วงเวลาและงานหนัก โดยบุคลากรนิยมใช้วิธีแก้ปัญหา คือ รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและมีความอดทน 2) ปัญหาด้านช่วงเวลาในการทำงาน ได้แก่ ช่วงเวลาของการทำงานแต่ละช่วงยาวนานเกินไป ได้พักผ่อนน้อย 3) ปัญหาด้านค่าตอบแทน ได้แก่ ค่าตอบแทนน้อยเกินไป ซึ่งบุคลากรเสนอวิธีแก้ปัญหา คือ ควรให้จ่ายอย่างประหยัด และควรศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อจะได้งานที่เหมาะสมขึ้น 4) ปัญหาอื่นๆ ในการทำงาน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน

3. ความต้องการและปัญหาในการเข้าศึกษาต่อของบุคลากรภาคอุตสาหกรรม พบว่า สภาพทั่วไปเกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อของบุคลากรภาคอุตสาหกรรมที่ศึกษาครั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีภาค กศ.บป. คิดเป็นร้อยละ 56.86 และไม่ต้องการ ร้อยละ 43.14 โดยต้องการศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา คิดเป็นร้อยละ 72.41 นอกนั้นเป็นมหาวิทยาลัยอื่นๆ ร้อยละ 27.57 วันเวลาที่ต้องการใช้ในการศึกษาต่อภาค กศ.บป. หรือนอกเวลาคือ วันอาทิตย์ วันเดียว เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 56.65 รองลงมาต้องการศึกษาวันเสาร์และวันอาทิตย์ ร้อยละ 26.21 ส่วนสาขาในคณะวิทยาการจัดการที่ต้องการศึกษาต่อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ คือ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาการจัดการ สาขาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว สาขาการบัญชี สาขาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และสาขาการตลาด ตามลำดับ และความต้องการเกี่ยวกับแหล่งใช้จ่ายในการศึกษา ส่วนใหญ่ต้องการใช้แหล่งรายได้ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 77.24 และรองลงมาต้องการได้รับการสนับสนุนทุนศึกษาต่อจากหน่วยงาน ร้อยละ 14.48 ความต้องการศึกษาต่อ พบว่า บุคลากรภาคอุตสาหกรรมต้องการศึกษาต่อด้วยเหตุผล “ต้องการพัฒนาประสิทธิภาพและศักยภาพของตนเอง” มากที่สุด ระดับความต้องการศึกษาต่อจำแนกตามสาขาวิชา พบว่าบุคลากรกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการศึกษาต่อทุกสาขาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ สาขาการจัดการ สาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สาขาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และสาขาการตลาด ยกเว้นสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มีความต้องการศึกษาต่อในระดับมาก ส่วนปัญหาในการศึกษาต่อ พบว่า บุคลากรภาคอุตสาหกรรมเห็นว่าปัญหาที่มากที่สุดเป็นลำดับแรกคือ ช่วงเวลาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาจัดสอนตรงกันเวลาทำงานของบุคลากร และผลการศึกษาคความสัมพันธ์ระหว่างสภาพเศรษฐกิจ สังคมสภาพการทำงานกับความต้องการศึกษา

ต่อของบุคลากร พบว่า อายุ รายได้ ภูมิฐานะ ชั่วโมงทำงาน และวันทำงาน มีความต้องการศึกษาต่อแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการทำงานและปัญหาจากการทำงานบุคลากรภาคอุตสาหกรรม ทำงานในฝ่ายผลิตมากที่สุด อาจเป็นเพราะ อุตสาหกรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องใช้บุคลากรจำนวนมากกว่าฝ่ายอื่นๆ ในแต่ละโรงงานอุตสาหกรรม ผลจึงพบว่า ฝ่ายผลิตมีมากที่สุด ชั่วโมงการทำงานของบุคลากร อยู่ระหว่างวันละ 7 – 8 ชั่วโมง มากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามปกติของการทำงานโดยทั่วไป และเป็นไปตามกฎหมายแรงงานอีกด้วย อย่างไรก็ตาม มีการทำงานระหว่าง วันละ 11 – 12 ชั่วโมง อีกด้วย เพราะในช่วงทำการศึกษเป็นช่วงที่เศรษฐกิจจังหวัดพระนครศรีอยุธยาลำบากถึงขั้นตัว โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมที่ประชาชนสภาอุตสาหกรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้กล่าวในการประชุมคณะ กรรมการร่วมภาครัฐ และเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจจังหวัด : กรอ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ 2/2553 วันที่ 6 กรกฎาคม 2553 ณ ศาลากลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยาว่า ขณะนี้โรงงานอุตสาหกรรมได้รับคำสั่งซื้อจากต่างประเทศจนทำให้ต้องเพิ่มกำลังการผลิตเต็มศักยภาพของเครื่องจักร และต้องเพิ่มชั่วโมงการทำงานแก่บุคลากร เพื่อให้สามารถผลิตได้ทันตามคำสั่งซื้อจำนวนมากดังกล่าวแล้ว

2. ความต้องการและปัญหาในการเข้าศึกษาต่อบุคลากรภาคอุตสาหกรรมมีความต้องการศึกษาต่อในระดับปานกลาง จากเหตุผล ต้องการพัฒนาประสิทธิภาพ และศักยภาพของตนเองมากที่สุด รองลงมาเพื่อต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจในงานปัจจุบัน และจากเหตุผลต้องการปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทำให้เห็นได้ว่าบุคลากรภาคอุตสาหกรรมเห็นความสำคัญของการศึกษา และอาจเป็นเหตุผลมาจากปัญหาดังกล่าว

หนัก มีเวลาพักผ่อนน้อย และค่าตอบแทนค่อนข้างต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาริณี ต้นประยูร (บ.ป.ป. : บทคัดย่อ) ที่พบว่าความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาการท่องเที่ยวและการโรงแรม ระดับปานกลางเมื่อพิจารณาความต้องการศึกษาต่อจำแนกตามสาขาวิชาที่ต้องการ พบว่า บุคลากรภาคอุตสาหกรรมต้องการศึกษาต่อสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือที่มีคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับในกระบวนการทำงานเกือบทุกชนิด บุคลากรจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในองค์กรหรือประกอบอาชีพอื่นๆ สาขาอื่นๆ มีความต้องการศึกษาต่อในระดับปานกลาง แต่เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า การจัดการเป็นลำดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นสาขาวิชาที่เปิดกว้าง สามารถประกอบอาชีพได้ทุกชนิด ซึ่งต้องมีการบริหารหรือการจัดการเป็นพื้นฐาน

ในด้านปัญหาในการเข้าศึกษาต่อ บุคลากรภาคอุตสาหกรรมเห็นว่าปัญหาที่มากที่สุดลำดับแรก คือ ช่วงเวลาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาจัดสอนตรงกับเวลาทำงานของบุคลากรภาคอุตสาหกรรม ซึ่งนโยบายในการจัดสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นนโยบายที่ถือปฏิบัติมาเป็นเวลากว่า 10 ปี ไม่มีการทบทวนให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรภาคอุตสาหกรรมอันเป็นปัญหาที่ผู้สอนเองก็ประสบปัญหาจากการที่นักศึกษาขาดเรียน โดยเฉพาะในวันเสาร์ ซึ่งหลายอุตสาหกรรมได้จัดเป็นเวลาทำงาน วันหยุดคือวันอาทิตย์เพียงวันเดียว บุคลากรจึงเห็นว่าปัญหาสำคัญ

3. ความสัมพันธ์ของความต้องการศึกษาต่อของบุคลากรภาคอุตสาหกรรมจำแนกตามสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพการทำงานบุคลากรภาคอุตสาหกรรมที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการศึกษาต่อภาค ก.ศ.บ. ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันระบบการศึกษาที่จัดสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาได้เปิดกว้างให้แก่ประชาชนใน

ท้องถิ่นโดยไม่จำกัด เพศชายหญิง มีสิทธิเท่าเทียมกันในเรื่องของการได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ของตนเอง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่เน้นให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนทุกกลุ่ม ดังนั้นเพศชายกับเพศหญิงจึงมีความสามารถไม่ด้อยไปกว่ากัน การคิดตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของบุคคลต่างเพศกันจึงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องการศึกษาของ นาคยา โกวิทนวิสัย (2549 : 112) ที่พบว่าเพศต่างกันมีความต้องการศึกษาต่อ หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

- บุคลากรภาคอุตสาหกรรม ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการศึกษาต่อแตกต่างกัน ซึ่งอาจเนื่องจากบุคลากรภาคอุตสาหกรรมเห็นความสำคัญของการศึกษาตลอดชีพแตกต่างกันไป ผู้มีอายุน้อยอาจเห็นว่าการศึกษาเพิ่มเติมไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในสายการผลิตที่ไม่ต้องการฝีมือแรงงานระดับสูงนัก ส่วนกลุ่มมีอายุน้อยอาจเห็นการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะเพิ่มโอกาสทางเลือกในการปฏิบัติงานที่ก้าวหน้าต่างไปจากเดิม และเป็นที่ยอมรับของสังคมอีกด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ อภิรักษ์ เจริญเชื้อ (2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการศึกษาต่อและฝึกอบรมเพิ่มเติม แตกต่างกัน เพราะต้องการนำความรู้ใหม่ไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน และต้องการความก้าวหน้าในอาชีพการงาน

- บุคลากรภาคอุตสาหกรรมที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความต้องการศึกษาต่อแตกต่างกัน เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่มีรายได้ที่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาได้ด้วยตนเองและจะทำให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพในตนเองได้ด้วย ดังแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์การศึกษาที่ว่า การศึกษาเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตได้และสอดคล้องกับการศึกษาของ ภักธริชา วารินทร์ (อ้างใน นาคยา โกวิทนวิสัย (2549 : 105) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาต่อและไม่ศึกษาต่อของคณานโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม พบว่า รายได้มี

ความสัมพันธ์กับการศึกษาต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- บุคลากรภาคอุตสาหกรรมที่มีตำแหน่งงานต่างกันมีความต้องการศึกษาต่อแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรมีความคาดหวังว่าเมื่อการศึกษาต่อจะมีโอกาสปรับเปลี่ยนสายงานโดยเฉพาะปัจจุบันที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในสายการผลิต ที่มีลักษณะงานจำเจ อาจทำให้บุคลากรต้องการเปลี่ยนสายงาน หรือเปลี่ยนตำแหน่งงานให้มีระดับที่สูงขึ้น จึงให้ความสำคัญของการศึกษาต่อแตกต่างกัน

- บุคลากรภาคอุตสาหกรรมที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีความต้องการศึกษาต่อแตกต่างกัน ซึ่งอาจเนื่องจากบุคลากรที่ตอบแบบสอบถามครั้งนี้มีเป็นจำนวนมากที่มีภูมิลำเนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งอพยพมาทำงานในภาคอุตสาหกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดมีภูมิลำเนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่ ดังนั้นบุคลากรภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาย่อมมีความสะดวกที่จะเข้า ศึกษาต่อในท้องถิ่น จึงมีความต้องการศึกษาต่อแตกต่างกันดังกล่าว

- บุคลากรภาคอุตสาหกรรมที่มีชั่วโมงการทำงานภาคอุตสาหกรรมต่อวันแตกต่างกัน มีความต้องการศึกษาต่อแตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะของการทำงานและช่วงเวลาของการทำงานแตกต่างกันอย่างชัดเจน ดังนั้น หากช่วงเวลาในการทำงานมีมาก ทำงานหนัก อาจทำให้เหนื่อยล้า เมื่อต้องปรับตัวเข้าสู่ระบบการศึกษาที่ต้องใช้พลังปัญญา ความสามารถและเวลาอีกจำนวนหนึ่ง จึงอาจไม่สอดคล้องกับเวลาและลักษณะของงาน จึงทำให้บุคลากรมีความต้องการศึกษาต่อแตกต่างกัน

สรุปและให้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า บุคลากรภาคอุตสาหกรรม ปฏิบัติงานในสายการผลิตเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่ต้องการบุคลากรที่มีวุฒิปริญญาตรีมากนัก

ส่วนใหญ่ใช้วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปฏิบัติงานติดต่อกันเป็นเวลา 7 – 12 ชั่วโมงต่อวัน ลักษณะของงานจำเจ จึงเป็นผลให้บุคลากรต้องการศึกษาต่อจำนวนมาก แต่เนื่องด้วย ต้องปฏิบัติงานมาก มีวันหยุดเพียงวันอาทิตย์วันเดียว แม้ว่าบุคลากรต้องการศึกษาต่อก็เกินไปได้ยาก จึงขอเสนอว่า โรงงานอุตสาหกรรมควรเพิ่มประสิทธิภาพของพนักงานโดยการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาต่อ โดยถือว่าการจัดให้พนักงานศึกษาต่อเป็นสวัสดิการอย่างหนึ่ง และมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นควรประสานงานกับบริษัทหรือโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อจัดสอนในบริเวณโรงงานในวันอาทิตย์ เพื่อยกระดับการศึกษาให้สูงขึ้น และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ด้วย ซึ่งบุคลากรเมื่อมีความรู้ ความสามารถ รู้จักคิดวิเคราะห์มากขึ้น จะทำให้มีความเข้าใจ การทำงานง่ายขึ้น พัฒนาง่ายขึ้น และมหาวิทยาลัยที่จัดสอนควรจัดวิชาให้สอดคล้องกับงานที่บุคลากรปฏิบัติอยู่ หรือให้โอกาสในการเทียบโอนประสบการณ์ทำงานไปเป็นส่วนหนึ่งของวิชาที่เรียนด้วย ทั้งนี้ฝ่ายมหาวิทยาลัยและโรงงาน ควรได้ศึกษาความต้องการและพัฒนาโครงการร่วมกัน

2. สาขาวิชาที่บุคลากรภาคอุตสาหกรรมต้องการศึกษาต่อมาก คือ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ซึ่งบุคลากรคงคาดว่าจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาการทำงานในอนาคตได้ ฝ่ายอุตสาหกรรมจึงควรส่งเสริมทั้งการอบรมในฝ่ายของอุตสาหกรรมเอง ขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นก็ควรเร่งจัดทำหลักสูตรให้หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งควรจัดหาบุคลากรผู้สอนและอุปกรณ์อย่างเพียงพอและได้มาตรฐาน ขยายจำนวนเปิดรับนักศึกษาสาขานี้ และจัดสอนอย่างเป็นระบบ และต้องคำนึงถึงเวลาสอนด้วย เนื่องจากบุคลากรภาคอุตสาหกรรม มีวันหยุดวันอาทิตย์วันเดียวมากที่สุด

3. จากเหตุผลของความต้องการศึกษาต่อของบุคลากร คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และศักยภาพของตนเอง โดยคาดหวังว่าจะมีโอกาสเปลี่ยนงานอีกด้วย

กรณีนี้ฝ่ายโรงงานควรคำนึงว่า เมื่อบุคลากรต้องการเพิ่มศักยภาพให้มีความรู้ ความสามารถสูงขึ้นย่อมเป็นผลดีต่อองค์กร จึงควรส่งเสริมให้ได้มีโอกาสศึกษาต่อ ซึ่งนอกจากที่เสนอแนะไว้ใน ข้อ 1 แล้วนั้น เนื่องจากมีบุคลากรจำนวนมากที่คิดว่าผลตอบแทนที่ได้รับค่อนข้างต่ำ ขณะที่ค่าใช้จ่ายสูง และบางส่วนขาดแคลนทุนการ

เล่าเรียน ดังนั้นฝ่ายอุตสาหกรรม ควรเพิ่มผลตอบแทนในรูปของเบี้ยขยัน ค่าตอบแทนล่วงเวลา เพิ่มค่าฝีมือหรือรายได้พิเศษอื่น อันจะเป็นการสร้างสัมพันธอันดีกับบุคลากรอีกด้วย บุคลากรก็จะเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง และมีกำลังใจในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กุศล สุนทรธาดา และศิรินันท์ กิตติสุขสถิต. (2548). “สภาพการทำงานและปัญหาในงานบางช่วงเวลา”.

รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

คณะวิทยาการจัดการ. (2552). “ข้อมูลสถิติ จำนวนนักศึกษาและบัณฑิตคณะวิทยาการจัดการ”

แหล่งที่มา : <http://management.aru.ac.th> ค้นคว้าเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2552.

จุลินทร์ ลักษณะวิศิษฐ์. (2552). “2552 ปีแห่งคุณภาพอุดมศึกษาไทย”. แหล่งที่มา http://www.moenews.net/index.php?option=com_content&task=view&id=1326&Item.

ธีรพงศ์ อุดมไพจิตรกุล. (2543). “วิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา”. (เอกสารประกอบคำสอน). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นาตยา โกวิทินวัตร. (2548). “ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตรทักษะประสิทธิภาพในการทำงานของแรงงานอุตสาหกรรม กรณีศึกษา บริษัท ชินธิ เมทอล อินดัสตรี จำกัด”.

สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ไพโรจน์ นະเทียง. (2548). “ความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ

นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ในสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและสาขา

วิศวกรรมศาสตร์ในเขตพื้นที่ให้บริการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์”. รายงานการวิจัยสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

รัตนกรณีย์ ศรีรัตนบัลล์ และคณะ. (2546). “ความต้องการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของบุคลากรในจังหวัดอุดรดิตถ์แพร่ น่าน”. รายงานการวิจัย. สำนักวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

ศาริณี ดันประยูร. (ม.ป.ป.). “ความต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรมระดับปริญญาตรีของนักเรียนมัธยมปลายหรือเทียบเท่าในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย”. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

**การวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะ
การเรียนรู้วิชาสัมมนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์
COLLABORATIVE ACTION RESEARCH FOR THE DEVELOPMENT OF IMPROVE
STUDY SKILL FOR HUMAN RESOURCE MANAGEMENT SEMINAR SUBJECT**

ปราณี ตันประยูร*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาจำนวน 18 คน ซึ่งลงทะเบียนเรียนรายวิชาสัมมนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 3(2-2) ภาคเรียนที่ 2/2552 วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาทักษะด้านการนำเสนอของนักศึกษาที่เรียนวิชาสัมมนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนาและสังเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาในด้านการนำเสนอด้วยการพูด และการสรุปความ และเพื่อเปรียบเทียบทักษะด้านการนำเสนอของนักศึกษาก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนด้วยการวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ การปฏิบัติการวิจัยแบบร่วมมือแบ่งการดำเนินการเป็น 3 ระยะคือ 1)ระยะวางแผน 2) ระยะปฏิบัติการสอน และ 3)ระยะสังเคราะห์ โดยผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติการสอนเพื่อสังเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะทางการเรียนของนักศึกษาด้านการนำเสนอด้วยการพูดและการสรุปความมี 8 วิธี คือ 1) การเป็นแบบอย่างทางด้านวิชาการ 2) การได้ความรู้จากหลากหลายแหล่ง 3) การสั่งงานที่มีคุณภาพ 4) การเรียนรู้จากการปฏิบัติ 5) การฝึกปฏิบัติ 6) การสะท้อนความคิด 7) การประเมินผล และ 8) การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือพบว่าโดยรวมนักศึกษามีพัฒนาการด้านการนำเสนอด้วยการพูดและการสรุปความดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 77.8

ABSTRACT

This research was emphasizing on how to develop learning process by using collaborative action research between an instructor and the students at Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. This class was consists of 18 students who enrolled in Human Resources Management Seminar course in the second semester, 2009. The research aims to develop the student's learning activity and how to encourage the learning skills such as oral skills, ability to summarize the academic knowledge. Pre-test and post-test methods in collaborative action research were used. This process consists of 3 steps ; planning , action , and synthesis process. During the study an instructor and the students shared learning activity in order to synthesis the academic knowledge. Finding of the studies were the eight instructional method for encourage the learning skills such as 1) role model 2) searching 3) assignment 4) learning by doing 5) practice 6) reflecting idea 7) evaluating and 8)sharing and exchange knowledge . In short, the researcher stated that the student's oral skills and the ability to summarize the academic knowledge were increased 77.8 %

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

วิชาสัมมนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นวิชาในกลุ่มวิชาเอกของหลักสูตรปริญญาตรีบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ทั้งหลักสูตร 4 ปี และ หลักสูตร 2 ปีต่อเนื่อง ซึ่งตามแผนการเรียนตลอดหลักสูตรจะจัดให้นักศึกษาเรียนวิชานี้ในภาคเรียนสุดท้ายเพื่อให้นักศึกษาได้สามารถประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎีและความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ได้ศึกษามาแล้วเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาด้วยการสัมมนาในวิชานี้ จากคำอธิบายรายวิชาผู้สอนได้กำหนดกิจกรรมให้นักศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ อภิปราย และนำเสนอผลงาน แต่จากประสบการณ์ของผู้สอนพบว่า นักศึกษายังขาดทักษะการเรียนรู้ด้านการสรุปความและการนำเสนอด้วยวาจา

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทั้งองค์ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้เรียนได้สูงสุดเพราะมีการดึงศักยภาพของผู้เรียนออกมาใช้อย่างเต็มที่โดยมีวิทยากรกระบวนการ (Facilitators) คอยช่วยเหลือ ซึ่งจะมีบทบาทในด้านการเตรียมการ การดำเนินการ และการประเมินผลการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทั้งความรู้และทักษะด้วยตนเอง ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ช่วยลดปัญหาทางวินัยในห้องเรียนและทำให้ผลสัมฤทธิ์โดยเฉลี่ยสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะด้านการนำเสนอของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาสัมมนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้วยการวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ
2. เพื่อพัฒนาและสังเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาในด้านการนำเสนอด้วยวาจาและสรุปความ
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการนำเสนอของนักศึกษาในการเรียนวิชาการสัมมนาการบริหาร

ทรัพยากรมนุษย์ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนด้วยการวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ

ขอบเขตการทำวิจัย

เนื้อหาวิชาสัมมนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 3(2-2) เฉพาะส่วนของการพัฒนาทักษะด้านการสรุปความและการพูดนำเสนอของนักศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ ในรายวิชาสัมมนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยดำเนินการตามวงจรซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเคราะห์รวบรวมข้อมูล และการสะท้อนความคิด เพื่อกำหนด กิจกรรม/วิธีพัฒนาผู้เรียน รูปแบบการเรียนการสอน

ตัวแปรตาม คือ ทักษะด้านการนำเสนอของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาสัมมนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วยด้านการพูดนำเสนอและการสรุปความ

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย คือ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2552 -กุมภาพันธ์ 2553

ความสำคัญของการวิจัย

1. นักศึกษาและผู้สอนได้ร่วมมือกันวางแผนการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะด้านการสรุปความและการนำเสนอด้วยวาจา
2. อาจารย์ผู้สอนได้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการสรุปความและการนำเสนอด้วยวาจา
3. นักศึกษาได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านการสรุปความและการนำเสนอด้วยวาจา

วิธีดำเนินการศึกษา

1. กลุ่มเป้าหมาย/ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือ นักศึกษาภาคปกติ สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสัมมนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 18 คน

2. เครื่องมือ

เป็นการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หลังจากที่ได้พบปัญหาในการสรุปความและการพูดนำเสนอ ผู้สอนและผู้เรียนได้ดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาพร้อมกันด้วยการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการนำเสนอด้วยวาจาและการสรุปความ

2. การปฏิบัติการสอน ผู้สอนได้ดำเนินการสอนโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในชั้นเรียน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน ขั้นรวบรวมข้อมูล และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ เป็นวงจรต่อเนื่อง โดยใช้ประมวลรายวิชา บันทึกหลังการสอน การสังเกต และผลงานของนักศึกษาเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดตามบันทึกหลังการสอนตลอดระยะเวลาที่มีการเรียนการสอน

3. การสังเคราะห์ ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงาน สังเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาในเรื่องการสรุปความและการนำเสนอด้วยวาจา

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาจำนวน 18 คน ซึ่งลงทะเบียนเรียนรายวิชาสัมมนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 3(2-2) ภาคเรียนที่ 2/2552 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะด้านการนำเสนอของนักศึกษาที่เรียนวิชาสัมมนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนาและสังเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาในด้านการนำเสนอด้วยการพูดและการสรุปความ และเพื่อเปรียบเทียบทักษะด้านการนำเสนอของนักศึกษา ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนด้วยการวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผู้สอนและนักศึกษาได้ร่วมกันวางแผนการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาที่พบในการเรียนคือการสรุปความและการพูดนำเสนอ

2. ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการสรุปความและการพูดนำเสนอของนักศึกษาได้ 8 วิธี คือ

2.1. การเป็นแบบอย่างทางด้านวิชาการ ซึ่งผู้สอนและนักศึกษาจะเป็นแบบอย่างซึ่งกันและกัน โดยนักศึกษาขอให้อาจารย์ทำตัวอย่างให้ดู ผู้สอนใช้นักศึกษาเป็นตัวอย่างในการแนะนำการพูดนำเสนอ

2.2. การได้ความรู้จากหลายแหล่ง เช่น การบรรยาย การจัดกิจกรรม วิทยากร เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

2.3. การทำงานที่มีคุณภาพ โดยกรมอบหมายงานที่ชัดเจน มีระยะเวลาเพียงพอในการทำ

2.4. การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการโดยกำหนดการพูดในเรื่องที่ใกล้ตัว กำหนดการพูดจากเรื่องที่สั้น ๆ แล้วค่อย ๆ พูด นำเสนอเรื่องที่มีเนื้อหามากขึ้น ตามลำดับ

2.5. การฝึกปฏิบัติ โดยให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติซ้ำ เพื่อให้รู้จักนำผลการประเมินมาปรับปรุงการพูดนำเสนอในครั้งต่อไป

2.6. การสะท้อนความคิด โดยการสื่อสารทั้งสองทางระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา และระหว่างนักศึกษาด้วยกัน การแนะนำเทคนิควิธีการพูด การให้นักศึกษาที่พูดนำเสนอได้ดีมาแนะนำเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน นักศึกษาร่วมกัน สรุปแนวทางในการสรุปความและการพูดเสนอให้ประสบความสำเร็จ

2.7. การประเมินผล มีการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจน ประเมินตามสภาพจริง(ดูพัฒนาการ) และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ

2.8. การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้สอนและนักศึกษา โดย

ผู้สอนให้คำแนะนำ การแนะนำโดยเพื่อนนักศึกษา
วิทยาการให้ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

3. ผลการส่งเสริมทักษะด้านการเรียน พบว่า
โดยรวมนักศึกษามีพัฒนาการที่ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 77.8
ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย อภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาทักษะด้านการนำเสนอของ
นักศึกษาที่เรียนรายวิชาสัมมนาการบริหารทรัพยากร
มนุษย์ด้วยการวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ ก่อนการวิจัย
ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตจากประสบการณ์การสอนวิชาสัมมนา
การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทั้งภาคปกติและภาค กศ.บป.
ประมาณ 3 ปีการศึกษา และจากการสนทนากับอาจารย์
ผู้สอนวิชาอื่น ๆ ที่มีกิจกรรมให้นักศึกษานำเสนอผลงาน
ซึ่งอาจารย์ทุกคนเห็นเหมือนกันว่านักศึกษาขาดทักษะใน
การสรุปความและการพูดนำเสนอ อันเนื่องมาจากขาด
การเตรียมตัว ขาดการฝึกฝนทักษะ ส่งผลต่อการนำเสนอ
และส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในวิชาสัมมนาฯ ทำให้
ชั้นเรียนขาดการมีส่วนร่วมของนักศึกษา เมื่อพิจารณา
ปัญหาดังกล่าวพบว่า ข้อบกพร่องดังกล่าวเกิดจาก
นักศึกษาไม่ได้รับการส่งเสริมทักษะการเรียน ผู้วิจัยจึง
พิจารณาว่าทักษะทางการเรียนที่นักศึกษาควรได้รับการ
พัฒนาคือ ทักษะด้านการนำเสนอด้วยการพูดและการ
สรุปความ ดังนั้นจึงทำวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษามี

ส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติการสอนและการ
สังเคราะห์ จากกิจกรรมดังกล่าวทำให้รวบรวมรูปแบบ
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการ
นำเสนอด้วยการพูดและการสรุปความได้ 8 วิธี คือ
1) การเป็นแบบอย่างทางด้านวิชาการ 2) การได้ความรู้
จากหลากหลายแหล่ง 3) การส่งงานที่มีคุณภาพ
4) การเรียนรู้จากการปฏิบัติ 5) การฝึกปฏิบัติ 6) การ
สะท้อนความคิด 7) การประเมินผล และ 8) การแบ่งปัน
และแลกเปลี่ยน

2. ทักษะการเรียนของนักศึกษามีพัฒนาการที่
ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 77.8 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษา
ได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เช่น ให้อาจารย์ทำ
ตัวอย่างให้ดู เสนอแนะกิจกรรมการเรียน และการมี
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งผู้สอนได้บอกนักศึกษาว่าจะ
พัฒนาทักษะทางการเรียนของนักศึกษาโดยขอให้
นักศึกษามีส่วนร่วมซึ่งนักศึกษาให้ความร่วมมือเป็น
อย่างดี อาจเนื่องจากผู้สอนเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาด้วยจึงมี
ความคุ้นเคยและสนิทสนม จากการที่ผู้สอนเริ่มให้ฝึก
สรุปความและนำเสนอในเรื่องสั้น ๆ เรื่องใกล้ตัว
ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ทำได้จึงเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่
จะพัฒนาตนเอง ส่วนนักศึกษาส่วนน้อยที่ยังมี
พัฒนาการไม่ดีขึ้น อาจเนื่องมาจากบุคลิกภาพของ
นักศึกษาเองที่ขี้อาย ไม่ตั้งใจ ซึ่งถ้ามีเวลาฝึกทักษะบ่อย ๆ
ในรายวิชาอื่น ๆ ด้วยก็อาจจะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

นงลักษณ์ วิรัชชัย.(2548). “การสังเคราะห์การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน”. [ระบบออนไลน์]

<http://www.ksp.oor.th/upload/301/files/280-9056.doc>. (20 ตุลาคม 2552)

สุวิมล ว่องวานิช. (2522).“ แนวคิดและหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน”. [ระบบออนไลน์]

<http://krusart.rru.ac.th/centerteacher1/book/v4431.d> (8 มกราคม 2553)

D.Kember, & L. Gow. “Action research as a form of staff development in higher education.” Higher Education.

Vol. 23, p. 297 – 310, 1992.

**การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาสาขาบัญชี
และเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ ด้วยชุดข่าวเศรษฐกิจ**
**DEVELOPMENT OF LEARNING BEHAVIOR OF STUDENT IN ECONOMICS
AND ACCOUNTING WITH A SET OF ECONOMIC NEWS**

ลำยอง ปลั่งกลาง*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) รวบรวมชุดข่าวเศรษฐกิจเพื่อนำมาใช้ประกอบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 2) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา ที่เรียนแบบร่วมมือโดยการใช้ชุดข่าวเศรษฐกิจ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาสาขาวิชาบัญชี ชั้นปีที่ 1 หมู่เรียน 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 20 คน และนักศึกษาสาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ ชั้นปีที่ 1 หมู่เรียน 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 13 คน รวม 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดข่าวเศรษฐกิจที่ผู้วิจัยรวบรวมจัดเป็นชุดที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอนในบทที่ 6 – 9 ของวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ ใน 5 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม ความสนใจในการทำกิจกรรม การยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน และการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเรียนรู้ อยู่ระหว่าง 2.80 - 4.00 โดยมีนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่าง 3.50 – 4.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67 และความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการสอนแบบร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D = 0.68)

ABSTRACT

The purposes of the research were to: 1) collect economic news set for the use of teaching macroeconomics 2) study of student behavior, cooperative learning by using a set of economic news, and 3) study satisfaction of students towards cooperative learning. The sample used in this study were students' accounts grade 1 among students a year 2552 of 20 adults and students Business Economics Year 1 among students a year 2552 of 13 people including 33 students used in this study. , 1) set of economic news were collected from a series arranged according to subjects taught in chapters 6-9 of a macro-economics behavioral assessment of learning. And satisfaction questionnaires were used, including percentage, mean and standard deviation. The results showed that Students are learning behaviors in five areas: responsibility Participation in group activities. Interest in activities. Accepted opinions of friends. And comment on the group. Mean score of behavioral learning between 2.80 to 4.00, with students with average learning behavior between 3.50 to 4.00, which is in a good number of 17 persons per cent 56.67 and satisfaction of students per instructional collaboration. The average is the highest level ($\bar{X} = 4.21$, S.D = 0.68)

*

รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ความสำคัญของปัญหาที่วิจัย

การสอนวิชาด้านเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันตลอดเวลา และในชีวิตประจำวันของคนในสังคมมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่พบเห็นได้จากสื่อหรือข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลายที่สามารถนำมาเป็นแนวทางพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน จากการศึกษาและข่าวที่ปรากฏจากสื่อต่าง ๆ หากได้มีการวิเคราะห์และเรียบเรียงปรับปรุงเล็กน้อย สามารถนำมาเป็นกรณีศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน ในวิชาด้านเศรษฐศาสตร์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. รวบรวมชุดข่าวเศรษฐกิจเพื่อนำมาใช้ประกอบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 โดย วิธีสอนแบบร่วมมือ
2. ศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา ที่เรียนแบบร่วมมือโดยการใช้ชุดข่าวเศรษฐกิจ
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือ

ขอบเขตของการวิจัย

เนื้อหาด้านเศรษฐศาสตร์เน้นนโยบายการเงิน นโยบายการคลัง การค้าระหว่างประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจ ศึกษาจากนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ 33 คน ภาคเรียนที่ 2/2552 ตัวแปรอิสระคือชุดข่าวเศรษฐกิจ และเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ (GI) ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนและความพึงพอใจ

ความสำคัญของการวิจัย

1. นักศึกษาได้รับประโยชน์จากการร่วมกันค้นคว้าหาเศรษฐกิจที่นอกเหนือจากความรู้ในเอกสารการสอนเศรษฐศาสตร์ โดยนักศึกษาจะได้ทราบวิธี

การศึกษาหาคำตอบทางเศรษฐกิจจากข่าวที่มีการเผยแพร่สามารถค้นคว้าหาความรู้ที่มีการอ้างอิง มีเหตุผลประกอบ และสามารถนำเสนอองค์ความรู้แก่ผู้อื่นได้

2. นักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้นหรือพัฒนาขึ้นจากเดิม

3. ผู้สอนสามารถใช้ข่าวเศรษฐกิจสรุปเป็นชุดข่าวเป็นกรณีศึกษาที่สะท้อนความแตกต่างจากหลักการเชิงทฤษฎี และวิธีการทางเศรษฐศาสตร์

4. เป็นผลงานทางวิชาการที่อาจารย์อื่น ๆ สามารถนำไปใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการทำวิจัย เพื่อพิจารณาการเรียนการสอน วิชาอื่น ๆ หัวข้ออื่น ๆ หรือการเปรียบเทียบการสอนชุดข่าว เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

วิธีการดำเนินการศึกษา

1. กลุ่มเป้าหมาย/ประชากร

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักศึกษา สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 13 คน และนักศึกษา สาขาวิชาบัญชีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 20 คน รวมเป็น 33 คนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 ที่สอนโดย รศ.ถาวรพลึงกลาง ในทุกวันจันทร์ เวลา 13.00 - 15.30 น. ณ ห้อง 425 อาคาร 4 คณะวิทยาการจัดการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ ชุดข่าวเศรษฐกิจที่ผู้สอนค้นคว้ารวบรวมมาจากสื่อ หนังสือพิมพ์ และสื่อทางอินเทอร์เน็ต 7 ชุด โดยพิจารณาข่าวว่าสอดคล้อง สัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่สอนในบทที่ 6 - บทที่ 9 ในเอกสารประกอบการสอนเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 ที่ใช้ในการสอนครั้งนี้ ซึ่งชุดข่าวดังกล่าวประกอบด้วย 7 ชุด ได้แก่

1. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ : กรณีมาตาเหตุ
2. สถานการณ์เงินเฟ้อ
3. องค์การการค้าระหว่างประเทศ

4. การลดค่าเงินของเวียดนาม: ผลกระทบต่อไทย

5. การประเมินการส่งออกปี 2553

6. ภาษีที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง: ภาษีเพื่อท้องถิ่น

7. นโยบายการค้าระหว่างประเทศ

3. แบบประเมินผลการทดลอง ประกอบด้วย

1. แบบประเมินพฤติกรรมส่วนบุคคล (โดยผู้สอน) 5 ข้อ

2. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา (นักศึกษาคอบ)

3. แบบแสดงความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงพัฒนาวิธีสอนเป็นแบบปลายเปิด (นักศึกษาเป็นผู้กรอก)

การดำเนินการทดลอง

1. ชี้แจงวิธีการเรียนแบบความร่วมมือให้นักศึกษาทราบ นักศึกษาซักถาม และอาจารย์อธิบายจนเข้าใจวิธีการทดลอง

2. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 – 5 คน จำนวน 7 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะใช้เกณฑ์คะแนนทั้ง 2 สาขาวิชา และพิจารณาจากคะแนนสอบกลางภาค ซึ่งสอนโดยวิธีบรรยายมาแล้ว จัดให้ผู้มีคะแนนสูงคะแนนปานกลาง และคะแนนต่ำไว้ด้วยกัน

3. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มปรึกษากันตั้งชื่อกลุ่ม เลือกหัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม เพื่อเตรียมงานที่จะมอบหมายต่อไป

4. ผู้สอน แจกชุดข่าวที่เตรียมไว้แล้วให้กลุ่มละ 1 ชุด

5. ผู้สอนอธิบายวิธีการทำการศึกษาจากข่าวโดยสรุป คือ แต่ละกลุ่มจะต้องศึกษาทำความเข้าใจข่าวที่ได้รับ หากสงสัยประเด็นใดให้สอบถามผู้สอนได้ เมื่อศึกษาข่าวพอเข้าใจคร่าว ๆ แล้ว จะบันทึกสิ่งที่คิดว่าเข้าใจไว้ในกระดาษที่แจกให้ หลังจากนั้นให้พิจารณาว่าในข่าวมีจุดใด หรือคำศัพท์ใดที่สอดคล้องตรงกับเนื้อหาในตำราบ้าง ให้นำคำ หรือหัวข้อเหล่านั้นมาอธิบายโดยดูจากตำรา และหรือถามผู้สอน และสรุปส่งผู้สอนภายในเวลารวมทั้งสิ้นครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาทีขณะที่

นักศึกษาทำงานกลุ่ม ผู้สอนต้องคอยแนะนำ ตอบคำถาม และสังเกตพฤติกรรม การเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมที่กำหนด

6. เมื่อนักศึกษาส่งงาน ผู้สอนจะตรวจงานโดยคะแนนเต็ม 5 คะแนน และคะแนนพฤติกรรมเต็ม 5 คะแนน รวมเป็น 10 คะแนน ผู้สอนใช้เวลาตรวจงาน 20 นาที และประกาศผลคะแนนให้นักศึกษาทราบแต่ละครั้งที่ทดลอง โดยคะแนนที่จะรายงานในวิจัยนี้เฉพาะคะแนนพฤติกรรมเท่านั้น

7. กิจกรรมตามข้อ 5 – 6 จะทำการทดลอง 7 ครั้ง ทุกกลุ่มจะได้รับชุดข่าวที่เปลี่ยนไปทุกรอบจนครบใน 4 สัปดาห์ หลังจากนั้น จะส่งคืนงานที่นักศึกษาส่งทั้งหมด ให้นักศึกษาเลือกกันเองกลุ่มละ 1 เรื่อง (1 ชุดข่าว) เพื่อเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียนในสัปดาห์ที่ 5

8. สัปดาห์ที่ 5 นักศึกษานำเสนอผลสรุปกลุ่มละ 10 นาทีจนครบทุกกลุ่ม

9. นักศึกษาประเมินผลการนำเสนอ โดยแต่ละกลุ่มจะประเมินกลุ่มอื่น 6 กลุ่ม โดยไม่ประเมินกลุ่มของตนเอง

10. ผู้สอนสรุปชุดข่าว และเสริมด้วยเนื้อหาในตำราประกอบการสอนให้นักศึกษาเข้าใจ ซึ่งชุดข่าวจะเป็นตัวอย่างของเนื้อหา ทฤษฎีในตำราจะให้นักศึกษาเข้าใจบทเรียนง่ายขึ้นเร็วขึ้น และน่าสนใจกว่าการสอนแบบบรรยาย

11. นักศึกษาตอบแบบประเมินความพึงพอใจ ผู้สอนนำไปวิเคราะห์ต่อไป

หมายเหตุ คะแนนผลงานทุกชนิดจะใช้เป็นเกณฑ์วัดผลการศึกษา แต่ในงานวิจัยนี้จะวิเคราะห์เฉพาะคะแนนพฤติกรรม ระดับความพึงพอใจ

สรุปผลการวิเคราะห์

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยนี้เพื่อรวบรวมชุดข่าวเศรษฐกิจ ใช้ประกอบการสอน วิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 สำหรับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน วิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 กับ รศ.ถาวร ปลูกกลาง

ในภาคเรียนที่ 2/2552 ซึ่งมี 2 หมู่เรียนคือ สาขาบัญชี 1 หมู่ สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ 1 หมู่ รวมนักศึกษา 33 คน โดยเน้นศึกษา 1) พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาที่มีต่อวิธีสอนแบบร่วมมือโดยชุดข่าวเศรษฐกิจ และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีวิธีสอนแบบร่วมมือโดยชุดข่าวเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่า

1. นักศึกษารวม 2 หมู่เรียน 33 คน มีคะแนนพฤติกรรมเฉลี่ย 5 ด้าน เป็นจำนวนและร้อยละดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	จำนวน	ร้อยละ	เกณฑ์
3.50 - 4.00	17	56.67	ดี
3.00 - 3.49	12	40	ค่อนข้างดี
2.50 - 2.99	1	3.33	ใช้ได้

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือโดยชุดข่าว สรุปได้ว่ามีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.21 อยู่ในระดับพอใจสูงสุด

อภิปรายผล

จากผลการประเมินพฤติกรรมที่พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี จึงพอจะสรุปได้ว่า การสอนแบบความร่วมมือ ทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมดีขึ้น โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้งในด้านความรับผิดชอบส่วน

ร่วมในกิจกรรมกลุ่ม ความสนใจทำกิจกรรม การยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน และการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม อย่างไรก็ตามมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ค่อนข้างต่ำ คือ การมีส่วนร่วมในกลุ่มและความรับผิดชอบ ซึ่งอาจเป็นเพราะนักศึกษา มักเคยชินกับการศึกษาแบบบรรยายโดยผู้สอน นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเท่าที่ควร เมื่อสอนแบบร่วมมือจึงเห็นได้ว่า นักศึกษาขาดพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมดังกล่าว ส่วนเกี่ยวกับความพึงพอใจนั้น ตามที่พบว่า นักศึกษามีความพอใจรวมระดับสูงที่สุด อาจเป็นเพราะเป็นการเรียนที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมทำกิจกรรม และไม่เคร่งเครียดจนเกินไป แม้จะต้องทำงานให้เป็นไปตามเวลา แต่นักศึกษารู้สึกสบายๆ เรียนด้วยวิธีการตามความคิดเห็นของตนเอง จึงมีความความพึงพอใจสูง อย่างไรก็ตามมีบางประเด็นที่มีคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ เช่น นักศึกษาไม่ค่อยเห็นด้วยสอดคล้องกับแบบสอบถามปลายเปิด ที่มีระบุว่า นักศึกษาที่เรียนอ่อนไม่ค่อยสนใจการเรียน และให้ความร่วมมือน้อย ไม่ได้แสดงว่ามั่นใจแต่อย่างใด กับอีกประเด็นหนึ่งคือ วิธีประเมินผล ทั้งนี้ นักศึกษาอาจเห็นว่าคะแนนจากการสอนไม่สูงมากนัก ซึ่งในงานวิจัยนี้ยังไม่เน้นคะแนนผลสัมฤทธิ์ แต่เป็นการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนเท่านั้น นักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ จึงอาจไม่พอใจเท่าที่ควร

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์เพ็ญ มะแน้น. วิธีการสอนเศรษฐศาสตร์ด้วยวิธีการสอนแบบค้นพบโดยใช้ทักษะ 7 ส. การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ. แหล่งที่มา : <http://www.pracharach.ac.th/vichakarn/vichakarn1.doc> (4 พฤศจิกายน 2552)
- ทัศนัย ไกรทอง. (2545). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพระนครใต้.
- ทิสนา เขมมณี. (2548). “รูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ” ศาสตราจารย์สอน. แหล่งที่มา : http://www.neric-club.com/data.php?page=44&menu_id=76 (4 พฤศจิกายน 2552)
- นราลักษณ์ ขจีจิตร. (2542). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานเป็นกลุ่มโดยใช้แหล่งเรียนรู้จากชุมชน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัฒนาพร กระจับทุกซ์. (2545). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สรชัย พิสาลบุตร. (2548). วิจัยธุรกิจ เรียนจากกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ : จูนพับลิชชิง.

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง DEVELOPMENT OF ECOTOURISM OF BAN CHIANG WORLD HERITAGE SITE

ชลธิ์ เจริญรัฐ*

บทคัดย่อ

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของทรัพยากรและรูปแบบการท่องเที่ยว โดยการวิจัยแบบมีส่วนร่วม จากวิธีการศึกษา 4 รูปแบบ คือ กระบวนการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม การประชุมเชิงปฏิบัติการการสร้างสรรค์ร่วมกัน การประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ และการสนทนากลุ่มเพื่อสรุปผล ผลการศึกษาพบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวในการควบคุมดูแลของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเชียงประกอบด้วย อาคารสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หลุมขุดค้นวัดโพธิ์ศรีโนนและบ้านไทพวน ส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวในการควบคุมดูแลของชุมชนประกอบด้วย ศูนย์สินค้าที่ระลึก จุดแสดงวัฒนธรรมไทพวน จุดสาธิตของวิสาหกิจชุมชนต่างๆ ส่วนรูปแบบการท่องเที่ยวมีความหลากหลายตามความต้องการและช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยว การบริหารจัดการต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการร่วมภาครัฐและภาคเอกชนทั้งระดับชุมชน ระดับภูมิภาคและระดับประเทศ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งมรดกโลกบ้านเชียง วัฒนธรรมไทพวน

ABSTRACT

The development of ecotourism of Ban Chiang World Heritage Site had objectives to study the potential of resources and the patterns of tourism by using participatory action study with 4 methods : 1) PRA, 2) FSC, 3) AIC and 4) FGD. The results of the study revealed that the tourism resources under the administration and control of Ban Chiang National Museum were composed of Somdech Phrasrinagarindra Boromarajajonani Building, Watposrinai Excavation and Thai Phuan Village, and community resources under the control and management of community committee comprised of Souvenir Shops, Thai Phuan Cultural Performance Center and Community Business Demonstrations Center. The patterns of tourism were offered in various packages depending on tourists' needs and schedules. The promotion and development should be conducted under the administration and management of many agencies composed of both government and private sectors.

Keywords: Ecotourism, Ban Chiang World Heritage Site, Thai Phuan Culture

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บทนำ

การท่องเที่ยว นับเป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศได้เป็นจำนวนมาก และก่อให้เกิดการพัฒนาธุรกิจบริการที่เชื่อมโยงและกระจายรายได้ไปยังชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในปัจจุบันการท่องเที่ยวได้จำกัดอยู่เฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเท่านั้นเพราะในช่วงเวลา 20 ปีที่ผ่านมาการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นในอนาคต ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ถูกคาดหวังว่าจะเป็น การท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา สำหรับประเทศไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็นต้นมา มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และถือได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญส่วนหนึ่งของประเทศ อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวที่ผ่านมาได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากร สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศ ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของระบบการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการพัฒนาเพื่อสร้างทางเลือกให้กับระบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ ที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” (Community Based Tourism) โดยเน้นพัฒนาให้ “คน” เป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยว ซึ่งไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่เน้นถึงการสร้างศักยภาพของคนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ผู้ให้บริการ ทั้งนี้ได้ใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อนำไปสู่การดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีความสมดุลกับภูมิปัญญา อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และเกื้อกูลต่อเศรษฐกิจของชุมชนต่อไป เพื่อให้เป็น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ(Ecotourism) อย่างเหมาะสม (สมชัย, 2546)

จังหวัดอุดรธานี เป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ซึ่งได้ถือว่าเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในคาบสมุทรอินโดจีน ภายในจังหวัดอุดรธานีมีสถานที่ท่องเที่ยวอยู่มากมายหลายแห่ง เช่น อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท วนอุทยานนาขึงน้ำโสม วนอุทยานน้ำตกธารงามและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง เป็นต้น โดยเฉพาะที่ตำบลบ้านเชียง ซึ่งเป็นแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทยและในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของสังคมและวัฒนธรรมสมัยโบราณเมื่อหลายพันปีที่ผ่านมา โดยบ้านเชียงได้รับการขึ้นทะเบียนจากองค์การยูเนสโก (UNESCO) ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของโลก เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2535

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติประเภทแหล่งอนุสรณ์สถาน จัดตั้งในแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ตั้งอยู่ที่หมู่ 13 ตำบลบ้านเชียง อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี โดยจุดเริ่มต้นของการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง มาจากการพบภาชนะลายเขียนสี เมื่อปี พ.ศ. 2503 โดยชาวบ้านในพื้นที่ ต่อมาปี พ.ศ.2509 ชาวอเมริกันได้พบภาชนะดินเผาที่บ้านเชียงโดยบังเอิญ จึงนำไปแจ้งที่กรมศิลปากร ทำให้ปี พ.ศ.2510 จึงได้มีการขุดค้นอย่างจริงจังเป็นครั้งแรก และในปี พ.ศ.2515 ได้ขุดค้นเป็นครั้งที่ 2 โดยครั้งนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จทอดพระเนตรแหล่งขุดค้นที่วัดโพธิ์ศรีในพร้อมกับแหล่งอื่นๆ ในบ้านเชียง และครั้งสุดท้ายในปี พ.ศ. 2517 -2518 กรมศิลปากรร่วมกับมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย ได้ร่วมมือขุดค้นและหาข้อมูลใหม่เพิ่มเติมโดยโครงการนี้เรียกว่า “โครงการโบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” (กรมศิลปากร.2534) และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง ได้เริ่มจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 เป็นต้นมา

จากความเป็นมาที่กล่าวมาข้างต้น บ้านเชียง จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน แต่จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ในปัจจุบันบ้านเชียงยังขาดการบูรณาการและการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าว คณะวิจัยเล็งเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเชียง จึงได้ทำการศึกษาพัฒนาเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง โดยผ่านกระบวนการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านสามารถจัดการท่องเที่ยวได้ด้วยชุมชนของตนเองอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวของแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง
- 2) เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง

ขอบเขตการศึกษา

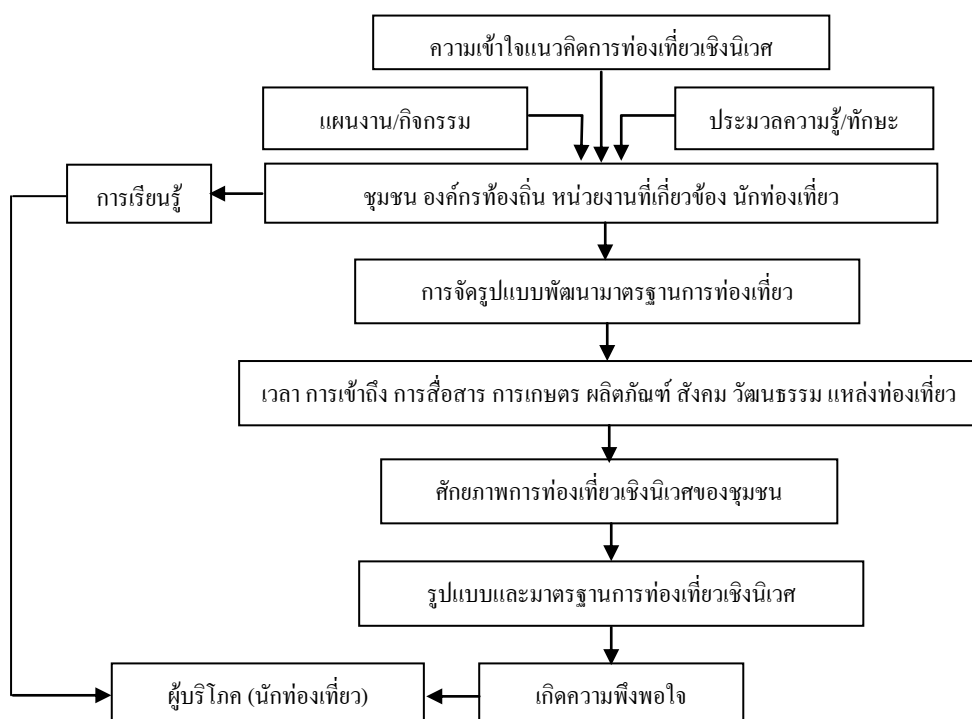
ศึกษาแหล่งมรดกโลกบ้านเชียงในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง

อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เพราะเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียงได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก และมีผลกระทบต่อชุมชนนอกเขตเทศบาล แต่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติหรือแหล่งวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ภายใต้การจัดการสภาพแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดย ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1) ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ คือ ภูมิประเทศ ภูมิภาค แหล่งน้ำ พืชพรรณและป่าไม้ 2) ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ จำแนกเป็น ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ 3) ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม และประเพณี จำแนกเป็นแหล่งที่อยู่และแหล่งศิลปวัฒนธรรมและประเพณี 4) ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น จำแนกเป็นเพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อมและเพื่อสันทนาการ เพลิดเพลิน (ราณี. 2545)

แผนภาพที่ 1 กรอบการศึกษา

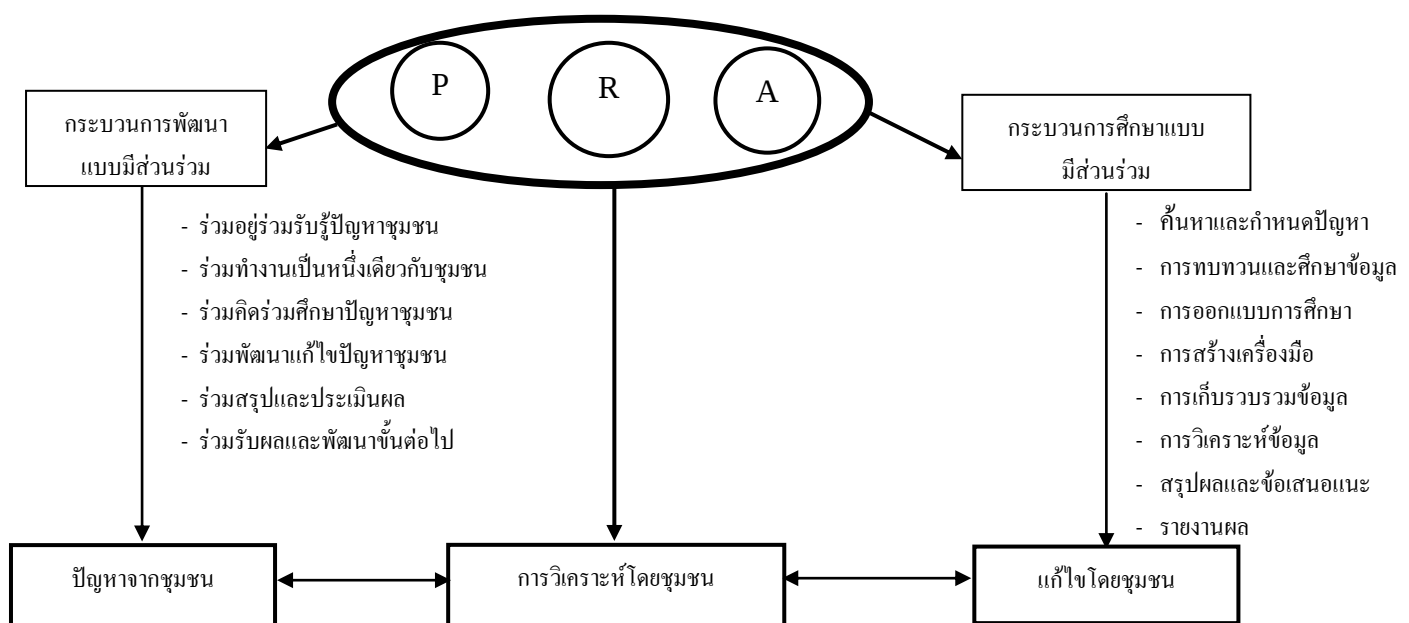
วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ใช้เทคนิคการศึกษา 4 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (Participatory Rural Appraisal: PRA) กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างอนาคตร่วมกัน (Future Search Conference: FSC) กระบวนการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (Appreciation Influence Control: AIC) และการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion)

การศึกษาครั้งนี้ประยุกต์ใช้กระบวนการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั้นเป็นกระบวนการศึกษาที่

เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนที่มีปัญหาร่วมกันหรือมีความสนใจอยากเห็นการเปลี่ยนแปลงร่วมกันโดยเป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างการปฏิบัติ(Action) กับการศึกษา (Study) ซึ่งจะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ของการวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติตามแผน (Do) การสังเกต (Observation) วิธีการปฏิบัติและผลของการปฏิบัติ การสะท้อนความคิดเห็นเชิงวิพากษ์หรือการทบทวนไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล (Critical reflection) ต่อวิธีการปฏิบัติและผลของการปฏิบัติ เพื่อที่จะร่วมกันวางแผนใหม่ (Re - planning) โดยทำเป็นวงจรต่อเนื่อง (อานันท์, 2544)

แผนภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการศึกษากับการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กนกกาญจน์ กาญจนรัตน์ (2544) ได้ศึกษาการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงผสมผสานตามลำน้ำเพชรบุรี พบว่า สามารถกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงผสมผสานได้ 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 ใช้เวลา 2 วัน 2 คืน รูปแบบที่ 2 ใช้เวลา 2 วัน 1 คืน และรูปแบบที่ 3 ใช้เวลา 2 วัน 1 คืน นอกจากนี้ ประทีป มูลเกา (2548) ได้ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนพื้นที่สูง ศึกษากรณี

ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา หมู่บ้านแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสมัครใจของสมาชิกชุมชนและผู้นำให้ความร่วมมืออย่างพร้อมเพรียงแต่มีความจำเป็นที่จะต้องให้หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำการประสานงาน ชูสิทธิ์ ชูชาติ (2549) ได้ศึกษา

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าได้มีการเสนอการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3 รูปแบบ คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศศึกษาระบบนิเวศป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อการศึกษาความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาเส้นทางเดินทัพของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ผลการศึกษา

จากการศึกษา 4 รูปแบบ คือ การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียงและชุมชนนอกเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง การประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างอนาคตร่วมกัน การประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ และการสนทนากลุ่มจากการจัดเวทีประชาคม

1. การสำรวจพื้นที่ศึกษาและประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสำรวจและศึกษาบริบทสภาพแวดล้อมพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกบ้านเชียง โดยมีวิธีดำเนินการกิจกรรม คือ 1) สำรวจสภาพแวดล้อมด้วยการศึกษาสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ และวิถีของชุมชนในพื้นที่แหล่งมรดกโลกบ้านเชียง การจัดเก็บข้อมูลด้วยภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว ของสถานที่ บุคคล แหล่งท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงทางสังคม 2) สัมภาษณ์ สอบถาม สังเกต ความต้องการของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มุมมองและแนวคิดของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง 3) การบันทึกและจัดเก็บข้อมูล รวบรวมประเด็นข้อคิด ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์และการสอบถามผู้เกี่ยวข้อง และทำการจำแนกกลุ่มเป้าหมายเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1.1 การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มกับบุคลากรของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง เกี่ยวกับแนวความคิดด้านต่างๆในการขุดค้น และการจัดแสดงโบราณวัตถุ และโบราณคดี จุดท่องเที่ยวสำคัญภายใต้การดูแลของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง และได้มี

การแสดงหลักฐานทางโบราณคดี แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ 1) อาคารสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มีการจัดนิทรรศการออกเป็น 2 ส่วน คือ บ้านเชียงในอดีต แสดงวัตถุโบราณและหลักฐานที่ได้มาจากการขุดค้น แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง กับบ้านเชียงในวันนี้ซึ่งส่วนนี้เป็นการแสดงถึงชีวิตความเป็นอยู่เครื่องมือเครื่องใช้ ศิลปะพื้นบ้านของคนบ้านเชียงปัจจุบัน คือ ชาวไทพวน 2) บ้านไทพวน กรมศิลปากรได้ปรับปรุงเรือนไทพวน เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานในการเสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรหลุมขุดค้น 3) หลุมขุดค้นวัดโพธิ์ศรีใน เป็นพิพิธภัณฑสถานกลางแจ้งที่แสดงหลักฐานการฝังศพ และโบราณวัตถุที่พบจากการขุดค้นทางโบราณคดีตั้งแต่ พ.ศ. 2515

1.2 การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มกับผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านเชียง เช่น นายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง ประธานสภาเทศบาลตำบลบ้านเชียง และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านเชียง เป็นต้น พบว่าเทศบาลตำบลบ้านเชียงมีแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น 1) ศูนย์สิ่งของที่ระลึกของชุมชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมเขต 4 2) โครงการจักรยานท่องเที่ยว ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อให้นักท่องเที่ยวเช่ารถปั่นชมจุดท่องเที่ยว 3) โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ของบึงนาคาที่เป็นแหล่งน้ำสาธารณะของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านเชียง 4) โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ของเส้นทางท่องเที่ยว และป้ายนิเทศอื่น ๆ

1.3 การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มกับชุมชนคุ้มต่าง ๆ และวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง พบว่า จุดท่องเที่ยวที่ชุมชนและวิสาหกิจชุมชนเสนอประกอบด้วย 1) เรือนไทพวน ซึ่งมีเอกลักษณ์ของชาวไทพวน ที่อพยพมาอยู่หลังอารยะธรรมดั้งเดิม เขตตำบลบ้านเชียงมีลักษณะเป็นเรือนไม้ใต้ถุนสูง ภายในตัวเรือนจะโล่งตลอดและจะสร้างระเบียงออกมาตามยาวของเรือนนอน 2) วัดนันทารามไทพวน เกี่ยวกับจาริตประเพณี การแต่งกาย อาหาร และวิถีประเพณีต่างๆ โดยมีสินค้าชุมชนคือ เสื้อผ้าพื้นเมืองตาม

ประเพณีไทพวน 3) ช่างก่อไฟ (บ่อน้ำ) เป็นบ่อน้ำที่ชุมชนในเขตตำบลบ้านเชียงใช้ในการอุปโภคบริโภคมาก่อนที่จะมีการใช้น้ำประปาชุมชนจากการขุดบึงนาคำ 4) โรงงานไวน์ ซึ่งเป็นวิสาหกิจที่มีการผลิตไวน์จากผลไม้พื้นบ้าน เช่น หมากเม่า มะเฟือง มะยม เป็นต้น 5) พิพิธภัณฑสถานถ้ำเกวียน ซึ่งเป็นการสะสมถ้ำเกวียนและถ้ำหินพาหนะในการโยกย้ายของไทพวนและใช้ในการร่วมขบวนแสดงในงานมรดกโลกบ้านเชียงทุกปี 6) ที่พักในชุมชน (Home Stay) ซึ่งใช้รองรับนักท่องเที่ยวที่มาศึกษาศิลปวัฒนธรรมทั้งยุคอารยธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมไทพวน

ผลการสำรวจพื้นที่และการรับรู้แนวคิดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง พบว่าควรมีการพัฒนามากกว่าที่ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน แต่ยังไม่สามารถกำหนดบทบาทของแต่ละฝ่ายในการดำเนินการได้อย่างชัดเจน

2 การสัมมนากลุ่มย่อยกับชุมชนรอบนอกและกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ทั้งการผลิตสินค้าที่ระลึกและความเกี่ยวพันทางจารีตประเพณี ในเชื้อสายไทพวน ซึ่งได้จากการสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ สมาชิกกลุ่มอาชีพ และประชาชนดังนี้ 1) บ้านคำอ้อ ซึ่งเป็นชุมชนริมถนนสายอุดรธานี-สกลนคร มีอาชีพเสริมจากการเกษตร คือผลิตเครื่องปั้นดินเผาตามลักษณะของอารยธรรมยุคโบราณบ้านเชียง 2) บ้านปูลู เป็นชุมชนดั้งเดิมที่มีเอกลักษณ์ในการเขียนลายบ้านเชียง เพื่อเป็นสินค้าที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว 3) บ้านดงเย็น เป็นชุมชนที่มีชื่อเสียงในด้านเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ 4) บ้านอ้อมแก้ว เป็นชุมชนที่ได้รับการพัฒนาเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีชุมชนด้านการทอผ้าไหมกันตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ทั้งด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนทางเกษตรกรรมและการเป็นที่พักแรมชุมชน (Home stay)

ผลจากการจัดสัมมนากลุ่มย่อยในชุมชนรอบนอกของเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียงและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง พบว่าชุมชนเข้าใจบทบาทและการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตลอดจนการจัดกิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว แต่ขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน และที่สำคัญคือการขาดแกนนำในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นเอกภาพ

3. การจัดเวทีประชาคม เพื่อเปิดรับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลกบ้านเชียงอย่างกว้างขวาง โดยดำเนินการที่ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง และห้องประชุมเทศบาลตำบลบ้านเชียง

3.1 การจัดเวทีประชาคมครั้งที่ 1 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียงเพื่อรับทราบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง พบว่า 1) การจัดการท่องเที่ยวบ้านเชียงที่นอกเหนือจากการเปิดให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถาน บ้านไทพวนและ หลุมขุดค้นวัดโพธิ์โนนตลอดปีแล้ว จะเน้นการจัดการท่องเที่ยวช่วงเทศกาลซึ่งเรียกว่า “งานมรดกโลกบ้านเชียง” 2) การดำเนินการจัดงาน “งานมรดกโลกบ้านเชียง” ดำเนินการโดยเทศบาลตำบลบ้านเชียงโดยมีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยทำการประชาสัมพันธ์และจัดขบวนเข้าร่วมในพิธีเปิดงานและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง จะจัดสรรในงบประมาณสนับสนุนประมาณปีละ 50,000 บาท พร้อมจัดขบวนเข้าร่วมในพิธีเปิดงานมรดกโลกบ้านเชียงทุกปี 3) รูปแบบการจัดงานไม่ชัดเจน ทั้งด้านวัน เวลา ที่แน่นอนในแต่ละปี การประชาสัมพันธ์ที่ยังมีน้อยไม่ครอบคลุมทั่วประเทศเท่าที่ควร 4) รูปแบบการท่องเที่ยวปกติของนักท่องเที่ยว เริ่มจากการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง ดูหลุมขุดค้นวัดโพธิ์ศรีโนน และแวะซื้อสินค้าที่ระลึกซึ่งจะใช้เวลา 1-2 ชั่วโมง 5) เสนอให้มีการจัดจุดท่องเที่ยวเพิ่มเติมจากเดิม เช่น การล่องแพในลำห้วย

3.2 การจัดเวทีประชาคมครั้งที่ 2

ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลบ้านเชียงพบว่า

- 1) มีแนวคิดที่หลากหลายมากขึ้นจากผู้เข้าร่วมเวทีประชาคม โดยเฉพาะตัวแทนชุมชน กิจกรรมวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น
- 2) มีการนำเสนอจุดท่องเที่ยวต่างๆ เพิ่มเติม ประกอบด้วย ลานวัฒนธรรมไทพวน ช่างก่อไฟ (บ่อน้ำ) พิพิธภัณฑ์ล้อเกวียน อุทยานนกน้ำวัดสันติวนาราม แหล่งปฏิบัติธรรมวัดป่าเทพประทานพร บึงนาคำ ศูนย์ฝึกอบรมกลุ่มแปรรูปอาหาร เป็นต้น
- 3) จุดขายในการท่องเที่ยว ของตำบลบ้านเชียง ที่ได้นำเสนอ 5 ลักษณะ คือ อารยธรรมโบราณห้าพันปี วัฒนธรรมไทพวนเน้นที่อยู่และอาหาร ผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกของกลุ่มอาชีพต่างๆ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชนบท และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 4) การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เช่น การจัดทำหมู่บ้านจำลองการอบรมมัคคุเทศก์น้อย การแต่งกายไทพวน การสื่อสารและต้อนรับนักท่องเที่ยว
- 5) ดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลการสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น การจัดสัญลักษณ์เส้นทางในการชมสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละจุด การจัดถนนสุขพิงษ์บางช่วงเป็นถนนคนเดิน ในบางเวลาของวันหยุดที่มีนักท่องเที่ยวมาก การประชาสัมพันธ์ให้มีการปรับปรุงหน้าบ้านพักอาศัยให้สวยงามเรียบร้อย ตกแต่งด้วยสิ่งของโบราณ การเสนอให้มีการจัดระบบบริหารจัดการด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชาวไทพวนอย่างเป็นระบบ การเสนอให้ออกเทศบัญญัติควบคุมการก่อสร้าง สิ่งปลูกสร้างในเขตเทศบาล เพื่อให้สอดคล้องกับการ เป็นพื้นที่แหล่งมรดกโลกบ้านเชียงที่มีวัฒนธรรมไทพวน การจัดอบรมและดำเนินการให้นักเรียนเป็นมัคคุเทศก์ในการนำชมจุดท่องเที่ยวต่างๆ ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง
- 6) หน่วยงานต่างๆ มีความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากการที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเชียงได้ปรับปรุงสถานที่เสร็จสมบูรณ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีโครงการส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมโบราณที่มีแหล่งมรดกโลกบ้านเชียงเป็นจุดท่องเที่ยวสำคัญในปีส่งเสริมการท่องเที่ยว

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ.2552 และเทศบาลตำบลบ้านเชียงที่ได้มีความพร้อมมากขึ้นจากการที่คณะผู้บริหารได้รับเลือกตั้งอีกวาระหนึ่ง 7) การเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเชียงในวันจันทร์และอังคารเพราะขาดงบประมาณจากส่วนกลาง โดยการจัดหางบประมาณสนับสนุนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น จัดบของเทศบาลตำบลบ้านเชียงสนับสนุน การจัดหาเงินทุนจากภาคเอกชนสนับสนุน เป็นต้น 8) การเสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นๆ ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลก บ้านเชียง อย่างเป็นระบบ

สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งอารยธรรมโบราณและวัฒนธรรมไทพวน ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านเชียง และรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมจากการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยใช้กระบวนการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) พบแนวคิดที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหน่วยราชการและชุมชนที่เกี่ยวข้องว่า การจัดการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ควรมีการพัฒนา มากกว่าที่ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน แต่ยังไม่สามารถกำหนดบทบาทของแต่ละฝ่ายในการดำเนินการได้อย่างชัดเจนเพราะขาดความรู้ ความเข้าใจ และที่สำคัญคือการขาดแกนนำในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นเอกภาพ การดำเนินกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยการใช้เทคนิคการสร้างอนาคตร่วมกัน (FSC) การมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) และการสนทนากลุ่มเพื่อสรุปผล (FGD) ของชุมชน พบว่าองค์กรต่างๆ มีความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างเป็นระบบเพราะ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเชียง ที่ทำการบูรณะอาคารสถานที่เรียบร้อยแล้ว การท่องเที่ยวจังหวัดอุดรธานี ที่มีโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวภาค

อีสานตามเส้นทางอารยธรรมโบราณ เทศบาลตำบลบ้านเชียง มีความพร้อมในการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง วิชาทฤษฎีชุมชนมีความตื่นตัวจากแนวคิดสามเหลี่ยมมรกตโลก และชุมชนที่ได้พัฒนาแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น ทำให้เกิดการเสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน เพื่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลกบ้านเชียงอย่างเป็นระบบซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของประทีป มุลภา (2548) ในการบริหารการท่องเที่ยวศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาหมู่บ้านดอกเหลี่ยม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และมีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับงานของ กนกกาญจน์ กาญจนรัตน์ (2544) ที่ศึกษาการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงผสมผสานตามลำน้ำเพชรบุรี และงานของสุทธิ์ ชูชาติ (2549) ที่ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหมู่บ้านสบก้าย ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง มีทรัพยากรท่องเที่ยวคือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง หลุมขุดค้นวัดโพธิ์ศรีใน เรือนไทพวน จุดสาธิตวิชาทฤษฎีชุมชนลานวัฒนธรรมไทพวน และศูนย์สินค้าที่ระลึก สามารถจัดรูปแบบ การท่องเที่ยวได้ตามความต้องการ และเวลาของนักท่องเที่ยว เช่น การชมพิพิธภัณฑฯ และศูนย์สินค้าที่ระลึก หรือการชมพิพิธภัณฑฯ หลุมขุดค้น

วัดโพธิ์ศรีใน เรือนไทพวน จุดสาธิตวิชาทฤษฎีชุมชนลานวัฒนธรรมไทพวนและศูนย์สินค้าที่ระลึก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ควรมีการผสมผสานของอารยธรรมโบราณ 5000 ปี และวัฒนธรรมไทพวนของชุมชนบ้านเชียง ดังนี้

- 1) การนำเสนอวัฒนธรรมไทพวนเป็นจุดขายแก่นักท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับการชมอารยธรรม 5000 ปีที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง โดยการจัดลานวัฒนธรรมไทพวนการจัดจำลองวิถีชีวิตของชาวบ้านไทพวน
- 2) การจัดกิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น การส่งเสริมการแต่งกายแบบไทพวน การผลิตสินค้าไทพวนที่สอดคล้องกับวิถีประจำวัน การใช้ลายบ้านเชียงในยุคโบราณสอดแทรก ในเสื้อผ้าหรือภาชนะที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น
- 3) การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแหล่งมรดกโลกบ้านเชียงควรอยู่ในรูปคณะกรรมการร่วมภาครัฐและภาคเอกชนอย่างแท้จริง พร้อมทั้งต้องได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่องของหน่วยงานราชการ และเอกชนทั้งระดับชุมชน ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กนกกาญจน์ กาญจนรัตน์. (2544). การกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงผสมผสานตามลำน้ำเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี.

วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรมศิลปากร. (2534). มรดกวัฒนธรรมบ้านเชียง. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

สุทธิ์ ชูชาติ. (2549). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตลุ่มน้ำแม่แตง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.

ประทีป มุลภา. (2548). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนพื้นที่สูง: กรณีศึกษาศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา หมู่บ้านดอยเหลี่ยม

ตำบลแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ราณี อธิชัยกุล. (2545) “หน่วยที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว” เอกสารการสอนชุดความรู้เบื้องต้นกับ
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สมชัย วิเศษมงคลชัย. (2546). แนวทางการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาระบบมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน.
เอกสารการสัมมนา.

อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2544). วิธีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

.....

**ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์
ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

**FACTORS INFLUENCING THE DECISION ON INSTALLING CAR AUDIO OF
CONSUMERS IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE**

ศศิกาญจน์ บินขุนทด *

บุญใจ ศรีสถิตยรรณู **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด ปัจจัยการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ และปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์โดยให้ความสำคัญกับปัจจัย กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด และการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริโภคที่มารับบริการติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีสุ่มตามความสะดวก เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามมีค่าระหว่าง .88-.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแตกต่างโดยการทดสอบค่า t-test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One Way ANOVA ทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe' method)

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31-40 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท
- 2) ผู้บริโภคตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่ และการส่งเสริมการขาย รวมทั้งการปัจจัยการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ระดับมาก ผู้บริโภคส่วนใหญ่ตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ด้วยตนเอง โดยสืบค้นข้อมูลจากแผ่นพับ โทรทัศน์ท้องถิ่น อินเทอร์เน็ต และป้ายโฆษณา
- 3) ผู้บริโภคที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 4) ผู้บริโภคที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยการบริหารลูกค้าสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ เครื่องเสียงติดรถยนต์ ผู้บริโภค

* นักศึกษา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์วสุกรี

** รองศาสตราจารย์ ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study marketing mix strategies factor, customer relationship management factor and social factor which influencing the decision on installing car audio of customers in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. 2) Compared the decision on installing car audio by considering in marketing mix strategies factors of customers with different gender, age, educational level and income per month. Sample consist of 400 consumers by using convenience sampling method. The tools for collecting data were questionnaires. These questionnaires were judged to be acceptable by the panel of experts. The Cronbach's alpha Coefficient of marketing mix strategies, customer relationship management and social factor ranged from .88-.94. The statistical techniques used were percentage, mean, standard deviation, independent sample t-test, One-way Analysis of Variance (ANOVA), and pair-differences were analyzed by Scheffe's significant difference method.

The results of this research were as follows:

- 1). The majority of consumers were male, 31-40 years old, single status, educational level of bachelor degree, working as private organization employees with an income ranged from 20,001-30,000 baht per month.
- 2). The consumers considered marketing mix strategies factors: product, price, place and promotion as well as customer relationship management factors at a high level. Most consumers decision on installing car audio by themselves. They searched information from leaflet, local television, internet and advertisement.
- 3). The consumers with different gender, age, educational level and income per month considered overall marketing mix strategies factors which influencing the decision on installing car audio differently at 0.05 statistically significant level. 4). The consumers with different age, educational level and income per month considered overall customer relationship management factors which influencing the decision on installing car audio differently at 0.05 statistically significant level.

Keywords : Factors influencing the decision Car audio Consumers

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันอุตสาหกรรมเครื่องเสียงติดรถยนต์มีการแข่งขันกันมาก ผู้ผลิตเครื่องเสียงติดรถยนต์แต่ละยี่ห้อ แข่งขันกันพัฒนา ออกแบบผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยี และรูปทรงที่ทันสมัย ง่ายต่อการใช้งาน ทำให้ร้านติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ต้องปรับตัวและหากลยุทธ์ต่างๆ เช่น รูปปลั๊กและยี่ห้อของผลิตภัณฑ์ การลดราคา ตัดราคา มีการส่งเสริมการขายอย่างต่อเนื่อง การโฆษณาประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบต่างๆ เพื่อดึงดูด และกระตุ้นให้ผู้บริโภค เกิดความสนใจและตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ (ปวิทย์ ตันมิลปี, 2547)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีโรงงานผลิตรถยนต์ที่มีฐานการผลิตรถยนต์ขนาดใหญ่ เช่น บริษัท Honda เครื่องเสียงติดรถยนต์ยี่ห้อ Sony, Pioneer และอุตสาหกรรมส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ซึ่งกระบวนการผลิตต้องอาศัยบุคลากรจำนวนมาก ในการประกอบผลิตภัณฑ์ให้สมบูรณ์ ทำให้ประชากรในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียงมีงานทำ มีรายได้เพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้คนไทยใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตภายในประเทศ ทำให้เงินหมุนเวียนภายในประเทศอีกด้วย อย่างไรก็ตามเมื่อประชากรมีรายได้และมีความ

เป็นอยู่ที่ดีขึ้น ความต้องการก็มีมากขึ้นตามมา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงเป็นแหล่งที่พักอาศัยของคนจำนวนมาก จึงมีผลทำให้ชวดยานพาหนะหนาแน่นและการจราจรติดขัด ผู้คนต้องใช้เวลาในการเดินทางนานขึ้นทำให้เกิดความเครียด และเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย การติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ ที่มีคุณภาพที่ดี มีความทันสมัย ทั้งรูปลักษณ์ ระบบของเสียง ฟังแล้วได้อรรถรส รวมทั้งการรับฟังข้อมูลข่าวสาร และฟังเพลงเพื่อผ่อนคลายความเครียด ซึ่งเชื่อกันว่าสามารถลดอุบัติเหตุลงได้

จากการเติบโตอย่างต่อเนื่องของตลาดรถยนต์ในประเทศไทยเป็นไปอย่างรวดเร็วโดยมีบริษัทสินเชื่อกทางการเงิน เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความต้องการซื้อรถยนต์ เป็นไปได้ง่ายขึ้น ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ และสามารถเลือกผ่อนชำระได้ในระยะยาว ทำให้เอื้อต่อตลาดรถยนต์ที่ขยายตัวมากขึ้น ซึ่งการขยายตัวดังกล่าวทำให้ร้านค้าติดตั้งเครื่องเสียงรถยนต์ในร้านประดับยนต์ได้รับประโยชน์จากการเติบโตของตลาดรถยนต์ในประเทศไทยอย่างมาก จึงเป็นโอกาสในการทำธุรกิจที่น่าสนใจในปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มยอดขายการผลิต และขยายให้มากขึ้น รวมทั้งใช้วางแผนเพื่อเป็นแนวทางการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด ให้สอดคล้องกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อศึกษาปัจจัยทางสังคม ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย การติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์โดยให้ความสำคัญกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด ระหว่างผู้บริโภคที่มี เพศ สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

5. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย การติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์โดยให้ความสำคัญด้านการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ ระหว่างผู้บริโภคที่มี เพศ สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้บริโภคที่มีเพศ สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ โดยให้ความสำคัญด้านกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดแตกต่างกัน

2. ผู้บริโภคที่มีเพศ สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ โดยให้ความสำคัญด้านการบริหารลูกค้าสัมพันธ์แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและภูมิศาสตร์

ศึกษาจากผู้บริโภคจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่นำรถยนต์มาติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ โดยมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1.1 มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

1.2 ผู้ที่เป็นเจ้าของรถ หรือผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์

2. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ระหว่าง
เดือน กันยายน – ธันวาคม 2553

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริโภคที่เข้ารับบริการติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และผู้ที่เป็นเจ้าของรถ หรือผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการคำนวณ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวนมากกว่า 100,000 คนขึ้นไป โดยเปิดตารางการประมาณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร 2550 : 208,560) ที่ระดับความเชื่อ 95% ซึ่งค่าที่ได้ทั้งหมด 398 คน เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน และเก็บข้อมูลได้สมบูรณ์ 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3. เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์ส่วน
ประสมทางการตลาด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยการ
บริหารลูกค้าสัมพันธ์

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยทางด้าน
สังคม

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดถาม
ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้วัดค่าความตรงตามเนื้อหา
CVI (Content Validity Index) ของเครื่องมือ คือ ใช้เกณฑ์
CVI = .80 ขึ้นไป (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2550 : 232)

โดยคำนวณจากสูตร

$$CVI = \frac{\text{จำนวนคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคน ให้ความคิดเห็นในระดับ 3 และ 4}}{\text{จำนวนคำถามทั้งหมด}}$$

จากการตรวจสอบเครื่องมือของผู้เชี่ยวชาญทั้ง
5 ท่านผลที่ได้ = 0.81 ซึ่งสามารถผ่านเกณฑ์ค่าความ
เที่ยงตรงตามเนื้อหา CVI (Content Validity Index)

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม กลยุทธ์ส่วน
ประสมทางการตลาด และการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ ซึ่งทั้ง 2
ส่วนเป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating
Scale) ของลิเคอร์ท (Likert Scale) 5 ระดับ ผู้วิจัยจึงหาค่า
ความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการ
หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's
Alpha Coefficient) (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2550 : 232)
ซึ่งได้ค่าความเที่ยงแต่ละด้านระหว่าง .87 - .94

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภค
ส่วนใหญ่เพศชาย อายุ 31-40 ปี สถานภาพโสด ระดับ
การศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 และซื้อเครื่องเสียง
ติดรถยนต์ที่ติดตั้งครั้งล่าสุดคือ Pioneer

2. กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด ที่มี
อิทธิพลต่อตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ ของ
ผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) ด้าน
ผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์
โดยให้ความสำคัญ ด้านผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = 4.01$) และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่าให้
ความสำคัญในระดับมากทุกข้อ 2) ด้านราคา ผู้บริโภค
ตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์โดยให้ความสำคัญ
ด้านราคาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) และเมื่อ
วิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่าให้ความสำคัญในระดับมาก
ทุกข้อ 3) ด้านสถานที่ ผู้บริโภคตัดสินใจติดตั้งเครื่อง
เสียงติดรถยนต์โดยให้ความสำคัญ ด้านสถานที่โดยรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ
พบว่าให้ความสำคัญในระดับมากทุกข้อ และ 4) ด้านการ
ส่งเสริมการขาย พบว่า ผู้บริโภคตัดสินใจติดตั้งเครื่อง

เสียงติครถยนต์โดยให้ความสำคัญ ด้านการส่งเสริมการขาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่าให้ความสำคัญ กับทางร้านมีส่วนลดกับลูกค้าเมื่อชำระเป็นเงินสด และทางร้านมีโปรแกรมส่งเสริมการขายที่กระตุ้นให้ผู้บริโภคตัดสินใจ เช่น ฟรีค่าติดตั้งเมื่อซื้อเครื่องเสียงติครถยนต์กับทางร้านในระดับมาก ให้ความสำคัญเกี่ยวกับทางร้านมีของแถมให้ลูกค้าอยู่ในระดับปานกลาง

3. การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ พบว่า ผู้บริโภคตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติครถยนต์โดยให้ความสำคัญ การบริหารลูกค้าสัมพันธ์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่าให้ความสำคัญ ในระดับมากทุกข้อ

4. ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติครถยนต์ ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้เสนอความคิดที่จะติดตั้งเครื่องเสียงติครถยนต์คนแรกส่วนใหญ่คือตัวผู้บริโภคเอง ผู้ตัดสินใจเลือกยี่ห้อเครื่องเสียงติครถยนต์ส่วนใหญ่คือตัวผู้บริโภคเอง สื่อที่เป็นแหล่งข้อมูลซึ่งมีผลทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติครถยนต์เรียงตามลำดับจากมากที่สุด ได้แก่ แผ่นพับ /ใบปลิว /โปสเตอร์ รองลงมา คือ โทรศัพท์ท้องถิ่น และน้อยที่สุดคือ วิทยุท้องถิ่น

5. เปรียบเทียบการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติครถยนต์โดยให้ความสำคัญของกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภคที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติครถยนต์ โดยให้ระดับความสำคัญของกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติครถยนต์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. เปรียบเทียบการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติครถยนต์โดยให้ความสำคัญการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุ ระดับการศึกษา และ รายได้เฉลี่ยต่อ

เดือน ตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติครถยนต์ โดยให้ระดับความสำคัญของการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติครถยนต์ ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า

1. กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติครถยนต์ ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตาม โดยรวมและรายด้าน พบว่าโดยรวมผู้บริโภคตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติครถยนต์โดยให้ความสำคัญด้านกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคให้ความสำคัญ เกี่ยวกับเครื่องเสียงมีคุณภาพเป็นอันดับแรก ด้านราคา ผู้บริโภคให้ความสำคัญเกี่ยวกับ เครื่องเสียงถูกกว่าร้านอื่นเป็นอันดับแรก ด้านสถานที่ ผู้บริโภคให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาพลักษณ์และชื่อเสียงของร้านเป็นอันดับแรก และด้านการส่งเสริมการขาย ผู้บริโภคให้ความสำคัญเกี่ยวกับ การให้ส่วนลดเมื่อชำระเป็นเงินสดเป็นอันดับแรก ซึ่งด้านผลิตภัณฑ์นั้นสอดคล้องกับ นัฐพรสกุลแก้ว (2549) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภคในกรุงเทพฯ ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องปรับอากาศพบว่าส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน ซึ่งผู้บริโภคให้ความสำคัญ ด้านผลิตภัณฑ์ มีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนพิจารณาเป็นหลักคือ คุณค่าหรือคุณประโยชน์ต่างๆ ที่จะได้รับเมื่อเทียบกับเงินที่จ่าย

2. การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติครถยนต์ ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติครถยนต์ โดยให้ความสำคัญเรื่องการ

บริหารลูกค้าสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่าให้ความสำคัญระดับมากทุกข้อ คือช่วงมีความชำนาญ ผู้บริการมีอัธยาศัยดี ผู้บริการเอาใจใส่การให้บริการ ผู้บริการมีความรู้ การให้บริการด้วยความเสมอภาค และใช้เวลาในการติดต่อน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัมณัญญาดา เกาเพิ่ม (2552) ได้อธิบายไว้ว่า การบริหารลูกค้าสัมพันธ์มีความสำคัญและมีบทบาทต่อการดำเนินธุรกิจทุกประเภท โดยเฉพาะการให้บริการติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ ซึ่งเป็นการผูกสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริโภค และผู้ให้บริการภายในร้าน ทำให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจ มีความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์และการให้บริการของร้าน ผู้ให้บริการเพื่อสร้าง “คุณค่า” แก่ผู้บริโภคที่เหนือกว่าคู่แข่งอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ ปวินท์ ดันมีศิลป์ (2547) ศึกษาทัศนคติ ความต้องการ ความคาดหวัง และปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกร้านติดตั้งเครื่องเสียงรถยนต์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกร้านที่ติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ระดับมากขึ้นไปได้แก่ คุณภาพเสียงที่ดี สวยงามเหมาะสมกับรถ ช่วงมีความชำนาญไม่ต้องตัดเจาะส่วนหนึ่งส่วนใดของรถ สามารถเชื่อมโยกกับระบบเครื่องเสียงเดิมของรถได้ เป็นร้านค้าที่ได้รับคำแนะนำมา พนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ดี พนักงานขายสามารถแนะนำให้ความรู้และชี้แจงข้อสงสัยได้

3. ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เสนอความคิดที่จะติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ในคนแรกส่วนใหญ่คือตัวเอง รองลงมาคือเพื่อนร่วมงาน ผู้ตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องเสียงติดรถยนต์ ส่วนใหญ่คือตัวเอง รองลงมาคือคู่สมรส และสื่อที่เป็นแหล่งข้อมูลซึ่งมีผลทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์เรียงตามลำดับจากมากที่สุด ได้แก่ แผ่นพับ/ใบปลิว/โปสเตอร์ รองลงมาคือโทรทัศน์ท้องถิ่น เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และสอดคล้องกับ ขงยุทธ พูพงศ์ศิริ

พันธ์ และคณะ (2547 : 275) ได้กล่าวถึงการตัดสินใจซื้อ (Purchase decision) หลังจากที่ถูกบริโภคได้ประเมินทางเลือก และได้ลักษณะสินค้าที่พอใจแล้ว ผู้บริโภคจะเลือกซื้อที่ชื่นชอบที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยที่เป็นตัวแทรกแซงระหว่างความตั้งใจที่จะซื้อและการตัดสินใจซื้อ นั่นคือความคิดเห็นของเพื่อน เช่น เพื่อนมีความรู้ที่ดีกับสินค้าชิ้นนั้น และปัจจัยที่เกิดในขณะที่จะซื้อ ดังนั้น หลังจากประเมินทางเลือก (Evaluation of alternative) ก่อนที่จะเกิดความตั้งใจซื้อ (Purchase intention) และเกิดการตัดสินใจซื้อ (Purchase decision) ด้านการรับรู้แหล่งข้อมูลการติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ ในร้านประดับยนต์ พบว่า ทราบข้อมูลจาก แผ่นพับ /ใบปลิว /โปสเตอร์ มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ นิตยาพร เสมอใจ (2550) พฤติกรรมผู้บริโภค เป็นพฤติกรรมของผู้ซื้อซึ่งเริ่มต้นจากสิ่งเร้า (Stimulus) มากระตุ้น (Stimulate) ความรู้สึกของเขาทำให้รู้สึกถึงความต้องการจนต้องทำการหาข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของเขาเพื่อทำให้เกิดการตัดสินใจซื้ออันเป็นการตอบสนอง (Response) และสอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541:144) ผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการซื้อ ผู้ริเริ่มคือ บุคคลผู้เสนอแนะความคิดเกี่ยวกับการซื้อสินค้าและบริการเป็นคนแรก ผู้มีอิทธิพล คือ บุคคลผู้ซึ่งความคิดเห็นหรือคำแนะนำของเขามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ผู้ตัดสินใจคือบุคคลผู้ตัดสินใจอันเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจซื้อ หรือไม่ หรือจะซื้อที่ไหน

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านสถานที่ และปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย เป็นปัจจัยสำคัญในระดับมาก ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งสอดคล้องกับ นัฐพร สกุลแก้ว (2549) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภคในกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ

เครื่องปรับอากาศพบว่าส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน ซึ่งด้านผลิตภัณฑ์มีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ส่วนด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด

5. เปรียบเทียบระดับความสำคัญของกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์ จึงสามารถอธิบายได้ว่า ผู้บริโภค ถึงแม้จะมีอายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน แต่การตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ได้คำนึงถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นสำคัญซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นัฐพร สกุลแก้ว (2549) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภคในกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องปรับอากาศพบว่าส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน ซึ่งด้านผลิตภัณฑ์มีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ส่วนด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัย ทินกร เทพบุตร (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการร้านติดตั้งเครื่องเสียงรถยนต์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่เข้ารับการติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ ตัดสินใจซื้อเครื่องเสียงรถยนต์ให้ความสำคัญด้านคุณภาพมากที่สุด รองลงมาคือยี่ห้อ ราคา สถานที่ และการส่งเสริมการขาย

6. เปรียบเทียบระดับความสำคัญของการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้บริโภคที่มี อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ตัดสินใจติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ โดยให้ความสำคัญ ด้านการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยดังกล่าว อธิบายได้ว่า ผู้บริโภคที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน จะมีประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตั้งเครื่อง

ติดรถยนต์ที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ที่มีอายุน้อยกว่า มีระดับการศึกษาที่สูงกว่า จะมีรายได้มากกว่า จึงทำให้ผู้บริโภคเหล่านั้นมีงบประมาณในการติดตั้งเครื่องเสียงติดรถยนต์ที่สูงกว่า ดังนั้นผู้บริโภคเหล่านั้นจึงต้องการ การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ ในระดับที่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อภิชาติ เอกนาม (2548) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริการกับการเลือกในผลิตภัณฑ์บริการทางการเงินของธนาคาร กรุงไทย จำกัด (มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการให้บริการมีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บริการ มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัจฉณญาดา เกาเพิ่ม (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 ของบริษัท วิริยะประกันภัย จำกัด สาขาพระนครศรีอยุธยา จากผลการวิจัยพบว่า การให้บริการภายในร้านเป็นการผูกสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริโภคและผู้ให้บริการภายในร้าน ทำให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจ มีความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์และการให้บริการของร้านผู้ให้บริการเพื่อสร้าง “คุณค่า” แก่ผู้บริโภคที่เหนือกว่าคู่แข่งอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ประโยชน์

1. ด้านผลิตภัณฑ์

ร้านเครื่องเสียงติดรถยนต์ ควรคัดเลือกจำหน่ายเฉพาะเครื่องเสียงติดรถยนต์มีคุณภาพ เป็นของแท้ ไม่ใช่ของลอกเลียนแบบ ควรเพิ่มการรับประกันเครื่องเสียงติดรถยนต์และการติดตั้ง และควรมีเครื่องเสียงติดรถยนต์ที่ทันสมัย ไม่ตกุ่นให้เลือกหลากหลาย

2. ด้านราคา

ราคาเครื่องเสียงติดรถยนต์ ควรมีราคาผลิตภัณฑ์ ราคาติดตั้งถูกกว่าผู้จำหน่ายร้านอื่น และควรมีบริการให้ผ่อนชำระเป็นรายงวด

3. ด้านสถานที่

ควรปรับปรุงให้ร้านเครื่องเสียงดีทรอยนต์ได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียงในการให้บริการในการติดตั้งเครื่องเสียงดีทรอยนต์ ควรสร้างบรรยากาศในร้านดูดีมีระดับและสะอาด และควรจัดโชว์เครื่องเสียงดีทรอยนต์เพื่อดึงดูดความสนใจ

4. ด้านการส่งเสริมการขาย

ควรให้ส่วนลดกับลูกค้าเมื่อชำระเป็นเงินสด และควรมีโปรแกรมส่งเสริมการขายที่กระตุ้นให้ผู้บริโภคตัดสินใจ เช่น ฟรีค่าติดตั้งเมื่อซื้อเครื่องเสียงดีทรอยนต์กับทางร้าน

5. ด้านการบริการลูกค้าสัมพันธ์

ควรฝึกอบรมให้ฝ่ายบริการของเครื่องเสียงดีทรอยนต์มีอรรถาธิบายที่ดี ให้บริการด้วยความสุภาพ อ่อนน้อม เป็นกันเอง มีความเอาใจใส่ กระตือรือร้น และเต็มใจให้บริการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ติดตั้งเครื่องเสียงดีทรอยนต์ ของผู้บริโภค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เท่านั้น ผู้สนใจควรศึกษาจากประชากรที่ติดตั้งเครื่องเสียงดีทรอยนต์ในเขตพื้นที่อื่น เพื่อเป็นการเปรียบเทียบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตยาพร เสมอใจ. 2550. “พฤติกรรมผู้บริโภค” กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- นัฐพร สกุลแก้ว. “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภคในกรุงเทพฯ” วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.
- ทินกร เทพบุตร. “พฤติกรรมการใช้บริการร้านติดตั้งเครื่องเสียงรถยนต์ของผู้บริโภค ในเขต กรุงเทพมหานคร : สารนิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548
- บุญใจ ศรีถิตชัยนรากร. “ระเบียบวิธีวิจัย : แนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ ” : คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550
- ปวินท์ ดันมีศิลป์. “การศึกษาทัศนคติ พฤติกรรม และปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศูนย์บริการ รถยนต์” วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547
- ปิติ ศิริสมณะ. “การศึกษาทัศนคติ พฤติกรรม และปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศูนย์บริการ รถยนต์” วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. “กลยุทธ์การตลาด การบริหารการตลาด และกรณีศึกษา” กรุงเทพมหานคร : ชีระฟิล์ม, 2541
- อภิชาติ เอกนาม. “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริการกับการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บริการทางการเงินของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2548.
- อัมณัญดา เกาเพิ่ม. “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ เลือกซื้อประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 ของบริษัท วิริยะประกันภัย จำกัด สาขาพระนครศรีอยุธยา” วิทยานิพนธ์ สาขาการจัดการคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, 2552.

Phillip Kotler , Marketing Management Eleventh Edition แปลและเรียบเรียงโดย ขงยุทธ์ พุพงษ์ศิริพันธ์ และคณะ :

บริษัท เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า จำกัด , กรุงเทพฯ ฯ, 2551

Phillip Kotler. 2000. **Marketing Management : The Millennium Edition**. New Jersey : Practice-Hall.

แนวทางการฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว :
กรณีศึกษาชุมชนอำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
REHABILITATION GUIDELINES FOR COMMUNITY CULTURE TO PROMOTE
TOURISM : CASE STUDY BAN PHRAEK COMMUNITY, AYUTTHAYA

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พันธุ์ทิพย์ มาลา *

รองศาสตราจารย์ล่ายอง ปลั่งกลาง **

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ เพื่อศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้านของชุมชนบ้านแพรกที่สืบทอดกันมา และเพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนบ้านแพรกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกการสังเกต กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำอาวุโส ผู้นำทางศาสนา นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และหน่วยงานเอกชน รวบรวมข้อมูลโดยการสนทนาลึกๆ จัดเวทีย่อยในชุมชน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแยกแยะจัดหมวดหมู่ อธิบายบรรยายและนำเสนอรายงานผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อแรก พบว่าชุมชนอำเภอบ้านแพรกมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานตั้งแต่สมัยสุโขทัย มีการขุดพบโบราณวัตถุเครื่องเคลือบ เครื่องปั้นดินเผาจำนวนมาก และพบสมุดข่อยโบราณตามวัดเก่าของชุมชน ที่มีบันทึกกล่าวถึงบ้านแพรกตั้งอยู่สองฝั่งแม่น้ำลพบุรีสายเก่า ความเป็นอยู่ตามวิถีการเกษตร มีหัตถกรรมสำคัญคือ พัดสาน มีตำนาน มีความเชื่อที่จารึกในสมุดข่อยที่ถูกเก็บไว้ในพิพิธภัณฑสถานบ้านแพรกที่สามารถสืบค้นได้ถึงปัจจุบัน ที่ชาวชุมชนและสถาบันการศึกษาในชุมชนได้ร่วมจัดกิจกรรมนำเสนอแก่นุคคณลักษณ์ให้รู้จักในงาน “วันรักบ้านแพรก” ส่วนผลวิจัยด้าน วัตถุประสงค์ข้อสอง พบว่าชุมชนมีศักยภาพเพียงพอที่จะจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพราะมีคุณค่าทางการศึกษา มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีความปลอดภัย แต่ยังขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดศักยภาพความพร้อมของบุคลากรอยู่บ้าง แต่สามารถพัฒนาได้ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้เสนอแนวทางพัฒนาศักยภาพไว้ประกอบด้วย การจัดการบริหารในรูปคณะกรรมการ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก การท่องเที่ยว และการจัดการทางตลาดตามความต้องการและความพร้อมของชุมชน ก็จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ในระยะยาว

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาท้องถิ่น การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะการแสดงลิเก

* ผู้อำนวยการสถาบันอยุธยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

** รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ABSTRACT

The purpose of this study to study ways of life, culture and tradition community of Ban Phraek the heritage. Study to development and restoration of cultural community as cultural tourism to sustainable. A qualitative research tools was a semi – structured interviews, record observations, groups of Key informations, including community leaders, religious leaders, government officials, academics. Agencies and the private sector. Data collected by the conversation, talk to people, sessions held in the community. The result of the analysis for the description and presentation. The research found that first purpose community of Ban Phraek has along history since the Sukhothai period. Have excavated antiquities, porcelain, and ancient book (Khoi Book) at temple in community. Which notes that the name Ban Phraek locate in Lopburi River. The well-being by way of agriculture. Weaving is a handicraft weave blow a legend recorded in the book is belived that Khoi book show at Ban Phraek museum. That can be searched everyday. The community was participant to promote in exipition annual event “Ban Phraek Day” The purpose of the second study it was found that the community has enough potential to be classified as cultural attractions. But can be inproved such as the management consists in a committee, development of tourism facilities and marketing needs readiness of community. Will be able to receive tourist is the long run.

Keywords : Community Culture, Cultural Rehabilitation , Cultural Tourism.

บทนำ

ปัจจุบันประเทศอยู่ในระหว่างการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจของประเทศภายหลังประสบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในปี 2551 – 2552 รัฐบาลชุดปัจจุบันได้ใช้กลยุทธ์มุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนขนาดเล็กในทุกพื้นที่เป็นการพัฒนาชุมชนเพื่อยกระดับศักยภาพในการจัดการทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่ให้มีมูลค่าเพิ่ม โดยรวมถึงทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ประเพณีที่ดั้งเดิมของท้องถิ่นไทย ซึ่งกำลังเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะจากกลุ่มประเทศตะวันตก กิจกรรมท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมผลิตภัณฑ์รูปแบบหนึ่งที่แฝงอยู่ในศักยภาพของชุมชนเป็นศักยภาพหรือผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไป การท่องเที่ยวหากได้รับการจัดการที่ดีย่อมจะเป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวหรือผู้ซื้ออันจะส่งผลต่อรายได้และความเป็นอยู่ของชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามนโยบายสำคัญของประเทศ

พระนครศรีอยุธยาเป็นเมืองมรดกโลกในส่วนของเกาะเมืองที่มีโบราณสถานเก่าแก่กว่า 400 ปี ในขณะที่บริเวณรอบนอกที่เป็นเส้นทางเข้าสู่ตัวเมืองก็มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่สำคัญไม่น้อยกว่ากัน เช่น เป็นเส้นทางเดินทัพ เป็นเส้นทางค้าขาย เป็นเส้นทางขนส่งเสบียงอาหาร และอื่น ๆ เพื่อการดำรงชีวิตของชุมชนในสมัยก่อนอยุธยาและสมัยอยุธยา เช่นเดียวกับตำบลบ้านแพรก อำเภอบ้านแพรก ซึ่งตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำลพบุรีตอนล่าง มีชุมชนเก่าแก่อาศัยอยู่มาช้านาน อาจจะราวพุทธศตวรรษที่ 17 – 21 (กศน.บ้านแพรก, แหล่งที่มา : <http://school.obec.go.th>) ชุมชนบ้านแพรกเป็นแหล่งวัฒนธรรมที่น่าสนใจอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อมีการขุดพบวัตถุโบราณสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยาจำนวนมากโดยนายประสาน เสงี่ยมพันธุ์ อาจารย์โรงเรียนบ้านแพรก ประชาสรรค์และชาวบ้านในบริเวณตำบลบ้านแพรก และได้มีการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์เพื่อจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมที่รวบรวมได้ดังกล่าว เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและค้นคว้าการตั้งถิ่นฐานของชุมชนโบราณของชาวบ้านแพรกบนเส้นทาง

แนวแม่น้ำลพบุรีสายเก่า ที่มีหลักฐานการเชื่อมโยงทางการค้า การคมนาคม การเมืองการปกครอง เมื่อประมาณ 600 – 700 ปีก่อน นอกจากนี้พิพิธภัณฑ์ยังได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเครื่องดินเผา สมุดข่อยโบราณและวัฒนธรรมการดำรงชีวิตหรือวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมอีกด้วย ซึ่งจากข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนบ้านแพรงและบทบาทหน้าที่ของสถาบันอุษยศึกษาที่มีความตระหนักในการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทางส่งเสริมและฟื้นฟูชุมชน โดยเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระยะต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้านของชุมชนบ้านแพรงที่สืบทอดต่อกันมา
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนบ้านแพรงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านพื้นที่ งานวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะในพื้นที่ อำเภอบ้านแพรง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี งานหัตถกรรม พื้นบ้านของชาวบ้านแพรง อำเภอบ้านแพรง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาสภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมุ่งศึกษาในประเด็นความพร้อม ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ คุณค่าทางการศึกษา ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านบุคลากร ด้านจิตความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และด้านสภาพแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ทำการศึกษา ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐในโรงเรียนบ้านแพรงประชาสรรค์ องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานพระนครศรีอยุธยา ผู้นำชุมชน

ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้อาวุโส ผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ รวมถึงผู้นำทางศาสนาในชุมชน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ทราบถึงข้อมูลวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีพื้นบ้านของชุมชนบ้านแพรง อำเภอบ้านแพรง ที่สืบทอดต่อกันมา รู้ถึงศักยภาพและความพร้อมของชุมชนที่จะพัฒนา และฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และได้แนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ทำการศึกษา ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐในโรงเรียนบ้านแพรงประชาสรรค์ องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานพระนครศรีอยุธยา ผู้นำชุมชน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้อาวุโส ผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ รวมถึงผู้นำทางศาสนาในชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi – Structure Interview) แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม กล้องบันทึกภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว รวบรวมข้อมูลโดยการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม

ทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมๆ กันกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ พิจารณาความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยเทียบกับวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการศึกษา

ตามวัตถุประสงค์ข้อแรก ศึกษาถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้านของชุมชนบ้านแพรงที่สืบทอดกันมา พบว่า ชุมชนบ้านแพรงเป็นชุมชนชนาดกลาง มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมาตั้งแต่สมัย

กรุงสุโขทัย มีการขุดพบถ้วยชามกระเบื้องเคลือบ
เครื่องปั้นดินเผาซึ่งมีที่มาจากเตาเผาในเขตภาคกลางและ

อาจมีบางส่วนมาจากต่างประเทศ พบสมุดข่อยที่มีบันทึก
เรื่องทางความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ความเชื่อ ตำนานต่างๆ
จำนวนมากจนสามารถรวบรวมจัดเป็นพิพิธภัณฑสถาน
ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญาของท้องถิ่นได้ คือ
พิพิธภัณฑสถานบ้านแพรงในโรงเรียนบ้านแพรงประชาสรรค์
ชาวบ้านมีความรักใคร่สามัคคี มีน้ำใจ ยึดมั่นใน
วัฒนธรรมประเพณี การสืบสานการเล่นพื้นบ้านที่
เกี่ยวข้องกับตำนานในสมัยโบราณอย่างหลากหลาย จน
สามารถนำเสนอจัดแสดงในงานประจำปี “วันรักบ้าน
แพรง” ได้ทุกปี ซึ่งหากจะพิจารณาจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว
น่าจะจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพราะผู้ที่เดิน
ทางเข้ามาในชุมชนนิยมมาไหว้พระ ใ้วัดที่ศักดิ์สิทธิ์ มา
ชมวิถีชีวิต แวะซื้อผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ชมอุทยานมังค
และรับประทานอาหาร และศึกษาหาความรู้ที่พิพิธภัณฑ
สถานบ้านแพรง

อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวยังเดินทางเข้ามาใน
ชุมชนไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะมาเป็นหมู่คณะเพื่อศึกษา
งาน หาความรู้ทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์เป็น
ครั้งคราว และจะมีจำนวนมากในช่วงงานเทศกาลวันรัก
บ้านแพรง หรือช่วงสงกรานต์ และปีใหม่ ซึ่งเป็น
ช่วงเวลาสั้นๆ เท่านั้น

ผลการศึกษาหาแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟู
วัฒนธรรมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น สรุปได้ว่า
ชุมชนบ้านแพรงมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
มากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพราะ ชุมชนมีแหล่งที่มีคุณค่าทาง
การศึกษา คือ มีประวัติศาสตร์ ความเป็นมาที่ชัดเจน
หลักฐานในสมุดข่อยโบราณ และเครื่องปั้นดินเผาที่ขุดพบ
ในชุมชน ที่ควรค่าแก่การศึกษา มีสิ่งอำนวยความสะดวก
ระดับพื้นฐานเหมาะสมพอควรทั้งการคมนาคม และ
สาธารณูปโภคพื้นฐาน ด้านความปลอดภัยมีสูงเพราะ
ชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลชุมชนด้วยตนเอง ในด้าน
การประชาสัมพันธ์ อาจจะมีปัญหาในระยะแรกของการ

จัดการท่องเที่ยว ควรแสวงหาความร่วมมือของชุมชนอย่าง
เต็มที่ก่อน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานการประชาสัมพันธ์ไปด้วย
ด้านความพร้อมของบุคคล ควรต้องมีการพูดคุยปรึกษา
ร่วมกันเพื่อหาทางพัฒนา ซึ่งปัจจุบันมีความเป็นไปได้สูง
เช่น สามารถหาความรู้หรือพัฒนาบุคลากรได้จาก
การศึกษาดูงาน การเข้ารับการอบรม และขอความร่วมมือ
จากสถานศึกษาในท้องถิ่นได้ สำหรับขีดความสามารถใน
การรองรับของพื้นที่นั้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวยังเข้ามาไม่
มากนัก และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาจะเป็นผู้เข้ามาศึกษา
หาความรู้เชิงวัฒนธรรม ดังนั้น จะไม่ทำลายทรัพยากร
การท่องเที่ยว และภายในชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติ
ที่สมบูรณ์ จึงสามารถรองรับนักท่องเที่ยวระยะยาว

แนวทางการเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวของ
ชุมชน ผลวิจัยครั้งนี้ ได้ข้อสรุปและนำเสนอเพื่อให้ชุมชน
พิจารณาวางแผนดำเนินการต่อไป ได้แก่ การบริหาร
จัดการที่ควรมาจากความต้องการและความพร้อมของคน
ในชุมชน อาจทำในรูปคณะกรรมการ แบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ
ที่สอดคล้องกับหลักการให้บริการทางการท่องเที่ยว เมื่อมี
คณะกรรมการแล้วก็จะสามารถร่วมมือกันพัฒนาในด้าน
สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น การจัด
ศูนย์บริการการท่องเที่ยว พัฒนารายการหรือโปรแกรม
นำเที่ยวในชุมชนเพื่อเสนอนักท่องเที่ยว จัดแบ่งหน้าที่
การให้บริการตามความถนัดของแต่ละฝ่าย และต้อง
คำนึงถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมไว้พร้อม ๆ กับ
การรับผิดชอบดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่พบว่า ชุมชนอำเภอบ้านแพรง
มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้
โดยเฉพาะความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม
ประเพณี แหล่งธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ
พิพิธภัณฑสถานบ้านแพรงที่กำลังได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นแบบ
ค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งมีความเหมาะสมสอดคล้องกับ
องค์ประกอบด้านศักยภาพพื้นฐานทางการท่องเที่ยวตามที่
กรวรรณ สังขกร (2552) ที่ศึกษาพบว่า การท่องเที่ยว
ชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมามีวัฒนธรรมประเพณี
ที่เป็นเอกลักษณ์ มีภูมิปัญญาของตนเองนั้น มีความเป็นไปได้

ได้ที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้จากการที่ชุมชนได้ร่วมมือกัน จัดกิจกรรมเชิญชวนนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนประจำปี คือ งาน “วันรักหมู่บ้านแพรง” นั้น มีความสอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในแหล่งวัฒนธรรม ดังที่สำนักงานสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ที่เสนอไว้ว่า หากชุมชนชาวบ้านจัดกิจกรรมและได้รับความร่วมมือด้วยดีจะช่วยให้ นักท่องเที่ยวเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศิลป์ เพื่อศึกษาความเชื่อ พิธีกรรมต่างๆ จะได้รับความรู้ เกิดความเข้าใจ ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ต่อมรดกทาง วัฒนธรรมที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลต่อความสนใจเข้ามาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง และชุมชนมีโอกาสพัฒนาตนเองด้วย

สรุป

โดยสรุปภาพรวมของผลการศึกษากลุ่มชุมชน อำเภอบ้านแพรงเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถ ดำรงวัฒนธรรมอันดีงามให้ยั่งยืนได้นั้น มีความเป็นไปได้ เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะความเป็นอยู่ วิถีชีวิตและสังคมของชุมชนมีความพร้อมทางทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ วัฒนธรรม งานประเพณี การละเล่นพื้นบ้าน โบราณวัตถุ โบราณสถาน และวิถีการดำเนินชีวิต ทั้งดงาม มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอโดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกระดับพื้นฐานทางสาธารณูปโภค การคมนาคมที่สะดวก สามารถจัดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้การวางแผนปฏิบัติการร่วมกันของทุกฝ่าย มีแผนพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสมชัดเจน ความร่วมมือจากชุมชนจะเป็นแนวทางสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนได้ สอดคล้องกับแนวทางฟื้นฟู และอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และ วิถีวัฒนธรรม รวมทั้งดำเนินกิจกรรมการตลาด ควรให้มีความสอดคล้องกับแผนส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งได้เสนอมาตรการเพื่อการฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากร

การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน โดยสรุปคือ การกระจายงาน พัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ ระดม กำลังความคิด ความสามารถของสถาบันการศึกษาเข้ามา สนับสนุน พัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง จัดตั้งระบบ คิดตามสภาพทรัพยากรท่องเที่ยว ขยายกำลังรองรับของ สาธารณูปโภค เพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาที่พบ จากศึกษาภาพ และ สถานการณ์ในชุมชน ควรเร่งดำเนินการในการจัดตั้ง คณะกรรมการดำเนินการอย่างชัดเจน แบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบอย่างเป็นธรรมและเหมาะสมกับสภาพของ ชุมชน สร้างความเข้าใจของชุมชน จัดการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ มีการวิเคราะห์และวางแผนการตลาด แบ่ง พื้นที่ท่องเที่ยวเป็นส่วนๆ ตามศักยภาพของพื้นที่ จัดตั้ง ศูนย์หัตถกรรมของชุมชน เตรียมการรองรับการเกิด มลภาวะทางสิ่งแวดล้อมและการกำหนดอัตราค่าบริการ การท่องเที่ยว

ในระยะต่อไปควรได้มีการทบทวนศึกษาติดตาม ในเรื่อง แนวทางการพัฒนาทางการตลาดและการ ประชาสัมพันธ์ ศึกษาความต้องการและพฤติกรรมของ นักท่องเที่ยว ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดบ้านพักเป็น โฮมสเตย์ ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการมีส่วนร่วม และศักยภาพของบุคลากร ศึกษาความต้องการต่อการ พัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการบริหารจัดการ ศิลปวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรวรรณ สังขกร. 2552. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาญวิทย์ ศิริประเสริฐ. 2549. พิพิธภัณฑสถานบ้าน การแสดงทางวัฒนธรรมและกระบวนการรื้อฟื้น ความเป็นไทยเดิม.
- วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมนุษยวิทยามหาบัณฑิต (มนุษยวิทยา) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2542. เอกสารประกอบการเรียนหลักสูตรปริญญาโท : การวางแผนพัฒนา การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (อัคราณา)
- ประไพ ทศชา. 2545. หัตถกรรมพื้นบ้านกับวิถีชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มหัตถกรรมมวย บ้านโคกสว่าง ตำบลโคกสูง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ สาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏเลย.
- พจนา สวนศรี. 2546. คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ : โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2543. “พิพิธภัณฑสถาน : บ้านหนองขาว”, เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องพิพิธภัณฑสถาน
- บ้านหนองขาว. ณ ตำบลหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, 26 มกราคม 2543.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548. รายงานการวิจัย เรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวิถีชีวิตภูมิปัญญาไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สกศ.

กลไกตลาด : ทางเลือกใหม่ในการจัดการทรัพยากร

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์*

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของประเทศไทย คือ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรที่ดูเหมือนมีอยู่อย่างไม่จำกัด หรือทรัพยากรที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสรี (free access) อาทิ แหล่งน้ำธรรมชาติ ที่ดินสาธารณะ หรือแม้กระทั่งอากาศ ฯลฯ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดของผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวคือปัญหามลภาวะทางอากาศและน้ำในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ปัญหาน้ำเสียในเขตเมือง ปัญหาการบุกรุกที่ดินสาธารณะ หรือปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า สาเหตุของปัญหานี้เกิดจากทรัพยากรดังกล่าวไม่มีผู้ที่มีกรรมสิทธิ์หรือเป็นเจ้าของอย่างชัดเจน และประชาชนไม่มีต้นทุนในการเข้าถึงทรัพยากร ส่งผลทำให้การใช้ทรัพยากรนั้นเป็นไปอย่างฟุ่มเฟือยและขาดประสิทธิภาพ แหล่งทรัพยากรทรุดโทรมเพราะขาดการบำรุงรักษา ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร จนนำไปสู่ความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากร โดยเฉพาะความขัดแย้งเนื่องจากความต้องการทรัพยากรระหว่างภาคเศรษฐกิจต่างๆ

ที่ผ่านมา การจัดการทรัพยากรเป็นบทบาทของรัฐ และแนวคิดในการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศมุ่งเน้นไปที่การจัดการด้านอุปทาน กล่าวคือ การจัดหาทรัพยากรให้เพียงพอกับความต้องการหรือสร้างข้อจำกัดในการใช้ทรัพยากร เช่น การสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำและการสร้างระบบชลประทานเพื่อจัดสรรน้ำตอบสนองความต้องการของประชาชน การออกกฎหมายห้ามบุกรุกพื้นที่ป่าและห้ามตัดไม้ทำลายป่า การห้ามขุดเจาะน้ำบาดาล การห้ามการปล่อยน้ำเสียและอากาศเสียออกสู่ธรรมชาติ เป็นต้น

แม้ว่าภาครัฐควรมีบทบาทสำคัญในการจัดการทรัพยากร เพราะการจัดการทรัพยากรจำเป็นต้องมีการสร้างกฎกติกา สถาบัน และมีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น (โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานที่ต้องใช้

เงินลงทุนสูงและไม่คุ้มค่าในทางการเงิน) รวมทั้งเป้าหมายของการจัดการทรัพยากรมีหลายเป้าหมาย ซึ่งบางเป้าหมายมีลักษณะเป็นการจัดหาบริการสาธารณะ เช่น ความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงทรัพยากร การทำให้คนยากจนเข้าถึงทรัพยากร การรักษาสมดุลของระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น แต่บทเรียนของการจัดการทรัพยากรของภาครัฐพบว่า การจัดสรรทรัพยากรมีการสูญเสียและไม่ตอบสนองความต้องการ การลงทุนและการจัดการเป็นแบบแยกส่วน ผู้ใช้น้ำไม่มีส่วนร่วม จึงอาจไม่บรรลุเป้าหมายทางสังคม ผลการดำเนินงานไม่ดีเพราะภาครัฐไม่มีกำลังในการควบคุม ระบบไม่ยืดหยุ่นกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป และไม่สนใจให้ประชาชนใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ การจัดการด้านอุปทาน แม้เป็นแนวทางที่ยังจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่การที่ทรัพยากรมีจำกัด ขณะที่ความต้องการใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น รูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป และเศรษฐกิจที่ขยายตัวขึ้น ประกอบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทำลายความสมบูรณ์ของแหล่งทรัพยากร จึงเป็นไปได้ยากที่ภาครัฐจะสามารถจัดหาทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ

ด้วยเหตุผลข้างต้น ประเทศไทยควรแสวงหาทางเลือกใหม่ในการจัดการทรัพยากร เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถบรรลุเป้าหมายอื่นๆ ควบคู่กันไปด้วย โดยผมขอเสนอแนวคิด “การจัดการทรัพยากรโดยใช้กลไกตลาด” โดยแนวคิดของผมมีเงื่อนไขสำคัญดังต่อไปนี้

เงื่อนไขแรก การกำหนดและจัดสรรสิทธิการใช้ทรัพยากร คือการกำหนดคนยามและขอบเขตของสิทธิและความรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากร รวมทั้งการ

* ศาสตราจารย์ ดร. นักวิชาการอิสระด้านเศรษฐศาสตร์และพัฒนาสังคม

จัดสรรสิทธิให้ประชาชนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้ผมเสนอว่า สิทธิที่ประชาชนจะได้รับการจัดสรรควรแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

ประเภทแรกคือ **“สิทธิขั้นพื้นฐาน”** เป็นสิทธิในการใช้ทรัพยากรเพื่อความจำเป็นในการดำรงชีพ โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยสำหรับตนเอง สิทธิขั้นพื้นฐานเป็นสิทธิที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันว่า ประชาชนทุกคนจะสามารถเข้าถึงทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของตนเองได้ แม้ว่าจะเป็นคนยากจนหรือคนด้อยโอกาส โดยสิทธิประเภทนี้ไม่สามารถซื้อขายสิทธิได้

ประเภทที่สองคือ **“สิทธิในเชิงพาณิชย์”** เป็นสิทธิในการใช้ทรัพยากรเพื่อประกอบกิจกรรมการผลิตและบริการต่างๆ ในเชิงพาณิชย์ หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่นอกเหนือจากสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยสิทธิประเภทนี้สามารถซื้อขายหรือโอนระหว่างบุคคลหรือนิติบุคคลได้ เช่น สิทธิการใช้น้ำ สิทธิการใช้ที่ดินสาธารณะ สิทธิการปล่อยน้ำเสีย สิทธิการปล่อยอากาศเสีย เป็นต้น ในเบื้องต้นประชาชนทุกคนหรือทุกภาคเศรษฐกิจจะได้รับสิทธินี้ในปริมาณที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สิทธิการใช้น้ำของเกษตรกรในพื้นที่หนึ่งๆ ขึ้นอยู่กับขนาดของที่ดินเกษตรในพื้นที่นั้น หรือสิทธิการปล่อยน้ำเสียของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในพื้นที่หนึ่งๆ ต้องทำให้มีน้ำเสียรวมกันไม่เกินมาตรฐานหรือไม่ทำให้เกิดมลภาวะต่อแหล่งน้ำในท้องถิ่นนั้น เป็นต้น

ทั้งนี้การ กำหนดและจัดสรรสิทธิการใช้ทรัพยากรเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการสนับสนุนให้กลไกตลาดสามารถทำงานได้ เช่นเดียวกับสิทธิในทรัพย์สิน (property rights) ที่ทำให้การซื้อขายสิทธิในทรัพย์สินสามารถเกิดขึ้นได้

เงื่อนไขที่สอง การสร้างสถาบันและกฎหมายสำหรับการซื้อขายและบังคับใช้สิทธิ คือการสร้างสถาบันและกฎหมายเพื่อควบคุมและสนับสนุนให้การซื้อขายและถ่ายโอนสิทธิการใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพ และทำให้สิทธิมีความมั่นคง เป็นที่รับรู้ในสังคมและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ตัวอย่างของบทบาทของสถาบันและกรอบกฎหมาย เช่น การออกใบรับรองสิทธิ การตรวจสอบสิทธิ การควบคุมและอำนวยความสะดวกในการซื้อขายและถ่ายโอนสิทธิ การควบคุมการใช้ทรัพยากรให้เป็นไปตามสิทธิ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี การจัดตั้งและบังคับใช้สิทธิการใช้ทรัพยากรบางประเภทมีความยากหรือมีต้นทุนสูงมาก ทั้งความยากในการกำหนดสิทธิการใช้ทรัพยากร การควบคุมและการวัดปริมาณการนำทรัพยากรมาใช้อย่างนั้นการออกแบบสถาบันและกฎหมายควรหาวิธีการบริหารจัดการที่มีต้นทุนต่ำ หรือกระจายอำนาจให้ภาคอื่นมาช่วยตรวจสอบและควบคุม เช่น การจัดสรรสิทธิการปล่อยน้ำเสียให้แก่มูลนิธิอุตสาหกรรมแล้วให้นักวิชาการทำหน้าที่บริหารจัดการสิทธิการปล่อยน้ำเสียของโรงงานทั้งหมดในนิคมฯ การมอบหมายชุมชนรอบนิคมอุตสาหกรรมทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้สิทธิการปล่อยน้ำเสีย เป็นต้น

เงื่อนไขที่สาม การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการซื้อขายและการบังคับใช้สิทธิ เช่น โครงสร้างพื้นฐานด้านการกระจายทรัพยากรน้ำเพื่อทำให้การกระจายน้ำไปยังผู้ใช้น้ำได้อย่างทั่วถึงและสามารถตรวจสอบการใช้น้ำได้อย่างถูกต้อง โครงสร้างพื้นฐานในการตรวจสอบการปล่อยอากาศเสียและน้ำเสีย เป็นต้น ทั้งนี้โครงสร้างพื้นฐานที่รัฐควรลงทุนควรมีลักษณะเป็นโครงการที่ไม่มี ความคุ้มค่าทางการเงิน หรือโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องใช้เงินลงทุนสูง ซึ่งหากให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนอาจทำให้เกิดการผูกขาดโดยธรรมชาติ หรือโครงการลงทุนที่ต้องใช้เวลาคืนทุนเป็นเวลานานซึ่งอาจทำให้มีการลงทุนน้อยเกินไป เพราะไม่สนใจให้นักลงทุนเข้ามาลงทุน

เงื่อนไขสุดท้าย การรวมต้นทุนภายนอกในราคาของทรัพยากร เนื่องจากการจัดการทรัพยากรบางส่วนมีลักษณะเป็นสินค้าหรือบริการสาธารณะ เช่น การจัดการน้ำท่วม การรักษาระบบนิเวศน์ การไล่ล่าสัตว์ เป็นต้น และการใช้ทรัพยากรบางประเภทอาจทำให้

เกิดผลกระทบทางลบ (negative externality) ทั้งต่อบุคคลที่สามและสภาพแวดล้อม ในภาวะเช่นนี้ ผู้ใช้ทรัพยากรจะไม่ได้แบกรับต้นทุนที่แท้จริงของการจัดการและการใช้ทรัพยากร ขณะที่ผู้ลงทุนเพื่อการจัดการทรัพยากรมีต้นทุนสูงกว่าผลตอบแทนที่ได้รับ ทำให้การลงทุนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ส่งผลทำให้การจัดสรรทรัพยากรไม่สอดคล้องกับความต้องการ และทำให้เกิดกลไกตลาดล้มเหลว ดังนั้นภาครัฐควรเข้ามาแทรกแซงกลไกตลาดโดยการจัดเก็บต้นทุนภายนอกของการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากร เช่น การจัดเก็บภาษีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การเก็บค่าบำบัดน้ำเสียจากผู้ใช้น้ำ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้ทรัพยากรแบกรับต้นทุนอย่างสมเหตุสมผล และจงใจให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างประหยัด

ในสถานการณ์ที่ทรัพยากรมีจำกัด ในขณะที่ความต้องการใช้ทรัพยากรเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น การจัดหาทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพลดลง กลไกตลาดจึงเป็นทางเลือกในการจัดการทรัพยากร เพราะทำให้ผู้ใช้ทรัพยากรร่วมแบกรับต้นทุนในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากร ทำให้มีแรงจูงใจในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การใช้กลไกตลาดในการจัดการทรัพยากรมีความยาก การออกแบบโครงสร้างและกลไกในการจัดการทรัพยากรต้องเป็นไปอย่างระมัดระวังและรอบคอบ เพื่อให้กลไกตลาดสามารถทำงานได้ โดยมีต้นทุนการบริหารจัดการที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. “กลไกตลาด : ทางเลือกใหม่ในการจัดการทรัพยากร” (ออนไลน์),

แหล่งที่มา : <http://www.oknation.net/blog/kriengsak/2010/09/13/entry-1> (3 พฤศจิกายน 2553)

ผู้บริหารกับภาวะผู้นำ

สุภาว อวสกุลสุทธิ*

ผู้นำหรือผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจด้านนโยบาย การแก้ปัญหาต่างๆ การขับเคลื่อนองค์กร การเปลี่ยนแปลง พัฒนา หรือหยุดอยู่กับที่ เพื่อให้การบริหารบุคคลในองค์กรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในบรรยากาศของการทำงานกลุ่มที่เหมาะสมและมีความสุข รวมทั้งความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร นอกจากนี้แล้วยังต้องประสานความร่วมมือระหว่างบุคคลทุกระดับในองค์กร เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ถ้ามีผู้นำที่ดีองค์กรนั้นย่อมเดินหน้าต่อไปได้ ดังนั้นทุกๆ ที่จึงต้องมองหาผู้นำที่เหมาะสมกับองค์กรนั้น ผู้บริหารหลายคนขาดศิลปะในการบริหารขาดความเข้าใจในเรื่องภาระหน้าที่ของผู้บริหารขาดความเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อน แต่คุณลักษณะดังกล่าวเป็นเรื่องที่ผู้บริหารและผู้ซึ่งอาจได้มีโอกาสเป็นผู้บริหารสามารถศึกษาทำความเข้าใจและฝึกฝนตนเองได้ เพื่อความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพหรือเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นผู้บริหารในอนาคต ซึ่งการที่จะดำเนินงานดังกล่าวได้เป็นอย่างดีจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำ

ความหมายเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ

ผู้นำ (Leader) กับภาวะผู้นำ (Leadership) มีความหมายแตกต่างกัน และมีประวัติที่ยาวนานมาก คำว่าผู้นำ (leader) ถูกใช้ในราวปี ค.ศ. 1300 ส่วนคำว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นที่รู้จักกันประมาณช่วงต้นศตวรรษที่ 19 ถึงแม้ว่าภาวะผู้นำจะมีผู้ให้ความหมายหลาย ความหมาย บางครั้งก็ขัดแย้งกัน แต่ภาวะผู้นำก็ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเปลี่ยนแปลง แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำค่อย ๆ ได้รับการยอมรับมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เกิดวิธีการใหม่ ๆ และมีการเรียกร่องภาวะผู้นำไปทั่วโลก (Daft, 2008, p. 23)

ภาวะผู้นำเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นศิลป์เนื่องจากทักษะภาวะผู้นำไม่สามารถเรียนรู้ได้จากตำรา แต่เกิดจากการปฏิบัติงานและเรียนรู้จากประสบการณ์ รวมทั้งการพัฒนาของแต่ละบุคคล ส่วนการเป็นศาสตร์นั้นเนื่องจากการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายกระบวนการของภาวะผู้นำ และใช้ทักษะภาวะผู้นำอย่างไรในการทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย มีการสร้างความรู้ใหม่ จากการศึกษาวิจัยความรู้เหล่านี้ช่วยให้บุคคลากรสามารถวิเคราะห์ และเรียนรู้ให้เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เข้าใจความสำคัญของภาวะผู้นำในองค์กรที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากแต่ท้าทาย (Daft, 2008, p. 24-25)

การก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งผู้นำ จึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่แตกต่างจากบุคคลอื่น โดยมีนักวิชาการได้กล่าวถึงผู้นำ ดังนี้

Day and Lance (as cited in Day, Zaccaro, & Halpin, 2004, p. 44) กล่าวว่า ผู้นำ เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี หรือยึดถือหลักคุณธรรม มีความกล้าหาญ แก้ปัญหาให้กลุ่มได้ ผู้ที่ผลักดันให้กลุ่มประสบความสำเร็จและปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลง

Hellriegel, Jackson, and Slocum (2005, p. 324) กล่าวว่า ผู้นำเป็นผู้ที่แสดงถึงการมีความคิด การมีวิสัยทัศน์ มีคุณค่า มีอิทธิพลต่อผู้อื่น ทำการตัดสินใจในสิ่งที่ยาก

Sullivan and Decker (2005, p. 44) กล่าวว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่มีทักษะ มีอิทธิพลทำให้ผู้อื่นประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย มีความสำคัญในการประสานงานระหว่างสมาชิกในองค์กร สนับสนุนการทำงานเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและคุณภาพ

วิจารณ์ พานิช (2550, หน้า 41) กล่าวว่า ผู้นำเป็นคนที่ดีกล้า และรับผิดชอบในการคิด ทดลองและริเริ่มวิธี

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ทำงานใหม่ ๆ หรือสิ่งใหม่ ๆ ที่อยู่หน้าหน้าที่ความรับผิดชอบของตน เพื่อให้ทำงานได้ผลดีกว่าเดิม

บุญใจ ศรีสถิตนรากร (2550, หน้า 309) กล่าวถึงผู้นำเป็นผู้กระทำหน้าที่ตามสถานภาพทางสังคม หรือการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ

สรุป ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ทำให้องค์กรก้าวหน้า ประสบความสำเร็จด้วยความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีอิทธิพลทำให้ผู้อื่นหรือกลุ่มปฏิบัติงานเพื่อการบรรลุเป้าหมาย และมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้อื่นหรือกลุ่มทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ในขณะที่ภาวะผู้นำก็มีความสำคัญในองค์กรที่มีความซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา จึงต้องการผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และต้องเตรียมผู้นำให้มีภาวะผู้นำเพิ่มขึ้นภายในระยะเวลาจำกัด (Hellriegel et al., 2005, p. 324) มีผู้ให้ความหมายภาวะผู้นำ ดังนี้

Marquis and Huston (2006, p.61) ให้ความหมายภาวะผู้นำว่า เป็นกระบวนการชักชวน และมีอิทธิพลต่อกลุ่มในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และประกอบด้วยหลายบทบาท

Rue and Byars (2007, p. 243) ให้ความหมายภาวะผู้นำ คือ ผู้ที่มีความสามารถ มีอิทธิพลต่อผู้ตามในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ หรือศรัทธาในการตัดสินใจ และการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

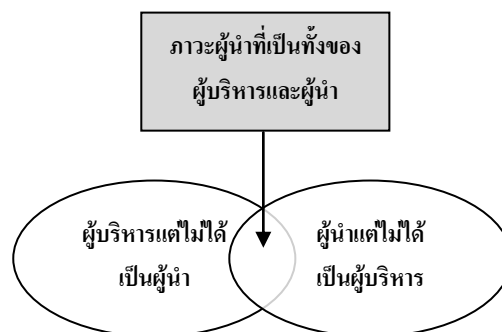
Daft (2008, pp. 4-5) ให้ความหมาย ภาวะผู้นำ หรือการเป็นผู้นำ เป็นความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำ และผู้ตามที่มีความตั้งใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และการเปลี่ยนแปลงนั้น สะท้อนจุดมุ่งหมายที่มีร่วมกันระหว่างผู้นำและผู้ตาม

นิคซ์ สัมมาพันธ์ (2546, หน้า 31) ให้คำจำกัดความว่า ภาวะผู้นำ คือ พลังชนิดหนึ่งที่สามารถส่งแรงกระทำอันก่อให้เกิดการขับเคลื่อนกลุ่มคน และระบบองค์กรไปสู่การบรรลุเป้าหมาย

สมบุญ ศรีสรรหิรัญ (2547, หน้า 25) ให้คำจำกัดความภาวะผู้นำว่า เป็นการที่บุคคลสามารถใช้อิทธิพลของบุคคลที่ครองตำแหน่ง เพื่อจูงใจ โน้มน้าวให้บุคคลหรือกลุ่มปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการของตนด้วยความเต็มใจ ยินดีที่จะให้ความร่วมมือประสานงาน เพื่อจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มตามที่กำหนดไว้ร่วมกัน ภาวะผู้นำจึงมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันระหว่างผู้นำและผู้ตาม

สรุป ภาวะผู้นำ หมายถึง คุณสมบัติที่สำคัญของผู้นำที่ดีที่มีความสามารถจูงใจให้บุคคล หรือกลุ่มปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการของตน ด้วยความเต็มใจ ยินดีที่จะให้ความร่วมมือ เป็นผู้ประสานงานที่ดี และมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นสะท้อนจุดมุ่งหมายที่มีร่วมกันของหน่วยงานอันนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

จากแนวคิดต่าง ๆ กล่าวได้ว่า ผู้บริหารหรือหัวหน้างานทุกคนจึงควรจะเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำเพื่อให้การบริหารสามารถที่จะทำงานในบทบาทที่สอดคล้องกันได้ แต่อาจต่างสถานการณ์กัน ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูงย่อมสามารถทำในสิ่งที่ตนรับผิดชอบให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี และทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายและองค์กรคงอยู่ต่อไปได้ รวมทั้งช่วยสนองความต้องการของสมาชิกในสิ่งที่ปรารถนา เพื่อให้องค์กรมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารควรต้องทำหน้าที่ทั้งผู้บริหารและผู้นำ ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 บทบาทของการบริหารและภาวะผู้นำ

ที่มา : Management: People, Performance, Change

(3rd ed., p. 503), by L. R. Gomez-Mejie, D. B. Balkin and R. L. Cardy, 2008, New York: McGraw-Hill.

บรรณานุกรม

- นิตย์ สัมมาพันธ์. (2546). **ภาวะผู้นำ: พลังขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2550). **ภาวะผู้นำและกลยุทธ์การจัดการองค์การพยาบาลในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2550). **ผู้บริหารองค์กรอัจฉริยะฉบับนักปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมบูรณ์ ศิริสรวิทย์. (2547). **การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดี**. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Daft, R. L. (2008). **The leadership experience (4th ed.)**. Mason, OH: Thomson South-Western.
- Day, D. V., Zaccaro, S. J., & Halpin, S. M. (2004). **Leader development for transforming organizations: Growing leaders for tomorrow**. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Gomez-Mejie, L. R., Balkin, D. B., & Cardy, R. L. (2008). **Management: People, performance, change (3rd ed.)**. New York: McGraw-Hill.
- Hellriegel, D., Jackson, S. E., & Slocum, J. W., Jr. (2005). **Management (10th ed.)**. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Marquis, B. L., & Huston, C. J. (2006). **Leadership roles and management functions in nursing: Theory and application (5th ed.)**. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Rue, L. W., & Byars, L. L. (2007). **Supervision, key link to productivity (9th ed.)**. Boston: McGraw-Hill.
- Sullivan, E. J., & Decker, P. J. (2005). **Effective leadership & management in nursing (6th ed.)**. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
-

Creative Management: ทางเลือกใหม่ของชาววิทยาการจัดการ

ลายอง ปลั่งกลาง*

Creative Economy (เศรษฐกิจสร้างสรรค์) เป็นคำฮิตติดปากนักวิชาการไปแล้ว และกลายเป็นกระแสที่ใครๆ ก็พูดถึงอย่างคล่องปาก มีการนำเสนอบทความไว้อย่างกว้างขวางพร้อมตัวอย่างที่กล่าวถึงกันมากคือประสบการณ์จากเกาหลีใต้หรือประเทศอังกฤษ แต่การวางยุทธศาสตร์และการทุ่มงบประมาณของประเทศไทยไปถึงไหน ยังเป็นสิ่งที่น่ากังวลอยู่

Creative Economy ที่อธิบายสรุปไว้ในร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 มีว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นเรื่องของการผลิตสินค้าและบริการที่ต้องใช้ปัญญาและความคิดในการพัฒนาสินค้าและบริการให้มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ สร้างมูลค่าหรือซื้อขายได้ในราคาที่สูงขึ้น พิจารณาแล้วก็เป็นเรื่องปกติที่วงการธุรกิจรู้กันอยู่แล้ว แต่อาจจะอ่อนล้ากันลงไปบ้างกับความผันผวนทางเศรษฐกิจของโลกที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้นกว้างขวางขึ้น เศรษฐกิจสร้างสรรค์จึงมีโอกาเป็นสีสันให้ตื่นตัวกันอีกครั้ง โดยเฉพาะเมื่อรัฐบาลไทยนำมาเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการผลักดันให้กลุ่มอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ด้วยงบกว่า 2 หมื่นล้านบาท

ยังมีคำฮิตที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์อีกหลายคำ ทั้งที่เป็นคำเดิมอยู่แล้วและคำที่เกิดขึ้นใหม่ที่ควรศึกษาเพิ่มเติมด้วย เช่น Sufficiency Economy, Knowledge Management, Information Economy, Creative Space, Creative Community, Creative Product, Creative Manager, Creative Industries, Creative Business, Creative Infrastructure, Creative Talent, CSR และ Creative Economy Management เป็นต้น

เนื่องจาก Creative Economy มีความหมายกว้าง ดังร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เสนอไว้ว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ แนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge)

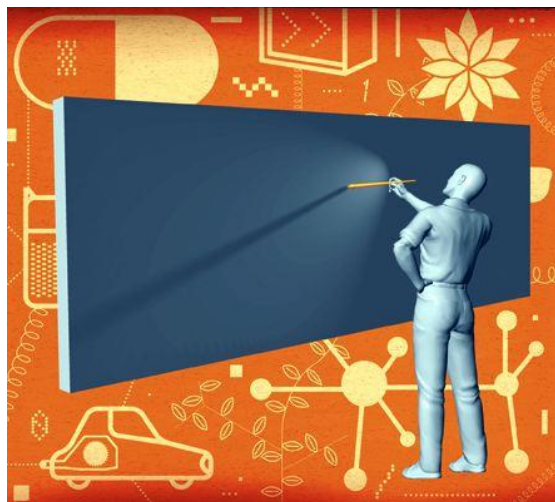
การศึกษา (Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคมและเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่ ซึ่งจากความหมายนี้จะน่าจะโดนใจชาวคณะวิทยาการจัดการไม่น้อย โดยเฉพาะผู้ที่มี Creative Thinking

Creative Economy เป็นคำที่ดูสวยหรูแต่หากไม่จับเคลื่อนก็ไม่ได้มีความหมายอะไร หลักการบริหารจัดการที่เหมาะสม (Creative management) เท่านั้นที่จะผลักดันให้ Creative Economy ประสบผลสำเร็จได้ ทั้งนี้ เพราะ Creative Economy มีลักษณะที่ครอบคลุมกว้างขวางกว่า Creative Industries ดังนั้นจึงไม่ใช่การนำเงินงบประมาณแผ่นดินมาใช้สนับสนุนอุตสาหกรรมหรือธุรกิจที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ (Creative Business) เท่านั้น แต่จะต้องมีการสร้าง Creative Infrastructure เพื่อรองรับการขยายตัวและเติบโตของ Creative Economy โดยภาพรวมด้วย นักวิชาการด้านการบริหารจัดการในสถาบันการศึกษาจึงควรหาช่องทางที่จะสอดแทรกตัวเองเข้าไปรองรับรากฐานด้วย “หลักสูตรการจัดการเศรษฐกิจสร้างสรรค์”(Creative Economy Management) หรือหลักสูตร “การบริหารจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่น” (Culture Management) เพราะหลักสูตรเหล่านี้จะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งใน Infrastructure นอกจากไฟฟ้า ประปา หรือถนนหนทาง หลักสูตรควรมุ่งเน้นการศึกษา ค้นคว้าวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นมีความใกล้ชิดมากกว่าส่วนกลาง เน้นการค้นคว้าวิจัยวัฒนธรรมร่วมสมัยและวิถีชีวิตของชุมชนต่างๆ ในสังคม ซึ่งแม้ว่าจะเป็นเพียงการศึกษาวิจัยในรั้วมหาวิทยาลัยแต่ท้ายที่สุดจะเป็น “รากฐานความรู้” ที่บ่มเพาะเยาวชนและอาจารย์สืบเนื่องเป็นเวลายาวนานตราบเท่าที่หลักสูตรเปิดสอนอยู่ ซึ่งไม่น่าจะต่ำกว่า 10-15 ปี ความรู้ดังกล่าวจะได้ถูกนำมาใช้ต่อยอดในการพัฒนา

*

รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Creative Product ของ Creative Business ทั้งหลายให้มีความโดดเด่นหลากหลายและสะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ ดังตัวอย่างภาพยนตร์ เพลง และสินค้าของเกาหลีใต้ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงจากหลายประเทศจนน่าจะเรียกได้ว่าเป็นความคลั่งไคล้ด้วยซ้ำไป ซึ่งก็มาจากรากฐานการวิจัยค้นคว้าที่แข็งแกร่งมาก่อน

การบริหารจัดการวัฒนธรรม ควรมีจุดเน้นที่แตกต่างไปจากหลักสูตรวัฒนธรรมศึกษา ที่เคยมีอยู่แต่เดิมที่ไม่สามารถนำมาใช้เป็น Creative Infrastructure เพื่อสนับสนุนการเติบโตของ Creative Economy ได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าไปเน้นที่ความแม่นยำทางวิชาการมากเกินไป หรือมีขอบเขตครอบคลุมกว้างขวางเกินไปจนเกิดความไม่ชัดเจน เข้าใจยาก หลักสูตรการบริหารจัดการวัฒนธรรม และการบริหารจัดการเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ควรเปิดกว้างให้ผู้คนจากหลากหลายสาขาวิชาชีพ ทั้งศิลปิน นักธุรกิจ นักวิทยาศาสตร์ ครูอาจารย์ นักศึกษา ฯลฯ ให้มาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อยอดความรู้ซึ่งกันและกัน อันจะกลายเป็น Creative Thinking ที่สามารถต่อยอดเป็น Creative Business ได้ อย่างหลากหลาย เป็นลักษณะ Creative Space หรือเป็นกลไกให้กับ Creative Economy เพื่อจัดการกับทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เช่นเดียวกับหลักสูตร Creative Economy Management จะต้องก้าวให้พ้นวิชาการจัดการที่สอนกันอยู่ทั่วไปที่มาจากผลผลิตในยุคอุตสาหกรรม ผู้จบเป็น Creative Manager จะต้องเป็นคนเปิดกว้าง รอบรู้ สามารถประสานความคิด ที่แตกต่างของกลุ่มคนหลาย

อาชีพ หลายสาขาวิชาทั้งจากวงการวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ให้สามารถเรียนรู้และต่อยอดซึ่งกันละกันได้ เช่น จะทำอย่างไรให้ศิลปินรู้จักจิตใจและความต้องการของลูกค้า เอาใจลูกค้า สามารถส่งมอบงานศิลปะตามกำหนดเวลาที่ลูกค้าต้องการ หรือทำอย่างไรให้นักวิทยาศาสตร์ นักธุรกิจยอมรับอารมณ์ความรู้สึกอันละเอียดละไมของศิลปินว่าเป็นสิ่งมีคุณค่าเช่นกัน เป็นต้น

นักวิชาการบริหารจัดการทั้งหลาย จึงต้องเร่งระดมสร้างสรรค์องค์ความรู้เพื่อเตรียมรับการพัฒนา Creative Economy ให้ประสบความสำเร็จบนฐานทรัพยากรอันจำกัด โดยมุ่งเน้นไปที่ “แก่น” หรือ “หัวใจ” ของ Creative Economy ซึ่งก็คือการบริหารจัดการ “คน” อย่างสร้างสรรค์นั่นเอง ปัญหาที่ก็จะเริ่มต้นอย่างไร อาจจะเริ่มต้นจาก Creative Space ที่กล่าวไปแล้วและอีกทางหนึ่งคือการวิจัยในชุมชนท้องถิ่น หรือ “กระบวนการบริหารจัดการความรู้” (Knowledge Management : KM) ที่ต้องเข้าไปฝังตัว เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งก็คือการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเข้าหากลุ่มชนที่เป็นตัวแทนของ “วิถีวัฒนธรรมไทย” ในท้องถิ่นต่างๆ แล้วนำมาสกัดเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าสร้างสรรค์นั้น ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายของนักวิชาการที่แม้แต่จะเป็นนักวิชาการในท้องถิ่นก็ตาม ดังนั้นหากจะขับเคลื่อน Creative Economy ที่อยู่บนฐานของรากเหง้าวัฒนธรรมไทย จะต้องบริหารจัดการ “คน” สองกลุ่มให้ได้ คือ

1. ผู้ใช้ชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมไทยในท้องถิ่น
2. ผู้เชี่ยวชาญและนักออกแบบ

ซึ่งคนสองกลุ่มนี้มีความแตกต่างกันอย่างสุดขั้ว แต่ต้องมีผู้บริหารจัดการที่มีความสร้างสรรค์ (Creative Manager) ที่จะนำคนที่แตกต่างกันนี้มาทำงานร่วมกันให้ได้ รู้จักบริหารจัดการความขัดแย้งให้เป็นประโยชน์เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ขณะเดียวกัน Creative Manager ก็ควรรู้จักยืดหยุ่นผ่อนหนักผ่อนเบา พยายามสังเคราะห์องค์ความรู้ให้คนสองกลุ่มเกิดการยอมรับและตระหนักในคุณค่าของกันและกันลักษณะพิเศษของ Creative Economy ซึ่งแตกต่างจากเศรษฐกิจทั่วไป ที่อาศัยเพียง

การวิจัยตลาดก็สามารถผลิตสินค้าออกมาตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ ในขณะที่ Creative Product นั้นมีความเป็นนามธรรม และขึ้นอยู่กับอารมณ์ความรู้สึกมากกว่า จึงทำให้ Creative Economy เป็นผลผลิตที่สร้างความรู้เพื่อสื่อสาร (Educated) กับผู้บริโภคและสังคมตลอดเวลา จึงนับเป็นความท้าทายของนักวิชาการหรือชาวคณะบริหารจัดการทั้งหลายอย่างยิ่ง

ขณะนี้นักศึกษาสนใจศึกษาเล่าเรียนด้านการบริหารจัดการน้อยลง อาจเป็นเพราะไม่เห็นความจำเป็น เพราะเครื่องมือช่วยบริหารจัดการประเภท IT มีมากขึ้น สะดวกขึ้น แต่ถึงอย่างไร “คน” ก็ยังเป็นหัวใจสำคัญที่สุด เราจึงควรหันกลับมาทบทวนบทบาทการสอนหลักสูตรเดิมที่ล้าสมัยและก้าวไปสู่หลักสูตรที่สร้างสรรค์ Creative Course ให้มากขึ้นและเป็นจริงให้เร็วขึ้นเราจะ

ทำงานแบบศิลปินเดี่ยวไม่ได้อีกต่อไป แต่ต้องให้อารมณ์ร่วมของลูกค้ามีส่วนร่วมในงานนั้นด้วย

เอกสารอ้างอิง

สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. “เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในหมู่บ้าน” (ออนไลน์),

แหล่งที่มา : www.dopa.go.th/newweb/filedoc/kamnan19.doc (3 พฤศจิกายน 2553)

เศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ออนไลน์),

แหล่งที่มา : <http://businessconnectionknowledge.blogspot.com/2009/10/sufficiency-economy-and-creative.html> (7 พฤศจิกายน 2553)

Creative Economy: บทสังเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ประเทศไทย (ตอนที่ 1). (2552). (ออนไลน์),

แหล่งที่มา : <http://www.siamintelligence.com/creative-economy-strategy/> (7 พฤศจิกายน 2553)

แผนฯ 11 กับมิติการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น. (2553) (ออนไลน์),

แหล่งที่มา : <http://www.thaihealth.or.th/node/12195> (10 พฤศจิกายน 2553)

ประสบการณ์การเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนระหว่างประเทศญี่ปุ่น และกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และการพัฒนาการท่องเที่ยว

สามารถ แสงสุริยา*

ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนระหว่างประเทศญี่ปุ่นและกลุ่มประเทศในเขตภูมิภาคแม่น้ำโขง (Japan-East Asia Network of Exchange for Student and Youths in Mekong Region Countries-Japan Conversation of the Cultural Heritage and Tourism Development) หรือเรียกย่อๆ ว่า โครงการเจเนซิส (JENESYS Program) ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 15-25 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ณ ประเทศญี่ปุ่น โดยมีผู้แทนจากหลายประเทศเข้าร่วมซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศกลุ่มแม่น้ำโขง จำนวน 5 ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สหภาพพม่า และประเทศไทย สำหรับประเทศไทยนั้นได้คัดเลือกตัวแทนเข้าร่วมโครงการในครั้งนี้จำนวน 10 คน โดยผู้เขียนได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้แทนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

หัวข้อหลักสำหรับกิจกรรมในครั้งนี้คือ การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยลักษณะของกิจกรรมมีทั้งการรับฟังการบรรยาย การทัศนศึกษาในสถานที่ต่างๆ ได้แก่ มหานครโตเกียว จังหวัดชิบุตะ เทศบาลเมืองทากายามา หมู่บ้านชิคาราวาโกะ จังหวัดนาร่า นครเกียวโต และการเข้าร่วมการประชุมทางวิชาการว่าด้วยเมืองหลวงโบราณภายใต้กรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับประเทศญี่ปุ่น (Mekong – Japan Symposium on Ancient Capitals) ณ จังหวัดนาร่า หัวข้อในการสัมมนาที่สำคัญได้แก่ “การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น” และ “เมืองหลวงโบราณกับการพัฒนาการท่องเที่ยว”

บันทึกการเดินทาง

ณ เมือง Hida Takayama : ช่วงเช้าเวลา 07.30 น. ของวันที่ 18 มิถุนายน 2553 ผู้เขียนและคณะได้ไปเข้าเยี่ยมชมโรงงานกระดาษเทศมนตรีเมืองทากายามา ณ ที่ว่าการเมืองทากายามา โดยรถไฟ Shinkansen จากมหานครโตเกียว ถึงสถานีรถไฟนาโกย่า ใช้เวลาประมาณ 1 ชม. 50 นาที จากนั้นต่อรถไฟจากสถานีรถไฟนาโกย่าอีกประมาณ 2 ชม. 20 นาที ถึงเมืองทากายามาเวลา 12.55 น. เมื่อรับประทานอาหารกลางวันร่วมกันเสร็จแล้ว ในช่วงบ่ายประมาณ 13.35 น. เข้ารับฟังการบรรยายจากเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองทากายามา เรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งพอสรุปประเด็นสำคัญๆ ได้ดังนี้

1. “การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดผลสัมฤทธิ์ผลที่ดีนั้น จะต้องประกอบไปด้วยหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องร่วมมือกัน ด้านภูมิประเทศก็ต้องสะอาดเหมาะแก่การท่องเที่ยว และในด้านของการประชาสัมพันธ์การตลาดก็ต้องสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว” เป็นคำกล่าวของ Mr. Maruy วิทยากร ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองทากายามา

2. มีการยกตัวอย่างของ Landscape ภายในตัวเทศบาลเมืองทากายามาที่น่าสนใจ เช่น มีการเปรียบเทียบการออกแบบฝาปิดท่อระบายน้ำบนถนนหนทางที่ดูแล้วปลอดภัย ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกได้ถึงความสะดวกสบายของเมือง และมีความปลอดภัยสูงที่สุด รวมทั้งมีการขีดเส้นทางคนเดินให้เป็นสัดส่วน ดูแล้วมีความชัดเจนและสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย

3. อาคารบ้านเรือนภายในหมู่บ้านที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ต้องจัดให้มีการประดับประดาด้วยไม้ดอกไม้

* นักศึกษาวิชาโปรแกรมวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ระดับที่หาได้ง่ายภายในท้องถิ่น ที่สำคัญต้องดูสวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย

จากนั้นเวลา 14.80 น. ฟังการบรรยายเรื่องการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเมืองตากายามะจาก Mr.Nishiraga Katsumi ซึ่งสรุปประเด็นหลักๆ ได้ดังนี้

1. มรดกทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืนนั้น จะต้องมีคนอยู่ด้วย ไม่ว่ามรดกทางวัฒนธรรมนั้นๆ จะเป็นแบบรูปธรรมหรือนามธรรมก็ตาม จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีคนอยู่อาศัย เพราะถ้าไม่มีคนแล้วมรดกทางวัฒนธรรมก็จะไม่มีคนสืบทอด และสิ้นสุดเพียงแค่นั้น แต่ถ้ามีคนช่วยทำบำรุงอย่างถูกวิธี มรดกทางวัฒนธรรมนั้นๆ ก็จะอยู่อย่างยั่งยืนสืบไป” นี่เป็นคำกล่าวของ Mr.Nishiraga Katsumi

2. มีการกำหนดสถานที่อยู่อาศัย สถานที่ที่จับจ่ายใช้สอย รวมทั้งสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมแยกกันเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน เพื่อให้ดูเป็นระเบียบ และแบ่ง zone ให้สวยงาม

3. มีป้ายห้ามสูบบุหรี่ในเขตที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม มีการปรับเมื่อเกิดการฝ่าฝืนระเบียบของเมือง

ภายหลังการบรรยาย เวลา 16.30 น. โดยประมาณ ผู้เขียนและคณะได้เข้าพบนายกเทศมนตรีเมืองตากายามะ Mr. Tsuchino Mamoru เพื่อเยี่ยมชมการะวะหลังจากมอบของที่ระลึกให้กับนายกเทศมนตรีเมืองตากายามะ และมีการถ่ายรูปร่วมกันแล้วจึงเดินทางกลับ โดยได้เข้าพักที่บ้าน Host ในรูปแบบ Farm Stay ซึ่งธรรมชาติเป็นท้องทุ่งที่สวยงาม

ช่วงเช้าของวันที่ 19 มิถุนายน 2553 ผู้เขียนและคณะได้ทัศนศึกษาภายในตัวเมืองตากายามะ โดยได้เดินทางไปศึกษาดูงานในสถานที่สำคัญหลายแห่ง

บ้านในแบบกัสโซชิคุริเป็นบ้านแบบญี่ปุ่นดั้งเดิม ชื่อนี้ได้มาจากคำว่า “กัสโซ” ซึ่งแปลว่า “พนมมือ” ตามรูปแบบของบ้านที่หลังคาชันถึง 60 องศา มีลักษณะคล้ายสองมือที่พนมเข้าหากัน ตัวบ้านมีความยาวประมาณ 18 เมตร และมีความกว้าง 10 เมตร ซึ่งโครงสร้างของบ้านสร้างขึ้นโดยไม่ใช้ตะปูแม้แต่ตัวเดียว อีกทั้งวัสดุอุปกรณ์ในการก่อสร้างต่างๆ ล้วนนำมาจาก

วัสดุจากธรรมชาติทั้งสิ้น อย่างเช่นต้นหญ้าที่ปลูกไว้เพื่อนำมาใช้มุงเป็นหลังคาขนาดหนาแต่ยังคงความแข็งแรงสามารถรองรับหิมะที่ตกอย่างหนักในช่วงฤดูหนาวได้อย่างดี และหากจะเปลี่ยนหลังคาในแต่ละครั้ง ก็จะต้องใช้การลงแขก (ร่วมมือกัน) เท่านั้น ซึ่งมีค่าใช้จ่ายประมาณ 3 แสนบาทต่อหลัง

ณ เมืองนารา: วันที่ 21 มิถุนายน ผู้เขียนและคณะได้มีโอกาสเยี่ยมชมพระราชวังเฮโจ ณ เมืองนารา เรือเคนโตชิ, วัดโทไดจิ ฯลฯ

เฮโจเกียวเป็นเมืองหลวงโบราณของประเทศญี่ปุ่น สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 710 ภายในเฮโจเกียวมีเฮโจกูหรือพระราชวังเฮโจ คำว่า “เฮโจ” แปลว่า “นคร” ส่วนคำว่า “กู” แปลว่า “วัง” พระราชวังเฮโจมีด้านทิศเหนือ-ทิศใต้ กว้าง 4.8 กิโลเมตร ด้านทิศตะวันออก-ทิศตะวันตก ยาว 5.9 กิโลเมตร ภายในเมืองมีถนนตัดผ่านทั้งแนวนอน และแนวตั้งเป็นตารางสี่เหลี่ยม โดยแนวนอนถนนชื่อ จอ (1,2,3...) แนวตั้งถนนชื่อ โบ (1,2,3...) ถนนกลางหรือถนนสายหลัก) ชื่อ ซึซากุโอะจิ มีจักรพรรดิเป็นประมุขของประเทศ มีหน่วยงาน กระทรวงต่าง ๆ ทั้งหมดตั้งอยู่ในวัง มีประชากร 100,000 คน โดยประมาณ (1 ใน 20 ของปัจจุบัน) และประมาณ 10,000 คนเป็นเจ้าของที่ของรัฐ

สิ่งที่ได้จากการเยือนประเทศญี่ปุ่น ประเด็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

1. การปลูกฝังแนวคิดในระดับครอบครัว และในระดับการศึกษา ในระดับครอบครัวมีการปลูกฝังอบรมสั่งสอนลูกหลานให้เห็นถึงความสำคัญในสิ่งที่ชุมชนและประเทศมีอยู่ มีการสืบทอดกิจการครอบครัวจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ส่วนระบบการศึกษา มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น และของชาติตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ดังจะเห็นได้ว่ามีเด็กนักเรียนจำนวนมากตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาที่ไปทัศนศึกษาในแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ เมื่อเห็นความสำคัญและเข้าใจประวัติศาสตร์ของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ก็จะทำให้

เกิดความรักและห่วงใยในมรดกทางวัฒนธรรมที่ตนมีอยู่ ซึ่งเด็กเหล่านี้เป็นรากฐานที่สำคัญของชาติที่จะช่วยอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมกิจกรรมที่ให้ผู้สูงอายุเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เช่น เป็นอาสาสมัครในสมาคมอนุรักษ์ เป็นมัคคุเทศก์นำชมโบราณสถาน ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความภาคภูมิใจ และนำกลับไปบอกเล่า หรือปลูกฝังให้ลูกหลานในครอบครัวเห็นถึงความสำคัญของการรักษามรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้พื้นฐานความคิดและจิตใจของคนญี่ปุ่นส่วนใหญ่ค่อนข้างดี กล่าวคือ เป็นคนที่มีจิตอาสา มีจิตสาธารณะ รู้จักเสียสละผลประโยชน์ของตนเองเพื่อผลประโยชน์อันยั่งยืนของท้องถิ่น

2. กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายและระเบียบต่างๆ กฎหมายที่ออกมาจากส่วนรัฐบาลกลาง และจากท้องถิ่นมีการบังคับใช้อย่างจริงจังและชาวญี่ปุ่นก็ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ทำให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลชุมชนและร่วมกันในการกำหนดกฎเกณฑ์ที่จะบังคับใช้ในชุมชนของตนเอง เช่น หมู่บ้านมรดกโลกชิราคาเวโก มีการตกลงร่วมกันในชุมชนว่าจะไม่ขายไม่ให้เช่า และไม่ให้ทำลาย

3. ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างชัดเจน ประชาชนเป็นผู้ริเริ่มในการอนุรักษ์อย่างแท้จริง มีการรวมกลุ่มของประชาชนในชุมชนก่อตั้งเป็นสมาคมเพื่อการอนุรักษ์ โดยมีหน่วยงานรัฐบาลเข้าไปช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของชาวบ้านอีกทีหนึ่ง เช่น Nezu Yanaka

การมีแนวร่วมจากชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม โดยปฏิบัติด้วยใจจริงไม่ใช่การปฏิบัติตามหน้าที่ มีการตั้งสมาคมที่ไม่หวังผลตอบแทนต่างๆ (Non Profit Organization: NPO) เข้ามาบริหารจัดการดูแลโดยความร่วมมือจากชาวบ้าน เช่น กรณีบ้าน ซาสึมะ ที่เจ้าของบริจาคบ้านให้กับ JAPAN National Trust เป็นต้น

4. หน่วยงานราชการเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมอย่างจริงจัง หน่วยงานทั้งจากรัฐบาลกลาง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้ได้ผลอย่างรวดเร็ว เช่น การจัดสรรงบประมาณในการฟื้นฟูบูรณะและอนุรักษ์ ซึ่งมีการให้ผลประโยชน์แบบต่างตอบแทนโดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมว่าจะทำอย่างไรให้ชุมชนสามารถอยู่ควบคู่กับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีเรื่องการเวนคืนที่ดินของเอกชนที่ทับซ้อนอยู่บนแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม โดยรัฐบาลจะต้องเตรียมความพร้อมในทุกด้านให้พร้อมก่อนจึงจะมีการเวนคืน เช่น การเตรียมการรองรับชุมชนเดิม การจัดระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน และการจ่ายเงินในการเวนคืน ที่ดิน ให้เหมาะสม การขึ้นทะเบียนโบราณสถานและอาคารอนุรักษ์ให้แก่แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอายุเก่าแก่และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งการให้ทุนสนับสนุนในการอนุรักษ์ซ่อมแซมอาคารเหล่านี้ โดยมีหน่วยงานราชการเข้ามาให้การแนะนำการอนุรักษ์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของการอนุรักษ์

5. การส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) ควบคู่กับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) และภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Cultural Landscape) ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ เช่น โบราณสถาน อาคารอนุรักษ์ ย่านประวัติศาสตร์ ควบคู่กับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่บอกเรื่องราวของแหล่งวัฒนธรรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น พิธีชงชาที่บ้านอิเคะ ย่านยานากะ งานเทศกาลทากายามะที่เมืองอิเคะ-ทากายามะ เส้นทางช่วงไม้จากอิเคะ-ทากายามะไปยังเมืองนารา เป็นต้น อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมหรือภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมต่างๆ เช่น การปรับภูมิทัศน์ของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมให้ร่มรื่น การฝังเก็บสายไฟฟ้าไว้ใต้ดินของถนนในย่านอนุรักษ์ การจัดทำ

เส้นทางเดินในเขตอนุรักษ์ให้สามารถเดินชมได้ โดยสะดวก ป้ายสัญลักษณ์และป้ายสัญลักษณ์ที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม การจำกัดความสูงของอาคารที่อยู่ภายในเขตอนุรักษ์หรือพื้นที่ต่อเนื่องกับเขตอนุรักษ์ เป็นต้น

ประเทศญี่ปุ่นมีการส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ซึ่งประเทศส่วนใหญ่มักจะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้มากกว่าจากการเดินทางไปชมเมืองฮิระ-ทากายามะ ในอดีตเมืองนี้เป็นเมืองที่มีช่างไม้ฝีมือเยี่ยมจนถึงกับต้องส่งช่างไม้เดินทางไปบูรณะโบราณสถานในเมืองนารา จนทำให้เกิดเส้นทางช่างไม้จากฮิระ-ทากายามะไปยังเมืองนารา แม้ในปัจจุบันก็ยังสามารถหาช่างไม้ฝีมือเยี่ยมมาบูรณะซ่อมแซมโบราณสถานได้

6. การให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและแนวคิดการทำเมืองน่าอยู่ การเตรียมความพร้อมก่อนที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวและสร้างทุนทางวัฒนธรรมให้เข้มแข็งก่อน แล้วจึงโยงเข้ากับการพัฒนาการท่องเที่ยวรัฐบาลท้องถิ่นวางนโยบายและแผนการพัฒนาเมืองให้ประชาชนในพื้นที่อยู่อย่างมีความสุข เพราะเชื่อว่าถ้าเมืองน่าอยู่ บุคคลจากที่อื่นจะเดินทางเข้ามาเอง ยกตัวอย่างเช่น แนวคิดของการพัฒนาเมืองของเทศบาลฮิระ-ทากายามะ

7. แนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว (Green Tourism) แนวคิดการท่องเที่ยวแบบ Green Tourism เป็นนโยบายของรัฐบาลกลางที่มีเป้าหมายเพื่อเชื่อมโยงคนในชุมชนชนบทให้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เช่น มีกิจกรรมต่างๆ มากมายให้นักท่องเที่ยวจากเมืองได้ทดลองทำ เช่น การทำอาหาร การเดินป่า การปลูกข้าว การดำนา การพักบ้านเกษตรกร เป็นต้น จากเสียงสะท้อนของชาวบ้านที่อิโนะมิยะ เมืองทากายามะ มองว่านโยบายนี้ช่วยแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจท้องถิ่นให้กับชุมชนในชนบท ซึ่งหลายแห่งเคยได้รายได้เสริมจากการท่องเที่ยวในช่วงฤดูหนาว ซึ่งในอดีตการเดินทางยังไม่สะดวกนัก นักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางมาเล่นสกีใน

หมู่บ้านจะต้องมาพักค้างที่บ้านชาวบ้านซึ่งช่วยเสริมรายได้ให้กับชาวบ้าน แต่เมื่อการพัฒนาเส้นทางคมนาคมสะดวกขึ้น นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาเล่นสกีในหมู่บ้านได้โดยไม่ต้องพักค้างแรมซึ่งส่งผลต่อรายได้ของชุมชนในชนบท ดังนั้นการเสนอนโยบายการท่องเที่ยวแบบ Green Tourism จึงช่วยสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชนได้เป็นอย่างดี

ประเด็นการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยว

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม โดยการปรับใช้พื้นที่ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันได้ไปพร้อมๆ กับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน เช่น ดิโกโบราณบริเวณทากายามะ ซึ่งเดิมพื้นที่บริเวณนี้เป็นตลาดโบราณ โดยเป็นแหล่งสำคัญในการผลิตเหล้า ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้เงินสนับสนุนในการซ่อมแซมอนุรักษ์ดิโกโบราณเหล่านี้ให้คงอยู่ และปรับเปลี่ยนให้เป็นร้านค้าขายของประเภทต่างๆ ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในฐานะเมืองท่องเที่ยวในปัจจุบัน เช่น ขายของที่ระลึก ขายอาหาร ขายผลิตภัณฑ์จากชุมชน เป็นต้น ซึ่งถือเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญอย่างยิ่ง

2. แนว นโยบาย ในการ เข้าถึงจิตใจ นักท่องเที่ยว หน่วยงานท้องถิ่น เช่น เทศบาลเมืองทากายามะ คำนึงถึงความคิดความรู้สึกของทุกคนในชุมชน และนักท่องเที่ยวที่จะมาที่เมืองทากายามะ โดยการสร้างสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอย่างครบครัน ครอบคลุมทุกเพศทุกวัย เช่น การจัดที่เปลี่ยนผ้าอ้อมเด็กในห้องน้ำ ศูนย์ข้อมูลแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่มีมากถึง 9 ภาษา มีการเผยแพร่ทางโฮมเพจมากถึง 12 ภาษา มีการสร้างสาธารณูปโภคสำหรับคนชราและผู้พิการทุพพลภาพ โดยพัฒนาเมืองภายใต้แนวคิดการสร้างทางเดินที่ไม่มีความต่างระดับ (Barrier Free) และมีความทางเดินเท้า (Foot Path) ที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับคนตาบอด มีรถรับจ้างไม่ประจำทาง (Taxi) สำหรับคนพิการ มีคอมพิวเตอร์ที่ใช้แนะนำเมืองด้วยภาษามือ มีทางลาด

สำหรับรณรงค์ผู้พิการและรณรงค์เด็กเล็ก เป็นต้น ซึ่งหลังจากการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวข้างต้นแล้ว ได้มีการจัด Monitor Tour โดยให้คนชราและผู้พิการมาทดลองใช้เส้นทางท่องเที่ยวนี้ เพื่อเทศบาลจะได้้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น หลังจากนั้นเทศบาลจะทำแบบสอบถามเพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายทำเมืองให้น่าอยู่ เพื่อคนในชุมชนจะได้อยู่อย่างมีความสุขและนักท่องเที่ยวก็จะอยู่ได้อย่างมีความสุขเช่นกัน

3. มีกฎหมายสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว ประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายที่ช่วยในการสนับสนุนพัฒนาการท่องเที่ยว สนับสนุนการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ

4. การจัดการเส้นทางท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และการจัดการท่องเที่ยวแนวใหม่ให้หลากหลายมากขึ้น ประเทศญี่ปุ่นมีการจัดการการท่องเที่ยวที่ให้รายละเอียดชัดเจน เช่น สามารถบอกเวลาจากจุดหนึ่งไปถึงจุดหนึ่ง ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนในการเดินทางได้เป็นอย่างดี มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เช่น การนำชมพระราชวังเฮโจ ที่จัดการบรรยายให้เข้าใจถึงโบราณสถานภายในก่อน แล้วจึงค่อยพาเข้าไปเดินชม จัดช่องทางเดินเข้าและช่องทางเดินออกแยกกันเป็นคนละทาง นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับชุมชนในชนบทโดยดึงการท่องเที่ยวเข้ามาเป็นตัวกลางในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในชนบท

5. สินค้าที่นำมาขายหรือร้านค้าที่ขายของในแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมมีการคัดเลือกโดยผ่านการพิจารณา สินค้าที่นำมาขายในแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่นก่อนข้างมีแนวคิดไปในทางเดียวกัน คือ เน้นที่จุดเด่นของเมืองนั้น ๆ และทำรูปแบบบรรจุภัณฑ์ไปในทางเดียวกัน เช่น สินค้าที่วางขายที่หมู่บ้านชิราคาวะ ที่มีบรรจุภัณฑ์เป็นรูปบ้านกัซสึริ และสินค้าที่ขายก็เป็นผลิตภัณฑ์ที่มาจากชุมชน และร้านค้าที่ขายของในเมืองที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม เช่น ร้านค้าที่เมืองทากายามะ จะได้รับการคัดเลือกว่าจะขายสินค้าอะไร สมควรหรือไม่ เป็นต้น นอกจากนี้การจัดการร้านค้าก่อนข้างมี

ระเบียบสวยงาม ถึงแม้ว่าจะเป็นร้านค้าที่อยู่ภายในวัด เช่น ที่วัดโทไดจิ แต่อย่างไรก็ตามก็มีบางเรื่องที่ไม่ค่อยเหมาะสม คือ ร้านค้าที่ขายของภายในวัดไม่ควรจำหน่ายเครื่องคัมแอลกอฮอล์ หรือเบียร์ และไม่ควรมีรูปสินค้าที่มีการร่วมเพศกัน เช่น ที่เห็นวางขายในร้านค้าในบริเวณวัดโทไดจิ

6. การดึงภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้การมีส่วนร่วมในเรื่องการตลาด เช่น การดึงผู้ประกอบการร้านค้าต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการเฉลิมฉลองเมืองนาราไปวาระครบรอบ 1,300 ปี โดยมีการตั้งป้ายโฆษณา (J-Flag) ไว้เกือบจะทุกร้าน หรือมีสัญลักษณ์ของการเฉลิมฉลองอยู่ภายในร้าน ซึ่งทำให้เมืองนาราคึกคัก นักท่องเที่ยวรู้สึกเข้าถึงบรรยากาศของการเฉลิมฉลองอย่างแท้จริง

7. การที่ชุมชนตระหนักถึงผลดี-ผลเสียของการเป็นมรดกโลก การเรียนรู้เกี่ยวกับผลดีและผลเสียจากการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ในกรณีศึกษาของชุมชนหมู่บ้านชิราคาวะ รวมถึงแนวทางการจัดการแก้ไข เช่น หมู่บ้านชิราคาวะ เมื่อขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกแล้วปรากฏว่านักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทำให้นักท่องเที่ยวต้องการเข้าไปชมบ้านทรงกัซสึริของชาวบ้าน ทั้งๆ ที่ชาวบ้านไม่ได้เปิดทุกหลังให้เข้าชม แต่ปรากฏว่ามีนักท่องเที่ยวที่ไม่รู้ได้เข้าไปในบ้านหลังที่ไม่ได้เปิดให้เข้าชม ทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของบ้านนั้น จึงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขโดยเน้นประชาสัมพันธ์กับบริษัททัวร์ และทำเอกสารแจกจ่ายเพื่ออธิบายและทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวและที่สำคัญคือ การหันมาเน้นการบริการคุณภาพของสถานที่ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวมากกว่าเน้นปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามา

8. มีความเท่าเทียมในการกำหนดราคาจำหน่ายบัตรเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว บัตรเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ของญี่ปุ่นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ บัตรสำหรับเด็ก (อายุ 1 ปี – 18 ปี) และบัตรสำหรับผู้ใหญ่ (อายุ 19 ปีขึ้นไป) ไม่มีการแบ่งสัญชาติเหมือนกับประเทศอื่นๆ ทำให้นักท่องเที่ยวจากต่างชาติรู้สึกถึงความเท่าเทียมกัน

คำลงท้าย

ผมขอขอบพระคุณ คณบดีคณะวิทยาการจัดการและอาจารย์ตราภรณ์ เชนพลมาตย์ ที่ดำเนินการต่างๆ และให้คำแนะนำ เพื่อให้ผมได้มีโอกาสเข้าร่วม

กิจกรรมครั้งนี้ นับตั้งแต่เริ่มสมัครเข้าสัมภาษณ์ ก่อนเดินทาง และทุกเรื่อง ผมขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

.....

เต๋า ตามที่ได้อ่านมา

บุญเสริม บุญเจริญผล*

เมื่อเดือนเมษายน 2553 ผมซื้อหนังสือมาเล่มหนึ่งจากร้านเอเชียบุ๊คส์ หนังสือชื่อว่า EASTERN WISDOM แปลว่า ปัญญาตะวันออก คือ ปัญญาของคนเอเชีย เขียนโดย Priya Hemenway ไม่ทราบว่าเป็นคนชาติไหน มีเรื่องที่ผมสนใจหลายเรื่อง เรื่องหนึ่งคือเรื่องของเต๋า เมื่อได้อ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว ผมคิดว่าถ้าเราอ่านเข้าใจคนเดียว ก็ได้ประโยชน์คนเดียว จึงขอเก็บความมาเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้ทราบด้วยจะดีกว่า คนอื่นก็ไม่ต้องเสียเวลาอ่านและกลั่นกรอง เพราะว่าผมกลั่นกรองมาให้แล้ว อย่างไรก็ตาม หากจะอ่านเอาரசชาติ ก็ต้องหาซื้ออ่านเอาเอง ราคาครั้งหนึ่ง เหลือประมาณ 300 บาท คุณค่าคุ้มราคาที่เดียว ไม่น่าเสียขายเงิน

ครั้นเมื่อลงมือเขียนไปแล้ว ก็ยังอยากทราบเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่มีปรากฏในหนังสือ EASTERN WISDOM ผมจึงค้นคว้าหาข้อมูลนำมาเขียนเพิ่มเติมให้ได้ความรู้มากยิ่งขึ้น

เมื่อประมาณ 1,000 ปีก่อน ค.ศ. หรือประมาณ 450 ปี ก่อน พ.ศ. ในประเทศจีนเกิดกบฏจากรัฐบาลคอร์รัปชันหนัก ประชาชนยากจน บ้านเมืองอ่อนแอ คนป่าเถื่อนจากต่างแดนเห็นความอ่อนแอก็เข้ามายึดครองเป็นรัฐบาลแทน แล้วก็คอร์รัปชันใหม่อีก แล้วก็มีคนป่าเถื่อนจากต่างแดนเข้ามายึดครองอีกยึดครองได้ก็ปกครองบ้านเมืองแบบคอร์รัปชันอีก ราษฎรก็เดือดร้อนพากันคิดกบฏต่อรัฐบาล บ้านเมืองวุ่นวาย ไม่มีกฎหมายที่คุ้มครองได้ ใครเป็นนักเลงโต ก็ข่มขู่ชาวบ้านเดือดร้อน

เมื่อมีความเดือดร้อนหนัก ก็มีคนคิดหาวิธีการที่จะทำให้สังคมร่มเย็นเป็นสุข โดยเสนอหลักดำเนินชีวิตส่วนตัว หลักดำเนินสังคม และ หลักบริหารประเทศ เกิดมีนักปราชญ์หรือนักคิดขึ้นมากมาย เรียกว่ายุคร้อยนักปราชญ์หรือนักคิด (The age of 100

philosophers) ต่อมาภายหลัง ประมาณก่อนพ.ศ. 50 ปี หรือ ก่อน ค.ศ. 500 ปี ก็เกิดนักปราชญ์เหลาจื๋อขึ้น ไม่มีหลักฐานชัดว่าเหลาจื๋อเกิดเมื่อใดแน่ ประมาณกันว่าระยะเดียวกับพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าเกิดในอินเดีย เหลาจื๋อเกิดในจีน

เหลาจื๋อทำงานในวังในตำแหน่งเลขานุการห้องสมุด ทำหน้าที่บันทึกปฏิทินสำหรับวัง เทียบกับปัจจุบันก็คงเป็นผู้จดหมายเหตุ (archiver) ระหว่างทำงานอ่านหนังสือมาก มีความรู้ทางศาสนา มาก จนคนนับถือเป็นอาจารย์หรือนักปราชญ์ ภาษาจีนเรียกว่า “ซือ” แปลว่า อาจารย์

เหลาจื๋อ ท่านผู้เขียนคำสอนเต๋า

หน้าตาของท่านจริงเป็นอย่างไร ไม่ทราบ คงไม่เหมือนอย่างนี้

ต่อมาเหลาจื๋อหรือเล่าซือ (เล่า แปลว่า แก่ ซือ แปลว่าอาจารย์ ภาษาอังกฤษเขียนว่า Lao Tzu) เบื้องานราชการที่ทำอยู่ ก็ออกมาอยู่บ้านในหมู่บ้าน เล่ากันว่าขงจื๊อเคยมาหา ได้คุยกัน ขงจื๊อกลับไปเล่าให้ศิษย์ฟังว่าวันนี้ได้พบนักปราชญ์ฉลาดเหมือนมังกร เหลาจื๋อมีสุขภาพดี อายุยืน เมื่ออายุได้ 160 ปี** (สงสัยว่าจริงหรือเปล่า?) ท่านเดินทางจากหมู่บ้าน ตั้งใจออกไปอยู่คนเดียวเงียบๆในภูเขา โดยขี่ควายไป บางแหล่งกล่าวว่าขี่รถเทียมควาย ผ่านช่องเขาแห่งหนึ่งจะไปสู่ทิเบต

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อติดาจารย์ประจำ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

** ปรากฏในหนังสือ Priya Hemenway. Eastern Wisdom. Groningen, Netherlands. Elixyz Desk Top Publishing. 2006. p. 71.

นายด่านผู้รักษาช่องเขา ชื่อ หยินซี ได้สนทนา และขอให้เหล่าจื้อเขียนคำสอนให้คนรุ่นหลังได้อ่านกันสืบเหล่าจื้อรับคำ ไปเก็บตัวเงียบอยู่สามวัน แล้วกลับมาขึ้นหนังสือเล่มน้อยให้ หยินซี บรรจุค่าประมาณ 5,000 คำ แบ่งเป็น 81 ตอนสั้นๆ แล้วเหล่าจื้อก็จี้ควายผ่านช่องเขาหายไประยะหนึ่ง ไม่มีใครทราบว่าเขาไปอยู่ไกลแค่ไหน

หนังสือเล่มน้อยนี้ ตอนแรกเรียกกันว่าหนังสือ “เหล่าจื้อ” ตามชื่อผู้เขียน มีคนได้อ่านต่อเนื่องกันมาเรื่อยๆ เพราะถือว่าเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ 1,500 ปีผ่านไป จากความเชื่อว่าหนังสือนี้ศักดิ์สิทธิ์จึงตั้งชื่อใหม่ว่า “เต๋าเต๋อชิง - Tao Te Ching” ซึ่ง แปลว่า ศักดิ์สิทธิ์ เต๋อ แปลว่า สภาวะความเป็นไป รวมความว่า เป็นหนังสือศักดิ์สิทธิ์เรื่องสภาวะความเป็นไปของเต๋า ส่วนเต๋า แปลว่าอะไร จะกล่าวต่อไป

ขงจื้อเข้าพบเหล่าจื้อ

เพื่อให้เข้าใจว่า เต๋า คือ อะไร ขอให้อ่านคำบรรยายนี้ “เต๋าเป็นต้นกำเนิดของทุกสิ่ง ทุกสิ่งมาจากเต๋า แล้วก็กลับคืนสู่เต๋า มีเต๋ายู่ทั้งตอนเริ่มต้นและมีเต๋ายู่ทั้งตอนจบ ไม่มีใครให้ความจำกัดความได้ชัดว่า เต๋า คืออะไร เต๋ามีลักษณะว่างเปล่า ไม่มีอะไร มีความสมบูรณ์อยู่ตลอดเวลา เต๋าเป็นความลับของชีวิต ถ้าอยากรู้จักเต๋า ก็ต้องเข้าไปสัมผัสกับสิ่งที่จิตใจเราไม่สามารถเข้าใจได้ ถ้าจะรู้จักเต๋าก็ต้องเข้าไปสัมผัสกับสิ่งที่ป็นนิรันดร์” * พูดย่างๆ ถ้าไม่มีเต๋าสีอย่าง ก็ไม่มีอะไรเลยในจักรวาล ตามความเห็นของข้าพเจ้า** ไม่มีอะไรที่ตั้งชื่อไม่ได้ แม้แต่สิ่งที่ไม่มีอะไร เราก็ตั้งชื่อได้เป็น “ความว่างเปล่า”

* ปรากฏในหนังสือ Priya Hemenway. Eastern Wisdom. Groningen, Netherlands. Elixyz Desk Top Publishing. 2006. p. 76.

** ดร. บุญเสริม บุญเจริญผล

*** ดร. บุญเสริม บุญเจริญผล แปลจากภาษาอังกฤษหลายฉบับผสมกัน ถ้าผู้รู้ภาษาจีนแปลได้ จะดีกว่า

หยินซี นายด่านช่องเขา ขอให้เหล่าจื้อเขียนคำสอนให้ ความนาน จับต้องไม่ได้ เราก็ตั้งชื่อว่า “เวลา” รสของ มะระ จับต้องไม่ได้ มองไม่เห็น เราก็ตั้งชื่อว่า “ขม” ฉะนั้นเต๋าก็คืออำนาจที่ทำให้เกิดสรรพสิ่งและความ เป็นไปทั้งหลาย เป็นหลักหรือกฎสากล เมื่อเราปลูก ต้นไม้ ให้อาหารและแสงที่เหมาะสม มันก็โต อำนาจที่ บันดาลให้ต้นไม้โต เรียกว่า “เต๋า” เมื่อเราจุดไม้ขีดไฟ ก็ มีอำนาจให้เกิดไฟ ซึ่งตอนแรกไม่มีไฟให้เห็น อำนาจที่ ทำให้เกิดไฟ ก็คือ เต๋า ดวงดาวเกิดขึ้น และสลายไป ก็เกิด จากอำนาจอย่างหนึ่ง เรียกอำนาจนี้ว่า เต๋า

ตัวอย่างเต๋าเต๋อชิง

เพื่อทราบว่าเหล่าจื้อเขียนเรื่องเต๋าวี้อย่างไร บ้าง จึงขอยกตัวอย่างบางตอน ที่น่าสนใจดังนี้ ***

บอกไม่ถูกว่า เต๋า คืออะไร

หากสามารถบอกอธิบายออกมาได้ นั่นไม่ใช่ เต๋า ถ้าตั้งชื่อให้ได้ นั่นไม่ใช่เต๋า

เต๋าที่ก่อให้เกิดสวรรค์และโลกนั้น ไม่มีชื่อ เป็น มารดาที่เลี้ยงสิ่งมีชีวิตเป็นหมื่นชนิด

ไตร่ตรองหรือแก้วสามดวงของเต๋า

แก้วสามดวงของเต๋า คือ ความเมตตา ปานกลาง (ทางสายกลาง) และอ่อนน้อมถ่อมตน

ความลึกลับของเพสหญิง

หุบเขาแห่งวิญญานไม่เคยตาย ชื่อว่าเพสหญิง อันลึกลับ (หยิน) และประตูแห่งเพสหญิง ก่อให้เกิด สวรรค์และโลกมนุษย์ มีอยู่ในตัวเราตลอดเวลา เมื่อ ต้องการก็นำออกมาได้ไม่มีแห่งหาย

การกลับสู่ต้นกำเนิด

การเคลื่อนไหวของเต๋ามีอย่างเดียว เพียงการหมุนกลับ

คุณลักษณะที่มีประโยชน์ คือ ความอ่อนโยน เพราะแม้ว่าสิ่งมีชีวิตทั้งหมดภายใต้สวรรค์เป็นผลผลิตของความมีอยู่ แต่ความมีอยู่เป็นผลผลิตของความไม่มี ความว่างเปล่า

เราใส่ซี่ล้อสามสิบสองซี่ประกอบเข้าเป็นล้อ แต่ล้อใช้ประโยชน์จากช่องว่างระหว่างซี่ล้อ

เราใช้ดินปั้นแจกัน แต่ประโยชน์ของแจกันอยู่ที่ช่องว่าง

เมื่อสร้างบ้านเราเจาะประตูและหน้าต่าง แต่ประโยชน์ก็อยู่ตรงช่องว่างที่เป็นประตูและหน้าต่างนั่นเอง

ฉะนั้นเมื่อเราได้ประโยชน์จากอะไร เราก็ควรนึกถึงประโยชน์ของการไม่มีอะไร

การพูดอย่างชาญฉลาดของผู้มีปัญญา “ไม่ต้องทำอะไร” ซึ่งผู้นำควรกล่าวอย่างนี้

ฉันไม่ได้ทำอะไรหรอก ประชาชน (หรือลูกน้อง) เขาทำของเขาตัวเอง แต่สำหรับนักปราชญ์ เป็นการยากที่เขาจะกล่าวสักคำ (ว่าเขาเป็นผู้ทำ) เมื่องานสำเร็จ (เขากล่าวว่า) งานมันทำของมันเอง (นักปราชญ์) ทุกคนทั่วประเทศต่างกล่าวว่า มันเกิดขึ้นเอง

ความรู้และการอ่อนน้อมถ่อมตน

การรู้จักคนอื่น เป็นความฉลาด

รู้จักตัวเองคือการรู้แจ้ง

การเป็นนายคนอื่น ต้องใช้กำลัง

การเป็นนายตนเองต้องใช้ความเข้มแข็ง

ผู้ที่รู้ว่าเขาพอแล้วเป็นคนรวย

ความพยายามให้สำเร็จแสดงว่ามีกำลังใจ

ผู้ที่อยู่ที่เดิมเป็นผู้อดทน

ตายแต่ยังไม่เฝ้าเป็นการอยู่อย่างอมตะ (ระลึกรู้ถึงความตายก่อนตายจริง)

คำคมอื่นๆ

จงอยู่อย่างเรียบง่าย

ความมั่งคั่งทางวัตถุการเงินไม่ได้ช่วยให้จิตวิญญาณงอกงาม

การแสวงหาเข้าตัวเองและการให้ความสำคัญแก่ตนเอง เป็นความลึ้มเหลวและทำลายตนเอง

ชัยชนะในสงครามไม่รุ่งเรือง ไม่ควรฉลองชัย เพราะว่ามันเกิดจากความพินาศและโศกเศร้า

มีความพยายามเท่าไร ก็มีแรงต้านมากเท่านั้น

ถ้ากระทำการสอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติเท่าไร ก็ยิ่งสำเร็จมากเท่านั้น โดยไม่ต้องเหน็ดเหนื่อย ความฉลาดที่แท้จริงใช้ความฉลาดของตนเองเล็กน้อย เพื่อให้ได้ความรู้มากขึ้น คือ ตระหนักให้มาก ว่าตนรู้น้อย ถ้าไม่มีหลักคิด ก็จะเอาสิ่งที่ด้อยค่าที่หลงว่าดี มาแทนที่สิ่งดีๆ

ความอุดมด้วยทรัพย์ อำนาจ และ ความงาม ทำให้เกิดอาชญากรรม ความริษยา และ ความพินาศ การรู้จักโอนอ่อนผ่อนตามเยี่ยงน้ำ ย่อมเหนือกว่าความแข็งแกร่ง

ทุกสิ่งทุกอย่างมีขึ้นตามเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมของมัน

ความมีอยู่เป็นคู่มีอยู่ตามธรรมชาติ แทนที่จะแข่งกันเองเหรียญหนึ่งอันมีสองหน้า

ถ้าไม่มีหน้าหนึ่ง ก็ไม่มีอีกหน้าหนึ่ง (ไม่ได้หมายถึงรูปภาพที่จารึกอยู่แต่ละด้าน)

ความแตกต่างสุดขั้ว เช่น หญิงกับชาย ความสว่างกับความมืด ความแข็งแรงกับความอ่อนแอ ช่วยให้เราเข้าใจและเห็นคุณค่าของจักรวาล ความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นคุณธรรมสูงส่ง

การรู้จักตนเองเป็นคุณธรรม การอิจฉาเป็นความห妒ของเรา การให้อภัยมากเกินไปก็ทำให้เราอยู่ในสภาพลำบากตามหาคำตอบมากเท่าไร เราก็จะเข้าใจได้น้อยเท่านั้น (จงรู้จักคิดพิจารณาเอาเองด้วย)

จงรู้เวลาที่ควรหยุด ถ้าไม่รู้จะหยุดเมื่อไร ก็จงหยุดเมื่อเสร็จงาน

ศิลปะของผู้นับถือเต๋า

ศิลปะในภาพวาดของผู้นับถือเต๋า มักวาดภาพทิวทัศน์ธรรมชาติ เนื่องจากผู้นับถือเต๋าให้ความสำคัญกับธรรมชาติ เล่ากันว่า ก่อนที่จิตรกรจะวาดภาพทิวทัศน์ใด เขาจะต้องเข้าไปนั่งดื่มด่ำชมความงามของธรรมชาติ จนอิมเมสส์สักครึ่งวันเป็นอย่างน้อย จนความงามของธรรมชาติถูกดูดซึมเข้าสู่จิตอย่างเต็มที่ เขาจึงลงมือวาด ลักษณะภาพของผู้นับถือเต๋าจะให้ทิวทัศน์ธรรมชาติเป็นจุดสนใจหลัก ส่วนรูปคนเหลือเล็กน้อยนิดเดียว ถ้ามองไม่ดีก็หาไม่พบ คนตัวนิดๆ ในภาพมักแสดงอาการเคลื่อนไหว เช่น กำลังแบกฟืนเดินไป ขึ้นหลังควายเดินไป พายเรือ แกวเรือ เป็นต้น หมายความว่า คนมีความสำคัญนิดเดียว เมื่อเทียบกับธรรมชาติ เต๋าให้ความสำคัญกับธรรมชาติอย่างยิ่ง ที่จริงคนไทยก็รักต้นไม้ เอาผ้าแดงห่ม แล้วขอหวย แต่นี่ไม่ใช่เต๋า เป็นความโง่หลง

ภาพวาดตามความนิยมของผู้นับถือเต๋า

สรุปคำสอนของเหลาจื๊อ

ผมขอสรุปคำสอนที่สำคัญของเหลาจื๊อ ดังนี้

- แก้วสามประการของเต๋า ที่ควรเป็นหลักปฏิบัติในชีวิต คือ ความเมตตา สภาวะปานกลาง และความอ่อนน้อมถ่อมตน
- ฟังรู้ถึงพลังอำนาจสำคัญที่มีอยู่แต่สัมผัสไม่ได้ ด้วยประสาทสัมผัสของมนุษย์ ซึ่งบันดาลทุกอย่างให้มีขึ้นและทำลายหายไป

- ให้ความสำคัญกับความไม่มีด้วย บางทีความไม่มีก็มีประโยชน์สุข
- ธรรมชาติมีสองอย่างคู่กัน เช่น ดิกับชั่ว ร้อนกับหนาว หญิงกับชาย เกิดกับทำลาย
- การรู้จักตนเองเป็นความรู้สูงสุด
- อย่าให้ความสำคัญกับตนเองมากกว่าผู้อื่น
- อยู่อย่างเรียบง่าย ให้สอดคล้องกับธรรมชาติมากๆ
- เต๋าเป็นคำสอน ไม่ใช่ศาสนา แต่ภายหลังมีคนทำให้เป็นศาสนา

ลัทธิ อี้กวนเต๋า

เป็นลัทธิใหม่หรือ เต๋าเพี้ยน ซึ่งไม่มีอะไรเกี่ยวกับเต๋าที่เรารู้จักกันอยู่ ลัทธินี้กำเนิดขึ้นที่ได้วันขณะนี้กำลังหาสมาชิกจากศาสนาต่างๆ ในประเทศไทย เป็นการใหญ่โดยใช้ชื่อลัทธิว่า “อนุตรธรรม” ขอนำข้อเขียนของคุณกรองแก้วที่เล่าถึงเรื่องนี้มาให้ทราบ

“ดิฉันถูกเพื่อนชวนแถมบังคับให้เข้าไปรับธรรมะที่วัดจีนแห่งหนึ่งที่จังหวัดนครพนม เขาให้เข้าพิธีรับพระ จ่ายเงินคนละ 100 (หรือ 200 บาท แล้วแต่สำนักของเขา) เขาเรียกให้ไปเจิมหน้า เจิมตรงระหว่างคิ้ว เหนือคิ้วงอกหักเล็กน้อย เรียกว่า เปิดจุดญาณทวาร เปิดแล้วทำให้ตรัสรู้ได้ทันที เพราะเป็นยุคโลกเดือดร้อนหนัก ไม่ต้องรอปฎิบัติเสียเวลาหลายปี แล้วก็ให้คำลับเรียกว่า รหัสคาถา มีห้าคำ คือ อยู่ ใต้ ฝ่อ หมิ เล่อ ห้าคำนี้ห้ามบอกใครเด็ดขาด แต่ดิฉันคิดว่า ของดิฉันจะปิดไว้เป็นความลับได้อย่างไร เขาให้เราสมมุติประจำตัวเราอยู่เล่มหนึ่ง เหมือนสมุดพกนั่นแหละ เขาให้เรากราบเข้า กราบเย็น เอาติดตัวไปไหนต่อไหน ตอนนั้นดิฉันอยู่ ม.ปลาย เพื่อนพาไป ก็ไปตามๆ เขา เขาบอกให้จดชื่อ ก็จดตามเขาไป แบบไม่ได้คิดอะไร เกรงใจเพื่อนมากกว่า เพราะเพื่อนรักชวนเรามา ทราบว่า เขามีอุบายให้ช่วยหาสมาชิก ได้มากเท่าไร ก็ได้ไปสวรรค์สูงขึ้นไปเท่านั้น พอเขาจดชื่อเราแล้ว เราก็ต้องไปเข้าพิธีเพื่ออ่านชื่อของเรา แล้วเผาระดาษที่มีชื่อของเรา (เป็นภาษาจีน) นั้นเพื่อส่งไปให้เทพเจ้า มีจุดรูปหลายดอก แล้วให้เทพเจ้า

บันทึกเอาไว้ ว่าเรามีชื่ออยู่บนสวรรค์แล้ว ไม่ว่าเราจะตายตอนไหน ให้มั่นใจได้เลยว่าเราได้ไปสวดยสุขบนสวรรค์แน่ๆ แล้วก็บริจาคเงินให้กับเขาไป ในใจตอนนั้นคิดว่า นั่นเป็นเรื่องที่ไม่มีเหตุผลอะไรเลย แค่จ่ายเงิน 100 บาท แล้วให้เขาอ่านชื่อเราเนี่ยนะ เราจะได้ไปอยู่สวรรค์ ไร้สาระจังเลย แล้วเขาก็มีกฎ มีกติกามีข้อห้ามสารพัด ตอนนั้นฟังแล้ว ก็ไม่รู้สึกระไร แต่เรารู้ตัวตอนนั้นว่า นี่ไม่ใช่วิถีแห่งผู้รู้หรอก ก็บอกไม่ถูกนะค่ะว่าทำไมคิดแบบนั้น ทั้งที่ไม่มีใครสอน แต่อีกใจหนึ่งตอนนั้น กลับรู้สึกสงสารผู้คนที่ไปบันทึกชื่อมากกว่า เขาต้องการที่พึ่งทางใจยิ่งเห็นยว เขาไม่รู้ว่าหนทางแห่งการไปสวรรค์ของคนพวกนี้นั้น มันก็ไม่ได้ทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงอย่างที่เขาคิด เสียหายที่ต้องมาเสียเวลามงายกับเรื่องไร้สาระ เวลาตายไปจะเอาบุญปลอมๆไปใช้ได้อย่างไร บุญดีๆ ทางศาสนาพุทธก็มีอยู่แล้วนี่

อีกอย่างหนึ่ง เขาอ้างว่า ศาสนาอนุธรรมหรือเต๋าของเขานั้น เป็นต้นกำเนิดของทุกศาสนา คือ พุทธ คริสต์ อิสลาม เต๋า ขงจื๊อ เกิดจากอนุธรรมทั้งนั้น พระพุทธเจ้า พระเยซู พระมุฮัมหมัด ล้วนเป็นลูกน้องของอนุธรรมทั้งนั้น เขาเป็นแม่ของศาสนาทั้งปวง คิดค้นว่าเป็นการหมิ่นศาสนาที่น่าฟุ้งร้องเอาความได้

อีกอย่างหนึ่งไม่ใช่แค่อ้างถึงเฉพาะศาสนาคริสต์ มีการอ้างถึงศาสนาต่างๆด้วยเช่นกัน พุดง่ายๆก็คือ อ้างถึง 5 ศาสนาเลย คือ พุทธ คริสต์ อิสลาม เต๋า ขงจื๊อ โดยเฉพาะจะใช้คำสอนของศาสนาพุทธทางมหายานมาดัดแปลง มีการถือศีลกินเจ การบำเพ็ญธรรม การจำชของทำบุญ การแจกหนังสือธรรมะ ซึ่งลัทธินี้ได้โฆษณาชวนเชื่อว่าเป็นศาสนาที่สูงส่ง นับถือแล้วทำให้เกิดประโยชน์หลายอย่าง เช่น

1. ทำให้เปลี่ยนแปลงชะตาชีวิตให้ดีขึ้น ลดเคราะห์ภัยพิบัติ
2. รู้จักตนเองว่ามาจากไหน มีปัญญา
3. ได้รับการถอนชื่อจากบัญชีขมโลก ไปสถิตบนสวรรค์

4. สามารถลดช่วยบรรพบุรุษ 7 ชั้น ลูกหลาน 9 ชั้น พันจากรกทั้ง 10 ขุมได้

5. ได้รับนิรโทษกรรมจากองค์กรมมาร 70 %

6. มีไตรรัตน์สามารถคุ้มครองภัยได้(ไม่เหมือนไตรรัตน์ในศาสนาพุทธ ไม่เหมือนไตรรัตน์ของเต๋า)

7. บำเพ็ญธรรมจิตวิญญาณจะกลับคืนสู่แดนนิพพาน พันจากความทุกข์ทั้งปวง

คำสอนของลัทธินี้จะเอามาจากร่างทรงของหญิงสาว ที่ลัทธินี้เรียกว่า ร่างคุณ จะมีพวกเขียนต่างๆมาเข้าทรงให้โอวาทเป็นภาษาจีน โดยเฉพาะจี้กง และโพธิสัตว์จันทรฯ พุทธเจ้า นบีมุฮัมหมัด พระเยซู 8 เขียน นาคา และอีกหลาย มั่วไปหมด แต่คนที่หลงเชื่อและสาวกจะเป็นคนเรียบร้อย พุดจาไฟเราะ แต่งกายสีขาวเรียบร้อย กินเจ บำเพ็ญพรหมจรรย์ ซึ่งจะเอาความดีมาแสดง แต่พวกสาวกไม่รู้ว่าเป็นการหลอกลวงทั้งเพ เสียเวลาบำเพ็ญความดีที่ถูกทางของศาสนาพุทธ ตายไปจะเอาบุญไหนไปได้ฟัง ชีวิตหน้าจะได้อย่างไร แล้วที่อวดว่าเจิมหน้าท้องคาแล้วสำเร็จตรัสรู้ ดิฉันก็ไม่เห็นมีใครได้สำเร็จสักคน แต่ไม่เห็นมีใครคิดพิจารณายอมให้หลอกลวงไปเรื่อยๆ แล้วพวกคนอื่นให้ไปถูกหลอกล่อต่อไปเรื่อยๆ ดิฉันสงสารคนเรื่องง่ายพวกนี้ พวกนี้ทำบาป สร้างมิจฉาทิฐิให้ญาติมิตร ดูถูกศาสนาของตนว่าไม่ดีเท่าของใหม่ บาปมากนะค่ะ

พระโพธิธรรม

ลัทธิอนุธรรมกลุ่มนี้ อ้างตัวว่าได้รับโองการจากพระเจ้าหรือเรียกว่าองค์กรมมารดาให้มาโปรดชาวโลก และบอกว่าปัจจุบันนี้ไม่มีศาสนาใดและคนใดที่จะได้รับความรอดและไปสวรรค์ได้ ต้องได้รับธรรมจาก

อาจารย์ผู้ถ่ายทอดธรรมะนั้นนั้นถึงจะได้รับชมมรดกจะได้ไปสวรรค์ได้ ส่วนมากกลุ่มนี้จะอ้างเรื่องราวประวัติของพระสงฆ์ทางพุทธศาสนา ตั้งแต่พระโพธิธรรมซึ่งเป็นพระสงฆ์อินเดียที่มาเผยแผ่ธรรมในจีน โดยอ้างต่อไปว่า ได้มีการถ่ายทอดคุณธรรมจากพระโพธิธรรมต่อมาเรื่อยๆ จนถึงอาจารย์ปัจจุบัน ซึ่งไม่มีใครทราบว่าเป็นใคร

นอกจากนั้นยังอ้างถึงพระคำภีร์ไบเบิลบางส่วน และอ้างถึงกางเขนของพระคริสต์ด้วย โดยบอกว่า ไม่กางเขนอยู่ที่คาซงข้างกับจูก การจี้จีมลงไปตรงนี้คือการประทับไม้กางเขนลงเป็นหน้า คนกลุ่มนี้จะอ้างว่าคนเราจะกลับสู่แดนนิพพานหรือสวรรค์ของพระเจ้าได้ต้องได้รับ ไครรต์หรือสิ่งวิเศษ3ประการ คือ จูดยาน ทวาร รหัสคาถา และ ลัญจกร

1. จูดยานทวาร คือ จูดยานชีวิตสว่างดวงธรรมญาณ พวกลัทธินี้จะเอาเรื่องพระเยซูโคตรตรงกางเขนและมีโจรอยู่ด้านข้างพระองค์ทั้งสองข้าง โดยกลุ่มจะบอกว่ากางเขนของพระเยซูคือปริศนาธรรม กางเขนของโจรทั้งสองก็คือดวงตาซึ่งดวงทำให้เกิดความชั่วจากการมองเห็นสิ่งไม่ดีและอยากได้สิ่งต่าง ส่วนกางเขนของพระเยซูคือจูดยานทวารก็คือได้ทั้งสองข้างอยู่บนคางคกกระหว่างตาทั้งสอง ซึ่งกลุ่มนี้จะอ้างเรื่องกางเขนแบบผิดๆ โดยนำข้อความจากศาสนาคริสต์มาดัดแปลง (มัทธิว 7:13) คือ จงเข้าไปทางประตูแคบ เพราะว่าประตูใหญ่และทางกว้างซึ่งนำไปถึงความพินาศ และคนที่เข้าไปทางนั้นมีมาก ลัทธิอนุตตรธรรมนี้จะอ้างว่าประตูที่แคบคือจูดยานทวาร มนุษย์ต้องเปิดจูดยานทวารก่อนถึงจะไปสวรรค์ได้ ก็อยากให้พี่น้องชาวคริสต์โปรดระวังกลุ่มนี้ด้วยนะค่ะ เพราะลัทธินี้จะตีค่าในไบเบิลแบบผิดเพี้ยน เอามาเป็นประโยชน์แก่ลัทธิตน

2. รหัสคาถา คือ คาถา: **อู่ไท่ ผอ หมี เล่อ** ดิฉันทดลองท่องคาถานี้ดูหลายครั้ง ก็ไม่เห็นมีสิ่งมหัศจรรย์ใดๆที่เป็นมงคลเกิดขึ้น มันก็เหมือนคาถาเวทมนต์ทั้งหลายที่พวกเชื่อไสยศาสตร์ท่องบ่นกัน ช่วยอะไรไม่ได้จริง ที่น่าสงสัยคือ เขาใช้อุบายบอกว่า เป็นความลับ อย่าไปบอกใครนะ จะทำให้คาถานี้หมดความ

ศักดิ์สิทธิ์ไปหมด สวรรค์จะไม่ยอมบอกอะไรให้อีกแล้ว มนุษย์จะเดือดร้อนโดยไม่มีเบื้องบนมาช่วย อะไรๆเขาก็อ้างเบื้องบนไปหมด

3. ลัญจกร พวกลัทธิอ้างว่าเป็นเครื่องหมายที่จะพาให้พ้นจาก 81 มหันตภัยในธรรมกาลยุคขาว ซึ่งลัทธินี้จะบอกว่าลัญจกรอยู่ที่มือทั้งสองของเราโดยบอกว่ามีอยู่สองจุดคือ ใช้นิ้วนางและนิ้วก้อย พวกอาจารย์ของลัทธิกล่าวว่า คนอื่นไม่มีโอกาสรู้ว่าที่นิ้วมือของเรามีของคืออยู่ ดิฉันเห็นว่าเป็นเรื่องมงายที่สุดที่นำมาหลอกลวงชาวบ้านที่ไม่รู้จักคิด

ต่อมาดิฉันได้ทราบว่า ลัทธิอนุตตรธรรมนี้ เป็นลัทธิหนึ่งที่ได้มาจากไต้หวันชื่อ **ลัทธิอีกวนเต๋า** มีสองสายไม่ถูกกัน

วิธีปฏิบัติก็มีการให้รับธรรมะ กินเจ ไหว้พระหลายร้อยครั้ง หาสมาชิก มีการเข้าค่ายกันบ้าง มีวิธีแบบขลังในการชวนให้บริจาคเงิน และ ใช้เวลามากมายในการไปทำกิจกรรม จนบางคนไม่เป็นอันทำมาหากิน เอาแต่หาคนไปเข้าลัทธิ และไปร่วมทำกิจกรรมกับเขา ทั้งยังสิ้นทรัพย์ไม่น้อยไปกับการบริจาคในกิจกรรมต่างๆของลัทธินี้ บางครอบครัวมีรายได้น้อย ก็บริจาคจนแทบไม่มีอะไรกิน ลูกหลานต้องอดอยาก

อาจารย์ของพวกลัทธินี้พยายามทำให้ศิษย์บริหารของตนละทิ้งศาสนาเดิม เช่น บอกเสมอว่า ในศาสนาพุทธนั้น มีพระสงฆ์เลวๆนอกรีตนอกรอยมากมาย เช่น คิมเหล้า เล่นการพนัน มีเมีย เล่นไสยศาสตร์ สะสมเงิน ผู้ลัทธิอนุตตรธรรมไม่ได้ มีแต่คนดีๆ ดิฉันได้ยินพวกอาจารย์ใหญ่ๆของเขากล่าวว่าข้าพเจ้าในข้อความนี้ เพื่อให้ถอยห่างจากศาสนาพุทธ ดิฉันเห็นว่า มันเกินไป พระที่เลวนั้นมีอยู่ พระที่ดีก็มีมาก พระเลวบางคนมีอยู่ก็ไม่ได้แปลว่าศาสนาพุทธเลว ดิฉันเป็นห่วงคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธมากๆ เพราะว่าไม่ค่อยรู้เรื่องของศาสนาพุทธเท่าใดนัก ไม่รู้จักศาสนาพุทธดีพอ จึงไม่แน่วแน่นในศาสนา พอเขาชวนเข้าอนุตตรธรรมก็เกรงใจไปกับเขาๆ ทั้งชวนลูกหลานภรรยาสามีไปด้วย แล้วค่อยๆทิ้งศาสนาพุทธทีละน้อย จนเข้าลัทธิอนุตตรธรรมเต็มตัวทั้งครอบครัว ไม่มีศาสนาพุทธใน

หัวใจอีกแล้ว จึงขอกล่าวว่า ลัทธิอนุตรธรรมเป็นภัยต่อ
ความมั่นคงของพุทธศาสนา”

อยากให้ผู้อ่านพิจารณาคำสอนของลัทธิอนุตร
ธรรม เพื่อดูว่าลัทธิอนุตรธรรม กล่าวคู่คุณศาสนาอื่น
หรือไม่ ดังนี้

“อนุตตรธรรมเป็นแก่น ส่วนศาสนาเป็นคุณประโยชน์
อนุตตรธรรมเป็นรากเง้า ส่วนศาสนาเป็นกิ่งก้าน
อนุตตรธรรมเป็นแก่นธรรมที่อยู่ภายใน

ส่วนศาสนาเป็นคุณประโยชน์ของธรรมะที่อยู่ภายนอก
ไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดในโลก ก็แล้วแต่ ขึ้นชื่อว่า ศาสนา
ขึ้นชื่อว่าเป็นการสั่งสอน ล้วนเป็นสิ่งที่อยู่เปลือกนอก
ทั้งนั้น ยังไม่ได้เข้าถึงแก่นข้างใน”* เป็นอันว่า เขากล่าว
ยกตัวว่า ลัทธิอนุตรธรรมวิเศษสุด ไม่มีศาสนาใดจะยิ่ง
กว่า ใครจะเชื่อก็เชื่อไปเถิดครับ ส่วนผมไม่เชื่อเด็ดขาด

* อนุตตรธรรม กับ ศาสนา ถ้าเข้าใจหัวข้อนี้นี้เข้าใจ อนุตตรธรรมได้

<http://board.palungjit.com/>

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้ส่งผลงานเพื่อตีพิมพ์

วารสารวิทยาการจัดการปริทรรศน์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นวารสารที่ตีพิมพ์ผลงานที่เกี่ยวข้องทางด้านการจัดการทั่วไป การบัญชี การตลาด เศรษฐศาสตร์ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การจัดการโลจิสติกส์และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลงานที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารจะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer Review) ก่อนเพื่อให้วารสารมีคุณภาพระดับมาตรฐานสากล และสามารถนำไปอ้างอิงได้

ประเภทของผลงาน

1. บทความวิจัย (Research Articles) เป็นงานเขียนที่เกิดจากการวิจัย และไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน
2. บทความวิชาการ (Articles) ซึ่งแยกเป็นบทความปริทรรศน์ (Review Articles) เรียบเรียงจากการตรวจสอบเอกสารวิชาการในสาขานั้นๆ และบทความพิเศษ (Special Articles) ซึ่งเสนอความรู้ใหม่ๆ ไปที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน

การเตรียมต้นฉบับ

1. มีความยาวไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ A4 (รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง) พิมพ์ด้วย Microsoft Word for Windows การตั้งหน้ากระดาษ เว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านละ 1 นิ้ว จัดบทความให้อยู่ในลักษณะ Distributed
2. ใช้ตัวอักษรแบบ Angsana New
 - 2.1 ชื่อบทความ ใช้ตัวอักษรขนาด 18 ตัวหนา
 - 2.2 ชื่อผู้เขียนและหัวข้อหลัก ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา
 - 2.3 หัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวหนา
 - 2.4 บทคัดย่อและเนื้อเรื่อง ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ
3. รูปภาพหรือตารางให้บรรจุอยู่ในเนื้อหาและส่ง File รูปภาพหรือตารางต่างหากด้วย

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. บทความวิจัย
 - 1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ควรกะทัดรัด มีทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ต้นฉบับภาษาไทยให้พิมพ์ชื่อเรื่องภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยภาษาอังกฤษ
 - 1.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้ระบุชื่อเต็ม-นามสกุลเต็ม ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบันที่สังกัด หมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail address ที่สามารถติดต่อได้
 - 1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกินอย่างละ 15 บรรทัด
 - 1.4 คำสำคัญ (Keywords) กำหนดคำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษาอย่างละไม่เกิน 5 คำ
 - 1.5 บทนำ (Introduction)
 - 1.6 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย
 - 1.7 ขอบเขตของการวิจัย

1.8 วิธีการดำเนินงานวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.9 ผลการวิจัย (Results) เสนอผลการวิจัยอย่างชัดเจน ตรงประเด็นตามลำดับขั้นตอนของการวิจัย

1.10 การอภิปรายผล หรือการวิจารณ์ (Discussion) เป็นการชี้แจงผลการวิจัยว่าตรงกับวัตถุประสงค์/สมมติฐานของการวิจัย สอดคล้องหรือขัดแย้งกับแนวคิด ทฤษฎี หรือผลการวิจัยของผู้อื่นหรือไม่ อย่างไร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

1.11 ข้อเสนอแนะที่จะนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะแนวทางในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.12 กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgements) ระบุสั้นๆ ว่างานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนและความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือผู้ใดบ้าง (ถ้ามี)

1.13 เอกสารอ้างอิง การอ้างอิงใช้ระบบการอ้างอิงแบบ APA

2. บทความวิชาการ

2.1-2.4 เหมือนกับบทความวิจัยข้อ 1.1-1.4

2.5 บทนำ (Introduction) เพื่อกล่าวถึงความน่าสนใจของเรื่องที่น่าสนใจก่อนนำเข้าสู่เนื้อหาในแต่ละประเด็น

2.6 เนื้อเรื่อง ควรจำแนกหัวข้อประเด็นให้ชัดเจน เพื่อความสะดวกในการอ่านและการทำความเข้าใจ หัวข้อต่างๆ ในเรื่อง ต้องเป็นคำ ข้อความ หรือวลีที่สมบูรณ์ชัดเจน

2.7 บทสรุป (Conclusion) เพื่อขมวดปมเรื่องที่นำเสนอ พร้อมข้อเสนอแนะจากผู้เขียนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว สำหรับให้ผู้อ่านได้พิจารณาประเด็นที่น่าสนใจต่อไป

2.8 เอกสารอ้างอิง การอ้างอิงใช้ระบบการอ้างอิงแบบ APA

การส่งต้นฉบับ

1. ส่งต้นฉบับทาง E-mail ไปยังกองบรรณาธิการวารสารวิทยาการจัดการปริทรรศน์

นางสาวพรชวรณ สุขสมวัฒน์ nuufonz@hotmail.com หรือ lplangklang@hotmail.com หรือ

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

96 ถนนปรีดิพนมยงค์

ตำบลประตูลี้ อำเภพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. เมื่อบรรณาธิการได้รับต้นฉบับแล้ว จะนำมาพิจารณาแล้วแจ้งตอบกลับให้ผู้เขียนทราบผลว่าจะต้องแก้ไขเบื้องต้นหรือไม่ ถ้าไม่ต้องแก้ไขเบื้องต้นจะนำส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาคุณค่าต่อไป

3. เมื่อได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว กองบรรณาธิการจะส่งข้อคิดเห็นให้ผู้เขียนปรับปรุงแก้ไขและส่งกลับมาใหม่

4. เมื่อบทความของผู้เขียนได้รับการตีพิมพ์ในวารสารเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะจัดส่งวารสารให้ผู้เขียนจำนวน 2 เล่ม

โครงการ 25 ปี คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

11 - 12 กรกฎาคม 2554

กำหนดการ

► กำหนดส่งผลงานวิจัย / ผลงานวิชาการ เพื่อนำเสนอ
ตั้งแต่บัดนี้ถึง 20 พฤษภาคม 2554

20 พฤษภาคม - 10 มิถุนายน 2554 แจ้งผลการพิจารณา

20 มิถุนายน 2554 ผู้เขียนส่งต้นฉบับที่แก้ไขสมบูรณ์แล้ว

12 กรกฎาคม 2554 นำเสนอบทความวิจัย / วิชาการ

กำหนดเปิดรับผู้เข้าร่วมการสัมมนาโดยไม่ส่งผลงานตั้งแต่บัดนี้ถึง 30 มิถุนายน 2554

สอบถามรายละเอียด :

► ผู้สนใจกรุณาลงทะเบียนทางไปรษณีย์ โทรสาร หรือออนไลน์
และศึกษารายละเอียดการจัดทำต้นฉบับได้ที่

[http:// management.aru.ac.th/25 year](http://management.aru.ac.th/25_year)

► สอบถามข้อมูลที่สำนักงานคณบดีคณะวิทยาการจัดการ

โทร. 08-1780-4016 E-mail : lplangklang@hotmail.com

อาจารย์อัจฉรา หล่อตระกูล

โทร. 08-1628-1665

อาจารย์ชเนตตี พุ่มพฤษ์

โทร. 08-4105-8133

นายสุวิทย์

มาลา

โทร. 08-1696-4124